

vrede

Tijdschrift -
6 nummers per jaar
"Vrede"
Studie- en informatiecentrum voor
vredes- en
ontwikkelingsproblematiek v.z.w.

REDACTIE-BEHEER PUBLICITEIT:

Knokkestraat 44 - 9000 Gent
Prk. 000-0956015-80
Vrede v.z.w. - 9000 Gent -
Tel. (091) 21 18 39

LEESGELD:

90 Fr. los nummer
500 Fr. per jaar
600 Fr. instellingen met faktuur
700 Fr. Nederland

STEUNABONNEMENT: 1.000 Fr.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Michel Vanderborght
Beukendreef 15,
9401 POLLARE - NINOVE

MEDEWERKERS:

Ludo Abicht, Hugo Benoy, Hendrik Braem,
Martin Braem, Urbain Camerlynck, Toon
Colpaert, Willy Courteaux, Eric De Bleec-
kere, Carine De Bruin, William De Bruyne,
Albert Deconinck, Robert De Gendt, Dr. Jël
Deloot, Danny Demely, Gerry De Mol,
Chantal De Smet, Erik Dupont, Noël Gijbels,
Iгнаас Lindemans, Jan Olsen, Peter Rom-
baut, Ward Ruyslinck, Guus Snijkers,
Kalleen Steel, Freddy Tack, Michel Tanrel,
Jan Van Calsteren, Jozef Van Dromme,
Johan Van Hoecke, René Van Nerum, Jan
Verwest, Bart Vonck, Generaal M.H. von
Meyenfelt, Mich Van Opstal, Walter Weydts,
Walter Zinzen.

EINDREDAKTIE:

Lucien Bollaert, André De Smet, Jan Olsen,
Victor Stuyck, René Van Nerum, Linde Van-
neste.

REDAKTIESECRETARIS:

Lucien Bollaert.

HOOFDREDAKTEUR:

André De Smet.

ABONNEMENTENDIENST:

Lotty Verwest.

Overname van artikels en tekeningen is
slechts toegelaten mits bronvermelding en
toezending van een presentemplaar.

"Vrede" wil de spreekbuis zijn van al diege-
nen die - door degelijke informatie of voor-
stellen - een bijdrage willen brengen tot de
internationale ontspanning.

De redactie doet dan ook een beroep op de
medewerking van al diegenen die hiertoe
kunnen bijdragen.

De ondertekende artikels beantwoorden
dan ook niet noodzakelijkerwijze aan het
standpunt van de redactie.

OFFSET DRUK:

"Navelland", B.W.,
9840 Nevele (Landegem).

Ter overweging ...

Het einde van de koude oorlog, de détente en het op gang komende ontwapeningsproces zijn mede het resultaat geweest van de inzet van de vredesbeweging.

Nu komt het er op aan om „door minder militaire uitgaven” tot „meer sociale rechtvaardigheid” te komen.

De strijd moet dus worden verder gezet. Uw hulp is hierbij onontbeerlijk.

U kunt hiertoe bijdragen door lezers te winnen voor VREDE en/of een bijdrage te storten in het VREDESFONDS.

INHOUD

EDITORIAAL	Vragen rond de NAVO	3
UITKIJK	Rechts in opmars	4
EUROPA	Duitsland en de veiligheid van Europa	5
HONGARIJE	Tovarisjtsji, het is voorbij	9
BEWAPENING & ONTwapENING	Lichtpunten ondanks de NAVO Ontwapening? Vergeet het maar	10 11
INTERVIEW	Mobutu: het einde van een tijdperk Een gesprek met Ronald Van den Bogaert	14
DOSSIER	De veranderingen in Oost-Europa Deel 1: Hoe het was	17
EERLIJKHEIDSHALVE		23
MEDIA	Vechten voor degelijke informatie Een permanente opdracht voor Vrede Pers en objectiviteit - Vredesfonds	24 24 24
LATIJS-AMERIKA	El Salvador: naar ernstige onderhandelingen? Chili: op weg naar de democratie? Cuba: de laatste der Mohikanen?	25 26 26
AFRIKA	Namibië, de geboorte van een staat	29
KORTOM		30
OPVOEDEN TOT VREDE	Over zachte en harde technologie	31
VREDESINITIATIEVEN	Wereldvredesraad op nieuwe wegen Aankondigingen	32 33
KRUISWOORDRAADSEL - 25 JAAR GELEDEN IN VREDE		37
BOEKEN		39

Medewerkers:

André De Smet - Willy Courteaux - Louis Roth - Jo Van Hoecke - Victor Stuyck -
Leo Michiels - Lucien Bollaert - Marc Ingelbrecht - Rita Ceuppens - Georges Spriet -
René Van Nerum - Jan Van Calsteren - Leo Oostvogels - Linde Van Neste.

Vragen rond de NAVO

Het gonst de laatste tijd van vragen en voorstellen met betrekking tot de herstructurering en dus het voortbestaan van de NAVO.

Hierbij is het goed er aan te herinneren dat de NAVO werd opgericht op 4 april 1949, terwijl het Warschaupakt tot stand kwam op 14 mei 1955, zes jaar na de NAVO, als reactie op de toetreding van de Duitse Bondsrepubliek tot de NAVO in oktober 1954. Bij de oprichting van de NAVO was deze militaire alliantie er van uitgegaan dat ze als opdracht had de verdediging van de landen van West-Europa tegen een mogelijke aanval van de Sovjetunie en haar bondgenoten.

Pijlers van deze stelling waren en zijn de nucleaire afschrikingsmacht die sinds enkele jaren aangevuld werd met het in de USA ontworpen NAVO-concept „Airland Battle” en later door de nieuwe NAVO-strategie, gekend als FOFA (Follow on Forces Attack). In 't kort komt het daar op neer dat de vijandelijke strijdkrachten in de diepte, dus op hun grondgebied, moeten vernietigd en geneutraliseerd worden. Niemand kan betwisten dat het hier wel degelijk om een aanvalstrategie gaat. Met de ontwikkelingen in Oost-Europa o.m. de terugtrekking van de Sovjetroepen uit Tsjecho-Slowakije en Hongarije, wat praktisch de ontmanteling van het Warschaupakt inhoudt, ligt het voor de hand dat hier een volledig nieuwe situatie is ontstaan. Het door de NAVO bestendig gebruikte argument van een militaire conventionele overmacht van het Warschaupakt, dat als alibi voor het opslaan van kernwapens werd gebruikt, houdt hier dus meer dan ooit geen steek.

Al wie nog enigszins geloofwaardig wil overkomen kan nog moeilijk dergelijke standpunten verdedigen en moet zich uiteindelijk de vraag stellen over het waarheen met de NAVO? Het antwoord van de betrokken politieke en militaire leiders gaat echter, eens te meer, niet in de richting waarop de openbare opinie zijn hoop stelt. Zo komt een Belgisch Vice-admiraal, Edm. Poulet, in een artikel onder de titel (D.S. 10/4) "Moet de NAVO ontmanteld worden?" tot de conclusie dat tegen het jaar 2000 een nieuwe strategie, nieuwe taken en vereenvoudigde structuren moeten bedacht worden. Het minst dat kan worden gezegd is dat de vice-admiraal er nog al wat tijd over doet omdat hij wellicht de pensioengerechtigde leeftijd nog niet bereikt heeft. Maar er worden nog al wat andere proefballonnen opgelaten. We zetten er en-

kele op een rijtje: in Frankrijk gaan stemmen op vanwege de socialistische regering, en met de steun van rechts, om terug lid te worden van de militaire structuur van de NAVO. Daarbij wordt als beloning het militaire opperkommando van de NAVO (nu een Amerikaan) nagestreefd. Voor Benelux wordt er door sommigen gegokt op een verdeling van de NAVO-taken. België zou zich hierbij specialiseren op de luchtmacht en Nederland op de Zeemacht-taken.

In het kader van de Westeuropese Unie (WEU), ook de Europese pijler van de NAVO genoemd, is het oude paard opnieuw van stal gehaald. Men heeft het daar over gemengde brigades waarin de strijdkrachten van de verschillende NAVO-lidstaten zouden samensmelten. Om de pil te vergulden heeft men het daarbij over de garantie die dat zou betekenen t.o.v. een verenigd Duitsland.

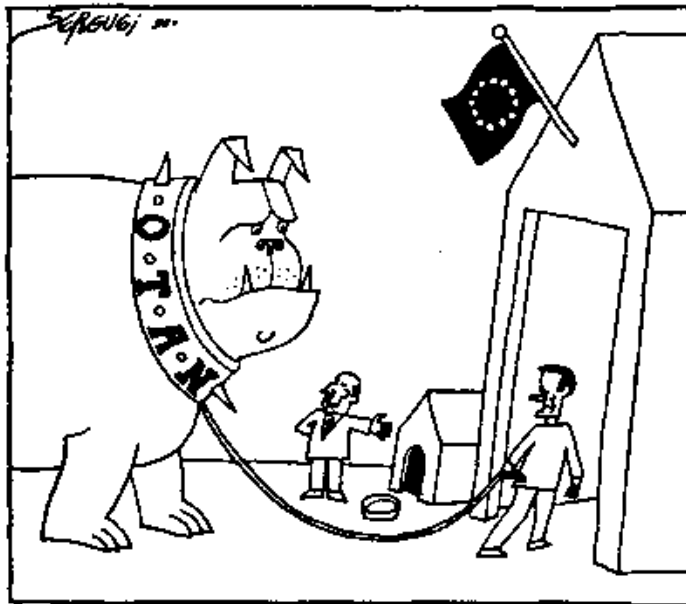
Opvallend is dat bij dit alles zeer weinig rekening gehouden wordt dat we in Europa met een nieuwe situatie gekonfronteerd worden. Maar niet alleen de gewijzigde toestand in Oost-Europa, ook de grondige verandering als gevolg van de ondertekening van het INF-verdrag, de op gang zijnde onderhandelingen over conventionele wapens in Wenen en de opgang komende internationale ontspanning zijn feiten die de openbare opinie wil verstevigd zien.

Een zaak is hierbij duidelijk, we zitten in een stroomversnelling en de voortzetting van een voorbijgestreefde politiek, ook al brengt men er een nieuw kleurtje aan, is in geen geval een alternatief.

Wie niet met woorden maar oprecht wil ijveren voor een Europees Huis, een Europese Konfederatie of wat dan ook, moet andere, nieuwe wegen bewandelen.

Uiteindelijk is het uitbouwen van een Pan Europees Veiligheidssysteem, in het verlengde van het C.V.S.E. (Helsinki) de enige stap in de goede richting.

Het is niet de taak van de vredesbeweging om ingewikkelde diplomatieke structuren naar voor te schuiven, maar wel een duidelijk perspectief te stellen. Willen we dat het ontwapeningsproces en de internationale ontspanning in sneller tempo worden verder gezet, dan is vandaag de ontbinding van de militaire paktten hierbij onontbeerlijk. En voor ons betekent dit de ontbinding van de NAVO.

De NAVO: steeds aan de leiband van de U.S.A.
uit „Le Monde”

André De Smet

Rechts in opmars

Toen enkele jaren geleden het „Front National“ van Le Pen in Frankrijk zijn eerste anrustwekkende successen boekte, meenden optimisten nog dat het een opflakkerend stovuur zou blijken dat snel weer uit zou doven, zoals dat eertijds met het Poujadisme was gebeurd. De optimisten lijken nu ongelijk te krijgen. Extreem-rechts is in verschillende landen in opmars en blijft in opmars: in Frankrijk, Duitsland, Denemarken, bij ons (Vlaams Blok). Tegelijk roept die opmars misverstanden in het leven. Omdat sommige van deze partijen - vooral in Frankrijk en bij ons - zich hebben toegespitst op de hetze tegen de Islamitische bevolkingsgroep, kan men de indruk krijgen dat daar het „probleem“ zit, en dat men extreem-rechts kan bestrijden door dat „probleem“ op te lossen met integratie-bevorderende maatregelen (wat „integratie“ ook moge betekenen). Vandaar de optimistische note: pak het racisme aan, en extreem-rechts verdwijnt.

Politieke problemen zijn zelden zo simpel. De migranten-kwestie fungeert hier slechts als katalysator voor diepere frustraties, zoals overigens Jef Turf meer dan een jaar geleden al schreef in het VMT (maart 1989). Het fundamentele probleem is de ongeloofwaardigheid waarin de parlementaire democratie steeds dieper wegzakt.

Deze ongeloofwaardigheid berust in hoofdzaak op twee elementen. Het eerste element is, dat de democratie doodgewoon niet meer functioneert. We leven in een éénpartijstaat. In Amerika is dat al lang het geval. Iemand moet maar eens proberen uit te leggen wat het politieke verschil is tussen de Republikeinse en de Democratische partij. Maar ook in West-Europa is men sinds een behoorlijk lange tijd in dat stadium gekomen: welke partijen ook aan de macht zijn, of de regerings-coalitie nu centrum-rechts is, centrum of centrum-links; er is nauwelijks enig verschil, behalve hier of daar in de marge. Dit klinkt als een rebiaat extreme stelling. Maar hoor wat de Nederlandse politoloog Oerlemans (onlangs geciteerd in de Morgen) schrijft: „Nederland heeft de allures aangenomen van een éénpartijstaat. Terwijl een democratie een variëteit van politieke opinies en het debat daarover veronderstelt, is daar in Nederland nauwelijks nog sprake van. Dit is democratisch verval.“ Is het in België beter? Het is vermoedelijk slechter.

In een periode van welvaart zou dit democratisch verval niet meteen spectaculaire politieke gevolgen hebben. Maar we leven in een periode van crisis, economische crisis, morele crisis, crisis van het

denken. Grote bevolkingsgroepen leven in een sfeer van onrust en onzekerheid over de toekomst. De koopkracht vermindert, verpaupering grijpt om zich heen, hele wijken verkrotten, er is een onloochenbare toename van de kleine straat-criminaliteit (die dan door de media nog wordt aangedikt).

Het tweede element is de corruptie binnen het staatsbestel.

Het ene schandaal na het andere breekt naar buiten. Ongure praktijken bij de rijks-wacht, staatsveiligheid, gerechtelijke politie. Anti-democratische complotten in hoge politieke en militaire kringen. Fiscale fraude op grote schaal die niet bestreden kan worden door onderbemande en slecht uitgeruste belastingsdiensten. Louche achtergronden van de bloedige terreur van de Bende van Nijvel waar maar geen klaarheid in „wil“ komen. De verderschrijdende politisering van alles waar politiek niet thuishoort: de politieke benoemingen op alle niveaus, van hoog tot laag, zijn een vorm van geïnstitutionaliseerde corruptie die openlijk beoefend wordt, waartegen af en toe een grote partij protesteert in periodes dat ze niet deelneemt aan de macht, en waarover ze prompt zwijgt zodra ze zelf weer in een positie verkeert waarin ze ook weer benoemingen kan uitdelen.

Deze twee elementen zijn niet van elkaar té scheiden: het monolithisme van het politiek bestel maakt de weg vrij voor allerlei onzure verschijnselen. De afwezigheid van alternatieven in het bestuursapparaat doet de hunkering ontstaan naar radicale oplossingen, die naar rechts gekanaliseerd worden. Frustraties die geen uitweg vinden, krijgen immers gemakkelijk een pathologisch en dus irrationeel karakter en geven bij voorkeur gehoor aan de simplistische demagogie van extreem-rechts. De demagogische retoriek mag dan van land tot land verschillen, maar het sleutelwoord is overal: frustratie. Het fascisme in Italië ontstond in belangrijke mate uit de onvrede omdat men daar vond dat het land niet de vruchten van de overwinning in de Eerste Wereldoorlog had kunnen plukken. Het succes van het Nazisme in Duitsland was ondermeer geworteld in de „vernedering“ van Versailles, die aanleiding gaf tot de mythe van de „dolkstoot in de rug“. In het eerste geval ging het om een land dat de oorlog mee gewonnen had, in het tweede geval om een land dat de oorlog verloren had, maar de pathologie die eraan ten grondslag lag was dezelfde.

Tegelijk is in het huidige Europa een belangrijke rem op het ontstaan van extreem-rechtse politieke formaties defect

geraakt. De jeugd van vandaag is de derde generatie sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog. De herinnering aan de gruwel van het Nazisme is verwaagd. De realiteit van de uitroeiingskampen wordt gerelativeerd of geloofchend. En in elk geval behoren Nazisme en Fascisme voor de nieuwe generaties tot een historisch verleden, waaruit men meent geen lessen te moeten trekken. Het werd ooit treffend verwoord door een prominente Duitse politicus, Frans-Joseph Strauss: een land dat economisch zulke successen heeft geboekt, heeft het recht het verleden te vergeten. Daar is men druk mee bezig, in heel Europa.

Het antwoord van de democratie op die uitdaging is zwak, soms ronduit verontvondend. In de kwestie van het migranten „probleem“, de katalysator van de frustraties, verlenen de „grote“ partijen extreem-rechts een fatsoensbrevet, door hun eigen stellingnamen uit electorale overwegingen af te stemmen op het succes van de rechtse demagogie? Ook dat zien we in alle Westeuropese landen gebeuren, uiteraard vooral bij de conservatieve partijen. Op die manier draagt men bij tot het morele gezag van extreem-rechts.

Er mag dan op dit ogenblik weinig gevaar zijn voor een verovering van de macht door extreem-rechts: het grote gevaar bestaat hierin, dat grote conservatieve partijen zelf verder naar rechts opschuiven onder de electorale druk. De dubieuze houding van Kohl in Duitsland met betrekking tot de Oder-Neisse grens is daarvan een mooi voorbeeld. Men distantieert zich niet, men imiteert. That way lies madness.

Intussen zijn bewuste anti-fascisten wel eens geneigd het symptoom te bestrijden, maar de diepere oorzaak van het fenomeen te verwaarlozen, met name het gebrek aan geloofwaardigheid van de democratie. Maar het gezond maken van de democratie is natuurlijk een weinig spectaculaire bezigheid, en een bezigheid van lange adem. Het is ook al te simpel, rechts te identificeren met de politieke partijen die zich uitdrukkelijk op dat gedachtengoed beroepen. De ondemocratische tendenzen strekken zich verder uit dan die ene partij. Ook Hitler had de macht niet kunnen grijpen zonder de hulp van de waterdragers van „fatsoenlijk“ rechts. Dat een politicus functioneert binnen een zich democratisch noemend bestel, verleent hem nog geen brevet van democratie, en we hoeven niet eens buiten onze grenzen te gaan kijken om daar voorbeelden van te vinden.

W. Courtois

Duitsland en de veiligheid van Europa

De snelle veranderingen in Oost-Europa en de recente politieke omwoelingen van de politieke machtsverhoudingen in de D.D.R., vereisen van de Vredesbewegingen nuchtere, beredeneerde standpunten die kunnen bijdragen tot het scheppen van een voortschrijdend klimaat van ontspanning in Europa.

Zich laten meeslepen in de euforie die ontstaan is na de historische afbraak van de Berlijnse muur, hetzij door ondoordachte overhaasting of al te simplistische vooropstellingen over de vereniging van de beide Duitse staten, zou niet bijdragen tot het scheppen van een vertrouwenwekkende sfeer.

Talrijke landen, zowel in Oost als in West-Europa, werden meerdere malen onder de voet gelopen door het Duitse militarisme dat dood en vernieling zaaide over geheel Europa.

De nazi-horden zowel als de fascistische ideologie hebben met de uitroeiingskampen en hun verderfelijke racistische opvattingen, heel wat schade berokkend aan het Europese erfgoed. Zelfs diegenen die de voornaamste slachtoffers werden van deze verwerpelijke politiek zullen zich, in de gewijzigde omstandigheden, niet verzetten tegen een eenmaking van de twee Duitse staten, op voorwaarde dat deze vereniging een democratische en vredelievende staatkundige formatie tot stand brengt die géén bedreiging voor andere staten en volkeren vormt.

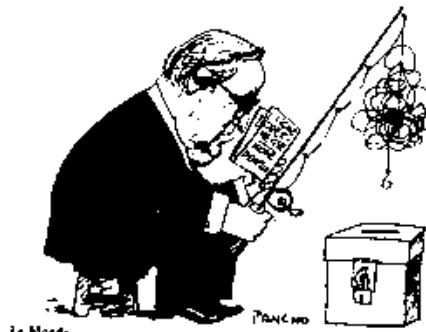
Daarom zal het nodig zijn dat de democratische krachten in de twee bestaande Duitslanden niet gekrenkt worden, maar dat ook alle volkeren in geheel Europa zich veilig kunnen voelen.

Het uitbannen van alle haarden waar conflictsituaties kunnen ontstaan is daartoe een vereiste evenals de eerbiediging van ieders gelijkwaardigheid.

Wat men ook mogen denken over de Akkoorden van Jalta, betreffende de toekomst van Duitsland werden zinnige principes vastgelegd die met de Akkoorden van Potsdam nog gekoncretiseerd werden en voorzagen in een reeks van maatregelen die zouden beletten dat nog ooit een agressie van Duitse bodem zou kunnen vertrekken.

Door de 4 Grote Mogendheden werden, eensgezind (zij het op papier!) maatregelen vastgelegd waarbij Duitsland zou ontwapend, gedemilitariseerd, gedenazificeerd en de oorlogsindustrie zou ontmanteld worden, terwijl geijverd zou wor-

den voor een democratische en vredelievende opbouw van een nieuw Duitsland. De toenemende tegenstellingen tussen Oost- en West, de conflictsituatie rond Berlijn, hebben al spoedig aanleiding gegeven om de beoogde doelstellingen op een uiteenlopende en verschillende wijze toe te passen. Aldus ontstonden geleidelijk twee verschillende staten (1949) met twee verschillende maatschappelijke stelsels en die beiden deel zijn gaan uitmaken van twee verschillende militaire bondgenootschappen, zodat de kloof tussen beiden nog verbreed werd.

De vereniging zal dan ook dienen vooraf gegaan te worden van veelvuldige besprekingen waarbij ook andere landen hun zeg zullen opeisen.

Zowel de DDR als de DBR zijn twee soevereine staten, deeluitmakend van de Verenigde Naties en tal van internationale organismen, die beiden, veelvuldige, doch afzonderlijke bi-laterale en multi-laterale overeenkomsten afsloten die heel wat na te leven verplichtingen inhouden. Zelfs de militaire verbintenissen, afgesloten met de respectievelijke pacten, zullen dienen besproken te worden met de wederzijdse partners. Een eerste aanzet die gegeven werd met de besprekingen over de tot standkoming van een monetaire Unie zullen niet in een handomdraai kunnen afgehandeld worden. De moeilijkheden om een dergelijke unie binnen de E.E.G. tot stand te brengen tonen voldoende aan hoeveel tijd er nodig is om dergelijke vergaande maatregelen in de praktijk te realiseren.

Het probleem van de Duitse grenzen doet eveneens heel wat vragen rijzen waarop een duidelijk antwoord moet gegeven worden.

Wanneer Kanselier Kohl de huidige West-grens van Polen afwijst en slechts

bereid is tot een „garantieverklaring“, dan blijkt hieruit dat sommige Duitse staatslieden en politici, de huidige grenzen terug ter sprake willen brengen als tegengewicht voor het niet betalen van herstelvergoedingen aan Polen.

Wanneer de W-Duitse staatslui de grenzen van Duitsland zien binnen de afbakening van 31 december 1937, dan steunen zij zich op de huidige grondwet van de DBR. (Grundgesetz van 23 mei 1949) waarbij de Bondsrepubliek zich opwerpt als de exclusieve politieke en juridische vertegenwoordiger van het Duitse rijk.

Dit territorium van vóór 31 december 1937 omvat: de huidige DBR, de DDR plus de gebieden onder het „tijdelijk beheer“ van Polen en de USSR.

De gebieden onder „tijdelijk beheer“ van Polen betreft de huidige Westgrens van Polen, inbegrepen Stettin en Danzig, beter gekend als de Oder-Neissegrens. Het gebied onder „tijdelijk beheer“ van de USSR betreft het vroegere Oost-Pruisen met als hoofdplaats Kaliningrad (vroegere Königsberg). Ook deze gebieden behoren volgens de grondwet van de Bondsrepubliek toe aan het Duitse Rijk. Wanneer gesproken wordt van het „tijdelijk beheer“ van voornoemde gebieden, dan vloeit dit voort uit het ontbreken van een Vredesverdrag tussen de overwinnaars Geallieerden (USA, USSR, Fr, Gr. Br.) en het onvoorwaardelijk overwonnen nazi-Duitsland, zodat het probleem van de grensafbakening voor een verenigd Duitsland, vooreerst dient opgelost.

De recente Conferentie van Ottawa heeft voor dit belangrijk probleem van de grensafbakening en de eenmaking, de formule „2+4“ vooropgesteld, waarbij de Grote Vier en de beide Duitse staten, de verdere eenmaking zouden ter hand nemen (Polen toegevoegd voor zijn W-grens).

Of deze formule haalbaar is, roept wel enkele bedenkingen op. Het recht op zelfbeschikking en vrije keuze voor ieder volk is vanzelfsprekend een verheven democratisch principe dat ongetwijfeld in het geval van Duitsland moet geëerbiedigd worden. Het mag echter niet zijn dat zelfbeschikkingsrecht de rechtvaardige belangen van andere volkeren zou kunnen schaden. Ter wille van een verdere ontplooiing van vertrouwensheppende maatregelen zou het zeer wijselijk zijn héél het probleem van de Duitse vereniging op een véél breder plan uit te werken en landen van Europa bij de uitwerking te

betrekken.

Voor ons, Vredesbeweging, is het bij voorbaat duidelijk dat de bestaande grenzen niet méér kunnen herbesproken worden en als vaststaand dienen beschouwd.

De bestaande West-grens van Polen, de gekende Oder-Neissegrens, moet als een vaststaande afbakening beschouwd worden en mag géén nieuwe haard van conflictsituatie worden.

Of een verenigd Duitsland deel zal uitmaken van de NAVO, zoals reeds een belangrijk deel van de Europese conservatieve krachten vooropstellen, zal voor de Vredesbewegingen als een voorbijgestreefde opvatting beschouwd worden. Op het ogenblik dat de Vredesbewegingen alles zetten op een doorgedreven ontwapening en de afbouw, zowel van de conventionele als van de kernwapens, waarbij de geleidelijke afbouw van de beide militaire pacts moet begrepen worden, zou het niet te verantwoorden zijn dat een verenigd Duitsland zou de aanzet moeten vormen van een opeenvolgende reeks van parallele ontwapeningsvoorstellen waarbij vanzelfsprekend ook de andere landen van de militaire pacts betrokken worden, die moet toelaten zowel het Warschaupact als de NAVO te doen uitsterven.

In die optiek, het leger van een verenigd Duitsland, geleidelijk verminderen tot op een zó laag mogelijk peil, het volledig vrij maken van kernwapens, chemische en biologische wapens, de terugtrekking van alle vreemde bezettende legers, uit de beide Duitslanden, zijn maatregelen die

moeten bijdragen om tegen 2000 geheel Europa kernwapenvrij te maken.

Wanneer de idee van een kernwapenvrij Europa tegen de aanvang van de 21ste eeuw een strijddoel is geworden, dan zou een begin gemaakt kunnen worden met midden-Europa, dat een van de meest nevraagde gebieden is in Europa. In dit opzicht zijn reeds menigvuldige voorstellen uitgewerkt, die nu, tegelijk met de oplossing van het Duitse probleem, een uitwerking zouden kunnen krijgen.

De veelvuldigheid en de complexiteit van deze problemen, waarbij de belangen van honderden miljoenen mensen betrokken zijn, zou moeten geschieden in een geest van wederzijds overleg ten einde een consensus te bekomen rond een geest van collectieve veiligheid voor geheel Europa. Een nieuwe start van de Conferentie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa, zou de meest aangevozen vorm zijn waarbij alle Europese staten en volkeren betrokken zijn.

De zeer waarschijnlijke herleiding van de Amerikaanse - en Russische bezettingslegers in Europa tot ± 195.000 eenheden en het definitief afschrijven van de modernisering van de korte afstandraketten, kunnen een nieuwe geest van overleg en samenwerking tot stand brengen waarbij de wederzijdse veiligheid het hoofddoel blijft.

Een pan-Europese oplossing geven aan de veelzijdige en complexe problematiek, is tevens de grondvesten leggen van de uitbouw van één groot Europa. Een Europa dat een einde maakt aan het militair-economisch machtscomplex, dat de

overbodig geworden militaire uitgaven aanwendt voor sociale, economische en ecologische vooruitgang ten dienste van de overgrote delen van de bevolking en niet langer in dienst van diegenen die de economische machtsposities in handen hebben.

Een Europa van de Atlantische Oceaan tot de Oeral, moet het enge keurslijf van de huidige 12 ontgroeien en een nieuw begin gemaakt met een opbouw waarbij alle Europese staten betrokken worden. Dit zouden de grondvesten kunnen worden van een Europa waarin de blokkenpolitiek volledig verdwenen is en de deelnemende partners als gelijkwaardigen en niet als ondergeschikten kunnen leven. In een dergelijke opbouw van één groot Europees huis, kan een verenigd Duitsland, dat gespeend is van eng-nationalisme, vrijgemaakt van agressieve bewapening, voorzeker een belangrijke rol vervullen zonder dat iemand zich hoeft angstig te gevoelen.

L. ROTH

B.R.D. : Een aantal Westduitse Parlementairen hebben de intrekking gevraagd van het programma voor een Europees gevechtsvliegtuig dat door Groot-Brittannië, B.R.D., Italië en Spanje wordt opgezet. Alleen de studie van de E.F.A. (European Fighter Aircraft) - concurrent van de Franse Rafale - betekent voor de B.R.D. een uitgave van 144 miljard B.fr. Tot heden werd reeds 36 miljard B.fr. voor deze studie uitgetrokken. Voor 1990 zou de B.R.D. nog 131 miljoen frank terbeschikking moeten stellen en vanaf 1991 jaarlijks 162 miljoen tot en met 1993.

Personalía

We vernemen het overlijden van:

- * *Mevr. Magdalena Deconinck uit Oostende - moeder en schoonmoeder van dhr. en mevr. S. en G. Lievens.*
- * *Dhr. Henrik Jozef Veldeman - uit Ninove - vader en schoonvader van M.L. Veldeman en M. Vanderborcht.*
- * *Mevr. Nelly Corthout uit Antwerpen - echtgenote van dhr. J. Withaeges.*
- * *Dhr. Urbain Van Wanseele uit Ruddervoerde, vader en schoonvader van Rita en Freddy D'Hulster - Van Wanseele.*

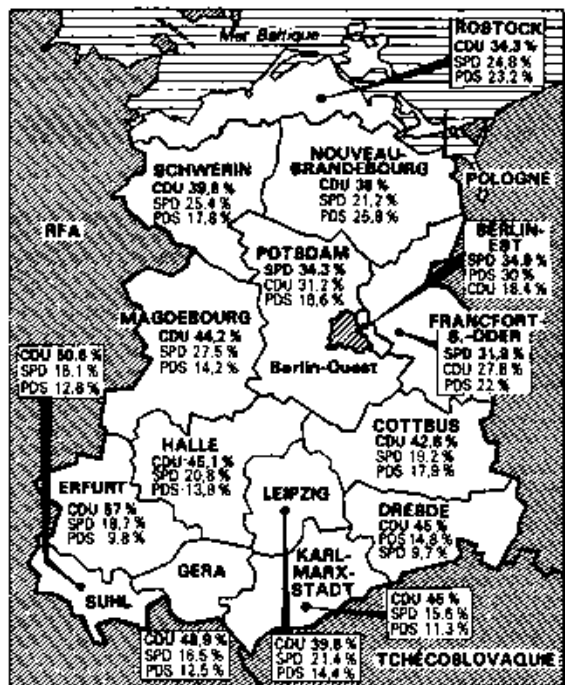
Onze blijken van innige deelneming aan de families in het zwaar verlies dat hun treft.

Duitse Democratische Republiek

Verkiezingen van 18 maart 1990

Partijen	Procenten	Zetels
C.D.U. (Kristen-Demokratische Unie)	40,91	164
D.S.U. (Duitse Sociale Unie)	6,32	25
D.A. (Demokratische Vernieuwing)	0,92	4
Totaal van de Alliantie die de steun kreeg van de Westduitse C.D.U. van Kanselier Kohl	48,15	193
S.P.D. (Sociaal-Demokratische Partij)	21,84	87
P.D.S. (Partij van Demokratische Socialisme)	16,33	65
F.D.F.-L.D.P. en D.F.P. (Fed. Demokratische Liberalen)	5,28	21
Alliantie 90 (Nieuw Forum e.a.)	2,90	12
D.B.D. (Boerenpartij)	2,19	9
Groene Partij en Vrouwenunie	1,96	8
N.D.P. (Nationale Demokratische Partij)	0,39	2
Alternatieve Jeugdlijst	0,13	1
Alliantie Linkse Unie	0,18	1
Demokratische Vrouwenunie	0,32	1
Verschillende	0,32	
Totaal zetels: 400		

Resultaten in de distrikten

Procenten van de door de drie belangrijkste partijen behaalde stemmen: C.D.U. (Kristen-Demokraten), S.P.D. (Sociaal-Demokraten), P.D.S. (voorheen S.E.D.-K.P.).

Wat nu?

De verkiezingen in de DDR werden gekenmerkt door een rechtstreekse inmenging van de Westduitse politieke partijen, de optie voor een onmiddellijke hereniging van beide Duitslanden en het door Kanselier en CDU-voorzitter Kohl vooropgestelde principe van de uitwisseling van één Oostmark tegen één Westmark. Na hun verzet t.o.v. regeringsdeelname van het rechtse D.S.U. stapte de S.P.D. toch in de nieuwe regering van Lothar de Maizière (C.D.U.).

Deze is samengesteld uit 23 leden o.m. CDU (12), SPD (6), LDP (2), DSU (2) en Demokratische Hervorming (1). Op de 382 aanwezige volksvertegenwoordigers (op 400) stemden er 265 voor, 108 tegen en waren er 9 onthoudingen.

Wanneer men er mee rekening houdt dat de vijf regeringspartijen samen 301 zetels bezetten, dan zijn er 19 volksvertegenwoordigers van de meerderheidspartijen die de regering niet ondersteunden.

Volgens het regeerakkoord dat door de vijf partijen afgesloten werd, moet de eenheid zo snel mogelijk verwezenlijkt worden op basis van artikel 23 van de grondwet van de Duitse Bondsrepubliek. Uiteindelijk spreken zij zich dus uit voor de eenvoudige annexatie, een standpunt dat de SPD op zijn Kongres van eind januari te Leipzig nog verworpen had. Dit betekent uiteindelijk dat, voor het essentiële, de wetten van de BRD van toepassing zullen zijn in het herenigd Duitsland.

Artikel 23 betekent eveneens dat de „Länder“ afzonderlijk kunnen aansluiten bij de Bondsrepubliek. Opvallend is dan ook dat de nieuwe DDR-regering besloten heeft de in 1952 ingevoerde verdeling in vijftien distrikten op te heffen en het land te herverdelen in vijf deelstaten (Länder): Meckelenburg, Brandenburg, Thüringen, Saksen en Saksen Anhalt.

Erger nog, gezien het niet alleen de Duitsers aangaat maar ook de buuren en het geheel van de Europese volkeren, is het standpunt dat het verenigd Duitsland, zagezegd in afwachting van een systeem van Europese Veiligheid, zou lid zijn van de NAVO. De verkiezingen zijn voorbij en de Oostduitsers kunnen zich reeds vergewissen van de waarde van kiesbeloften en propaganda. Door de Westduitse regering werd het principe van de uitwisseling van één Oost tegen één Westmark reeds in vraag gesteld en een verhouding 2-1 vooropgesteld.

Dit probleem en de eis van de DDR-bevolking voor het behoud van de sociale verworvenheden zijn o.m. de belangrijkste thema's waarmee de nieuwe regering van de DDR in de komende dagen zal mee gekonfronteerd worden.

Het feit dat de regering het voorstel van de Bündnis 90 (de koepel van uit het herfstproces voortkomende organisaties) om in een nieuwe grondwet de door de Ronde Tafel getroffen beslissingen op te nemen heeft verworpen wijst er tevens op dat de nieuwe regering met de verzuchtingen van de progressieve kranten geen rekening wenst te houden.

A.D.S., 21/4/90

Verkiezingsuitslagen Hongarije (na tweede ronde)

Partijen	Procenten	Zetels
Demokratisch Forum (MDF)	42,74 %	165
Alliantie van vrije democraten (SEDS)	23,83 %	92
Partij v.d. Kleine van de handeigenaars	11,13 %	43
Hongaarse Socialistische Partij (ex K.P.)	8,54 %	33
Fed. van Jonge Democraten (FIDESZ)	5,44 %	21
Kristen-Demokraten	5,44 %	21
Onafhankelijken	1,55 %	6
Patriottische coalitie	1,03 %	4
Agrarische Unie	0,25 %	1
	100 %	386

Het feit dat slechts 45,04 % van de ingeschreven kiezers deel nam aan de verkiezingen doet zeker eveneens vragen oprijzen.

Griekse verkiezingen

Partijen	Procenten	Zetels
Nieuwe Democraten	46,93 %	150 (+ 2)
PASOK (Socialistische Partij)	38,61 %	123 (- 4)
Linkse Coalitie v.d. vooruitgang (K.P.)	10,23 %	19 (- 2)
Gemeenschappelijke kandidaten		
Linkse coalitie en PASOK	1,02 %	4 (+ 4)
Alternatieve ecologisten	0,77 %	1 (- 1)
Centrum Rechts (Diana)	0,67 %	1 (+ 1)
Onafhankelijken (Turkse minderheden)	0,71 %	2 (- 1)
		300

De regering wordt gevormd door de conservatieve „Nieuwe Democraten” en de enige verkozenen van Diana (Centrum Rechts). De regering van Constantin Mitsotakis beschikt dus over een meerderheid van slechts één zetel.

Peru

Tijdens de recente presidentsverkiezingen haalde de rechtse presidentskandidaat Vargas Llosa tot ieders verbazing slechts 33,08 % van de stemmen. Tweede werd tot ieders verwondering de zoon van een Japans emigrant, de in Peru geboren Alberto Fujumori, met 30,7 % van de stemmen. Een tweede ronde is dus noodzakelijk. Deze moet begin juni een definitieve beslissing brengen. De linkse partijen hebben reeds aangekondigd voor de meer progressieve Fujumori te zullen stemmen.

Bekentenis

De drie grootste Westduitse commerciële banken: de Deutsche bank, de Dresdner bank, en de Commerzbank vechten vandaag om de marktleiding in de DDR. Enerzijds door het oprichten van honderden nieuwe filialen, anderzijds door de overname van filialen van de huidige staatsbanken. De Standaard (13/4) onderstreept hierbij "de aandacht voor wat nu nog een buurland is, dreigt wel ten koste te gaan van de activiteiten in Latijns-Amerika en Afrika". De drie banken hebben voor vijf miljard (ruim 100 miljard B.fr.) leningen uitstaan in die landen, die zeker op korte termijn niet zullen terugbetaald worden.

„Vrije verkiezingen” en/of inmenging ...

Onder de titel „Wat schreef Herman van Rompuy aan Michael Gorbatsjov?” verscheen in alle Vlaamse Kranten (ook in De Morgen) een grote door de C.V.P. betaalde advertentie.

Hierin wordt een oproep gedaan tot bedrijven en organisaties om bureaumateriaal bestemd voor haar zusterpartijen in de landen van Oost-Europa. Bedrijven, verenigingen en particulieren worden eveneens gevraagd een financiële bijdrage te storten die... vanaf 1.000 fr. fiscaal aftrekbaar is. Met andere woorden, op kosten van onze gemeenschap, gaat de CVP zijn Oosteuropese vrienden helpen. Ongehoorlijk maar waar. De S.P. doet op zijn beurt, en wel wat bescheidener, een oproep tot zijn leden om een bijdrage te storten ten gunste van de PSDH (de sociaal-democratische partij van Hongarije).

De PVV haalde er zelfs de T.V. bij om zijn campagnes ten gunste van de Roemeense, Tsjechische, Bulgaarse e.a. geestesgenoten in de verf te zetten. Onbeschaamd zijn praktisch alle Westeuropese partijen zich sinds kort gaan mengen in Oost-Europa om er posities te veroveren.

Het Hongaarse MDF stak het zelfs niet weg rechtstreeks logistieke en financiële steun van het Franse rechtse RPR, de Amerikaanse Republikeinen en de Duitse CDU te hebben ontvangen. Jozef Antall, wellicht de toekomstige premier, erkende eveneens een Volkswagen Golf van de CDU van Kanselier Kohl terbeschikking te hebben gekregen. Een andere Hongaarse Partij, MZDSD verklaarde van zijn kant geld en logistieke steun te hebben gekregen van de Franse P.S., de Duitse Liberalen en de Amerikaanse Democraten. De in de kiescampagne gebruikte 250.000 badges waren volgens Le Monde eveneens een geschenk uit de V.S. en de B.R.D. Het radicale FIDESZ erkende van zijn kant bijdragen te hebben ontvangen van Amerikaanse zakenlui.

Voor de verkiezingscampagne in de DDR heeft men zelfs een rechtstreekse tussenkomst van de Westduitse regering kunnen noteren. Zo stelde het Ministerie van Interduitse Zaken 7,5 miljoen mark terbeschikking van de drie belangrijkste partijen van de BRD. Het was natuurlijk de CDU van Kohl die met 4,5 miljoen mark het leeuwenaandeel kreeg. De SPD en de FDP ontvingen ondanks hun medeplichtigheid in deze operatie, elk slechts 1,5 miljoen D mark. De Groenen kregen natuurlijk niets...

Bovendien is er de rechtstreekse logistieke en financiële tussenkomst geweest van de Westduitse partijen en hun leiders zijn zelf in de DDR op de meetings het hoge woord gaan voeren.

Vandaag wordt dit alles voorgesteld als de normaalste zaak van de wereld. En dit, door dezelfde, die een paar jaar geleden de vredesbewegingen trachten te diskrediteren doorheen een lasterkampagne waarin gezegd werd dat deze geld ontvingen uit het buitenland.

Tovarisjtsji, het is voorbij

De Hongaren hebben begin april, net als de Oostduitsers, in de tweede ronde van de stembusslag voor een rechtse, kristen-democratische regering gekozen. Naast de verkiezingsoverwinnaar is er nog een tweede vergelijkingspunt met de verkiezingen in de DDR, nl. de verliezers. Terwijl in de DDR de SPD en groeperingen als Neues Forum tot de grote verliezers werden uitgeroepen, moesten ook de politici die in Hongarije jarenlang het kommunistisch bewind ondergraafden, en zich in de Vrije Demokraten (SDS) en Jonge Demokraten (FIDESZ) verzamelden, het onderspit delven.

Het Hongaars Democratisch Forum, dat in de eerste ronde een kleine voorsprong behaalde op de liberale Alliantie van Vrije Demokraten, werd in de tweede ronde de grote triomfator. Het zal pogen binnen de maand samen met de Partij van de Kleine Landeigenaars en de kristen-demokraten een regering te vormen.

Een aantal maanden voor de verkiezingen deden woordvoerders van de verschillende partijen nog uitschijnen dat het toekomstige Hongarije onmogelijk kon bestuurd worden zonder deelname van

de socialisten, d.w.z. de hervormingsgezinde kommunisten uit de vroegere KP die zich gegroepeerd hadden in de Hongaarse Socialistische Partij. Naarmate de verkiezingen naderden, veranderde de

toon van de campagne. Vanaf januari voerde het HDF een campagne met als hoofdthema het anti-kommunisme en de plechtige belofte nooit, maar dan ook nooit, met de socialisten in zee te gaan. Op hun verkiezingsdrukwerk stond het achterhoofd en de nek van een dikke Russische militair getekend met de tekst: „Tovarisjtsji (Russisch voor „kameraad“), het is voorbij“. Dat kommunisme, socialisme en sociaal-democratie besmette begrippen zijn in het Hongaars politiek landschap, maakten de verkiezingen maar al te duidelijk. De Hongaarse kiezers hebben de orthodoxe kommunisten, verenigd in de hongaarse Socialistische Arbeiderspartij, en de sociaal-demokraten de weg naar het parlement niet gewaagd. Alleen de socialisten kregen een magere negen procent van de stemmen achter zich en kunnen zich nu klaarstomen om strijd te voeren tegen de verdere privatiseringsplannen van de toekomstige premier Jozsef Antall. Al dient gezegd te worden dat Hongarije al sedert geruime tijd de weg naar het paradijs dacht te vinden via privatiseringen en het binnenhalen van vreemd kapitaal. Een steeds maar legere staatskas, toenemende werkloosheid en ontevredenheid bij de bevolking heeft in verschillende streken tot stakingen geleid, o.a. bij de mijnwerkers tegen een dreigende sluiting van de steenkoolmijnen.

Een opvallend fenomeen bij de verkiezingen in Hongarije was natuurlijk de ontzettend lage opkomst van de kiezers. Slechts een 45 procent van de kiesgerechtigden heeft de weg naar de stembus gevonden. Je zou een massale belangstelling kunnen verwacht hebben voor wat de media betitelden als „de eerste algemene en vrije parlementsverkiezingen in meer dan veertig jaar“, maar dat is het niet geworden. Een teken aan de wand dat politieke desinteresse heet.

Jo Van Hoecke

Thatchers democratie...

Nicolas Ridley, Brits minister van Financiën, stelde bij de introductie van de nieuwe belastingwet - de beruchte Poll Tax - in het Parlement de volgende vraag: „waarom zou een hertog meer belasting moeten betalen dan een schouwwager?“. Voor hem was het natuurlijk moeilijker geweest onomwonden te zeggen dat, met het nieuwe belastingstelsel, het de bedoeling van de regering Thatcher was om conservatief Groot-Brittannië op haar hand te zetten.

Het anti-democratisch karakter van de „Poll Tax“ wordt duidelijk aangetoond door volgend voorbeeld: Burggraaf Ridley, toevallig de broer van de Minister, betaalde met het vroeger systeem van lokale belasting, op basis van zijn onroerend goed, jaarlijks de som van 2.516 Pond (± 150.000 B.fr.) voor zijn kasteel van Castle Morpeth, in het Noorden van Engeland. Voortaan, met het nieuwe systeem, zullen hij en de gravin slechts 873 pond (± 52.000 B.fr.) betalen.

In hetzelfde dorp woont een zekere Tom Ridley (geen lid van de aristokratische familie) en zijn echtgenote. Het zijn gepensioneerden. Vorig jaar betaalden ze 540 Pond (± 32.400 B.fr.) per jaar en nu

zullen ze voor hun bescheiden woning, zoals de Burggraaf voor zijn kasteel, 873 pond (± 52.000 B.fr.) betalen.

Kortom iedereen die ingeschreven staat op de kieslijsten is onderworpen aan de „Poll Tax“. Of men arm of rijk is heeft geen belang. De belasting wordt per kop betaald. Zo zal het aantal belastingplichtigen stijgen van 12 tot 35 miljoen waarbij ieder, per persoon en per jaar, een minimum zal betalen van 345 pond (± 21.000 B.fr.). Dat de bevolking zich hierbij zo maar niet gaat neerleggen heeft de ijzernen dame reeds ondervonden. De vele en massale betogingen tegen de „Poll Tax“ waren hier reeds een eerste aanwijzing van. De tussentijdse verkiezingen in het distrikt Mid Staffordshire (een landelijke kiesomschrijving ten noorden van Birmingham) was een ander aspect. De overwinning van de Labour met 49 % van de stemmen tegen 32 % voor de Thatcher-kandidaat, in dit nochtans conservatief kiesdistrikt, wijst er eveneens op dat voor de kiezers de „Poll Tax“ de druppel is die het glas doet overlopen.

Ook voor Margaret Thatcher is de tijd van heengaan aangebroken...

Lichtpunten ondanks de NAVO

De wereld heeft gedurende vijfenveertig jaar geleefd met de dreiging van een allesvernietigende derde wereldoorlog. De wederzijdse afschrikking had normaliter tot een catastrofe moeten leiden. Het is niet hoofdzakelijk het feit dat supermacht nummer 2 heeft afgehaakt doch veeleer de manier waarop dit gebeurde, die een nieuwe ontspanning heeft mogelijk gemaakt. De stijl van de internationale betrekkingen meer misschien dan de doelstellingen is totaal veranderd en dat is van het allergegrootste belang voor de mogelijke ontwikkeling van de vredeswil van de volkeren die in laatste instantie de machtspolitieke resterende neigingen van hun politici kunnen temperen. Het is opvallend dat ook bij ons de waarnemers van de internationale politiek meer oog hebben voor het feit dat het rechtlijnig militaire denken van de Atlantici niet meer voldoet en dat ook de nieuwe meer politieke rol van de NAVO in het vredesproces met toenemende kritiek wordt bekeken. Ter illustratie enkele opinies zoals ze in de niet gespecialiseerde pers tot uiting komen.

Over bewapening

Mia Doornaert schrijft (De Stand, 3.4.) „De ontstentenis van harde militaire argumenten maakt de nieuwe (Lance) raket die op Walesa of Havel gericht staat politiek helemaal onverkooptbaar in de Bondsrepubliek, zo zei minister Gensch (Buitenlandse Zaken van de Bondsrepubliek) al.“ Onze minister van Defensie Coëme vroeg in een brief aan Navo-secrataris-generaal Wörner om de NAVO-doctrine over de plaats van nucleaire wapens in de alliantie te herzien. Hij drong tevens aan op onderhandelingen die moeten leiden tot de verwijdering uit Europa van de nucleaire korte-afstandswapens die te land staan opgesteld. De studie die de NAVO uitvoert over de nucleaire strategie van het bondgenootschap moet in elk geval rekening houden met de nieuwe situatie in Oost-Europa, zegt Coëme. Daarom kunnen de NAVO-ministers niet langer herhalen dat de studies over de modernisering van de korte afstandswapens worden voortgezet. Verder bevestigt Coëme de wens van de Belgische regering om spoedig te beginnen met onderhandelingen over de kernwapens voor de korte afstand (De

Morgen en De St.). Vanzelfsprekend heeft secretaris-generaal Wörner hierop negatief en bitsig gereageerd. Dit is niet zo relevant want de man is beter gekend als voormalig woordvoerder van de Duitse oorlogsindustrie dan als topman in de NAVO (*).

In Frankrijk

heeft admiraal Pichon die door defensie-minister Chevènement werd gelast met een opdracht van „innovatie“ in dit departement scherp van leer getrokken tegen de zelfbevestigende rol van de „militair-industriële lobby“ en meer nog tegen hun Amerikaanse en Russische concurrenten op de wereldmarkt“ (uit Le Monde - J. 1.)

De Ideeënstorm in de NAVO over kernwapens in Europa

die nog vóór de bijeenkomst van de ministers van Defensie in Canada op 8 en 9 mei tot concrete voorstellen zou moeten leiden, stelt volgens Mia Doornaert (DS v 3.4) ook niet veel voor omdat men het gewoon niet kan eens geraken over welke nucleaire afschrikking men nog wil beschikken.

Alternatieven voor de NAVO

staan nog in de kinderschoenen en zijn in 't algemeen opgevat als aanvulling omdat men de veiligheidsconceptie nog niet kan of wil loskoppelen van het militaire denken... In de DDR is men misschien nog het verst gevorderd wat de ideeën betreft. De regering van Lothar de Maizière is het wel eens geworden over het perspectief om tot de NAVO toe te treden maar dan „voorlopig en in afwachting“. Dit is belangrijk omdat het er naar uitziet dat ook de Russen met dergelijke overgangsfase genoeg zouden kunnen nemen. De Duitse neutraliteit is geen voorwaarde meer.

Over Europese drievuldigheid

schrijft Erik Vanderheiden van de CEPES (in DS v 3. 4). Het bipolaire veiligheidsdenken moet volgens hem plaats maken voor een nieuw Europees veiligheidsconcept. Hij ziet nog wel een toekomstige taak voor beide militaire allian-

ties in het verder verzekeren van de veiligheid en de begeleiding van de ontwapening. In beide blokken zouden de banden dan losser kunnen gemaakt worden en men zou elkaar ontmoeten in een paneuropese organisatie. De auteur ziet een complexe constructie waarin EG, West-europese Unie, de NAVO, het Warschaupakt en de Helsinki-groep aan bod komen. Ik kan mij niet van de indruk ontdoen dat men naar een constructie zoekt waarin de VS en Canada absoluut een rol blijven spelen in een Europa waar zij eigenlijk niet meer thuishoren. Toch schijnt onze politieke wereld grotendeels vatbaar te zijn voor dergelijke gewrongen opvattingen. Indien dit de prijs moet zijn voor de vrede, het zij zo.

Edmond Poulet (vice adm. b. d. DS 10. 4) ziet die drievuldigheid ook wel zitten doch verzet zich heftig tegen de de idee dat de NAVO zou kunnen ontmanteld worden. Het is niet omdat de concurrent (het Warschaupakt) uit de markt zou verdwijnen dat wij ons ook failliet moeten verklaren, meent hij. Marc Michiels, (docent aan de Handelshogeschool Antwerpen) meent integendeel dat het nu maar eens moet gedaan zijn met het veiligheidsdenken dat steunt op de Oost-West tegenstelling.

Het veiligheidsdenken moet dus radikaal herdacht worden. In Oost en West is er geen plaats meer voor twee allianties. Indien de demokratisering en de economische opening van het vroegere Oostblok zich doorzetten is het wenselijk te komen tot één veiligheidsorganisatie. Tot daar MM die overigens ook meent dat wat cosmetische wijzigingen bij de NAVO niet zullen volstaan. De algemene bewoordingen van het Noordatlantisch Verdrag laten anders wel een grote soepelheid toe, meent hij (D S 2. 4). Dit is slechts, een beperkte greep (sterk ingekort) van de meningen die in de pers rondspoken. Alles bij elkaar genomen vinden wij nu eindelijk vele aanzetten terug van het veiligheidsdenken dat in de brede vredesbeweging als vanzelfsprekend wordt ervaren. Toch bemoedigend.

Victor Stuyck (16.4)

(*) Intussen heeft de NAVO de korte afstandsraketten geschrapt. Bewijs te meer dat figuren als Wörner hebben afgedaan.

Ontwapening? Vergeet het maar.

De koude oorlog werd gewonnen. De door het Westen opgedrongen bewapeningswedloop heeft een van zijn voornaamste doelstellingen bereikt: de sovjet-ekonomie werd versmacht onder het gewicht van de militaire inspanningen. gedurende tientallen jaren heeft Moskou zich ingezet om min of meer gelijke tred te houden met de slagkracht van de NAVO. Gorbatsjov heeft resoluut een einde gesteld aan die politiek. Hij kapituleerde. Korte tijd gaf het de indruk dat zijn vredespolitiek triomfeerde. Doordat Gorbatsjovs spektakulair ontwapeningsvoorstellen samenvielen met de druk van enorme vredesbetogingen, voelden de NAVO-autoriteiten zich gedwongen een toegeving te doen: in Europa werden de middellange-afstandsraketten te land ontmanteld.

Het massale karakter van de vredesmanifestaties was hieraan te danken dat de kernraketten als een heel direkte, een tastbare, een lijflijke bedreiging werden aan gevoeld. Eenmaal hun verwijdering begonnen, verloor de vredesbeweging haar mobilisatiekracht.

Reagan en de NAVO-bevelhebbers hebben getracht van de gelegenheid gebruik te maken om het wegnemen van de Pershings en de Kruisraketten „goed te maken“:

- 1) door op zee een groot aantal nieuwe kruisraketten op oorlogsbodems (SLCM) aan te brengen;
- 2) door de in West-Duitsland gestationeerde korte-afstandsraketten te „moderniseren“, „up to date“ te maken. Eensdeels plande men de Lance (reikwijdte van 130 km.) te vervangen door de FOTL (Follow-on-to-Lance) die een bereik van 480 km. zou hebben (dus praktisch het bereik van de onttakelde middellange raket zou bedragen). Bovenop werden ook nog TASM's (Tactical-Air-to-Surface Missiles) op het programma voorzien, d.i. op vliegtuigen aangebrachte raketten die Moskou kunnen treffen.

Het programma van kruisraketten op zee is in uitvoering. Doordat FOTL en TASM zo evident en zo direkt de zopas gewonnen strijd tegen de middellange raketten zouden vernietigen, kon de vredesbeweging nog voldoende doorwegen om de Duitse (en zelfs de Belgische) regering een halt te doen roepen. De beslissing werd uit-

gesteld tot 1992, maar wel kreeg de USA de toelating om de produktie van die nieuwe wapens aan te vatten. Kortom, een „sluipende besluitvorming.“

Ondertussen is gebleken dat de Sovjetunie niet alleen door de bewapeningswedloop op de knieën werd gedwongen. Zij had haar inherente zwakheden, economisch en politiek. Het optreden van Gorbatsjov mag dan ook niet worden geïnterpreteerd als een uiting van creatieve dynamiek van het (ten onrechte „socialistisch“ genoemde) sovjetsysteem. Het was een antwoord op een zeer diepe crisis. Het is nog steeds een wanhopige poging om die crisis enigszins in de hand te houden.

De totaliteit van de Stalinistische structuren is doende in mekaar te storten:

- In alle gewezen „volksdemokratieën“ van Oost-Europa werd de heerschappij van de kommunistische partijen door brede massa-bewegingen weggeveegd.
- Het herenigingsproces van Duitsland is volop aan gang.
- De sovjettroepen worden zo snel als technisch mogelijk uit de Oosteuropese landen teruggetrokken.
- Het Warschau-pakt is in staat van ontbinding.
- De Baltische staten en Moldavië zijn bezig zich los te rukken van de Sovjetunie, terwijl ook in Biëlo-Rusland en in de Oekraïne de beweging voor autonomie terrein wint.
- Kortom, de Sovjetunie wordt teruggedrongen tot haar grenzen van vóór de oorlog, zoniet verder.
- In de regel zijn de ekonomisten van genoemde gebieden authentieke Thatcherianen; zij zweren bij de „vrije markteconomie“, een diskrete term voor kapitalisme.
- maar ook de Sovjetunie zelf is op weg naar de invoering van een klassiek kapitalisme, onafgezien of Gorbatsjov stand houdt of niet.

Die evolutie is onomkeerbaar.

Zo zien we dat een machtige historische ontwikkeling die met de Oktoberrevolutie van 1917 een aanvang nam, nog vóór het einde van de XXste eeuw in het mausoleum van de geschiedenis wordt opgeborgen. De gisteren op TV getoonde epi-

sode staat symbool voor deze dramatische ontwikkeling: in Boekrest werd het reusachtige standbeeld van Lenin door een Amerikaanse hefkrans met de zegeningen van een orthodox priester neergehaald.

Herstel dus van het kapitalisme vanaf de Elbe, over de grenzen van de Sovjetunie en over de Oeraf tot aan de Stille Oceaan. M.a.w. de vijand waartegen de NAVO gehamast werd, is bezig te verdwijnen uit de horizon.

Tussen Oost en West kan niet langer op voet van gelijkheid worden onderhandeld. Voorlopig is dat het duidelijkst zichtbaar in de DDR. Op haar grondgebied gedragen de politieke leiders van de BDR zich alsof ze er reeds baas waren, terwijl arrogante Westduitsers met hun zakken vol DM het land komen leegvreten. Kohl proklameert de „triumf van het Duitse kapitalisme“ en hij heeft geen ongelijk. De onmacht van de Sovjetunie blijkt uit het tempo waarin ze zich verplicht ziet concessies te doen. Eerst aanvaardde zij de Duitse eenmaking op voorwaarde dat het eengeworden land „neutraal“ zou zijn. Nietsvan, stelt men in het Westen, Duitsland in zijn geheel moet deel uitmaken van de NAVO. En zo zal het zijn.

Moskou stelde voor alle Russische en alle Amerikaanse troepen uit Europa terug te trekken. Niets daarvan, zegt Bush, de USA-troepen moeten in ieder geval in Europa blijven, want „de Amerikaanse militaire aanwezigheid hangt niet alleen af van de bedreiging van de andere kant“, Tiens, gedurende haast een halve eeuw werd die militaire aanwezigheid wél op grond van de „bedreiging van de andere kant“ gerechtvaardigd.

Bush stelt nu voor ieder 195.000 man (plus toch nog een supplement van 30.000 Amerikaanse strijdkrachten) in Europa te handhaven. dan moet de USA ± 100.000 en de USSR ± 350.000 manschappen terugtrekken. Daarmee zou dan de lat gelijk liggen. Laten we dat even bekijken. Het Warschau-pakt funktioneert niet meer; de troepen van Oost-Europa zijn niet langer bereid met het Sovjetleger op te trekken; waarschijnlijk zouden de Oosteuropese regeringen niet eens meer instemmen met de vrije doortocht van hun territorium.

De Hongaarse minister van Buitenlandse Zaken gaat al zo ver dat hij het lidmaatschap van de NAVO voor zijn land in het vooruitzicht stelt.

Zo zouden dus de Sovjetroepen - gesteld nog dat ze vrije baan door Oost-Europa zouden hebben - zich gekonfronteerd zien met 195.000 + 30.000 Amerikaanse soldaten + de Franse, de Britse, de Belgische, de Nederlandse strijdkrachten in Duitsland + de Franse, de Duitse, de Engelse en nog zoveel andere legers... Van evenwicht gesproken.

Nu is ook de positie van Amerika niet in alle opzichten konfortabel. Zo worstelt de Federale Regering met een enorm budgettair tekort. Dat moet worden verminderd, want de staatsschuld begint een astronomische omvang aan te nemen. Vermits de Amerikaanse kapitalisten - zoals de Belgische - er de voorkeur aan geven te lenen aan de Staat, liever dan belastingen te betalen, staat de regering voor de noodzaak

op de uitgaven te besparen. In de eerste plaats op de sociale uitgaven natuurlijk. Maar ook de militaire begroting kan niet helemaal aan de beperking ontsnappen. Het komende defensiebudget voorziet een stijging van 301,6 naar 306,9 miljard dollar, wat, de inflatie in acht genomen, toch een reële vermindering van 2 % betekent. Een aantal militaire bases wordt gesloten, maar **meer geld** wordt uitgetrokken voor de **Stealth** (een voor radar onzichtbaar vliegtuig), voor de **MX** (een raket met tien kernkoppen op treinwagons gemonteerd) en voor de **Midgetman** (1 of 2-koppige raket met een reikwijdte van 9.500 km.), terwijl de **SDI**-opzoeken (Star Wars) worden voortgezet „om de aanhoudende sovjet-dreiging te counteren.” (1) Voor de **FOTL** worden de uitgaven van 31 tot 112 miljoen dollar opgetrokken, voor de **TASM** van 54

tot 118 miljoen.

Kortom, niets wijst op ontwapening. Uiteraard blijft de wapenproductie populair bij de arbeiders, de bedienden en technici die er hun brood mee verdienen (2) en bij de kapitalisten die er hun winsten aan hebben. Maar als er geen „vijand” meer is, wordt het wel moeilijker om de militaire uitgaven door het geheel van de bevolking te doen aanvaarden. Een vijand en een goed in de verf gezet vijandsbeeld zijn van aard de hele natie tot één „gemeenschap” te verbinden, de bevolking te mobiliseren en strategisch te motiveren, de sociale tegenstellingen te overschrijden, de hele natie achter de „stars and stripes” te scharen.

Voor een militaire organisatie is het heel moeilijk stand te houden zonder vijand. De leiders van de NAVO (Wörner en Cie) zijn daarom op zoek naar nieuwe motieven om het bondgenootschap overeind te houden. De NAVO is een faktor van stabiliteit, de NAVO heeft een grote wetenschappelijke taak, de NAVO moet een belangrijke bijdrage leveren op het plan van de ekologie... Allemaal niet zo geloofwaardig!

Derhalve, als een vijand verzwijnd, moet men er een andere zoeken, en daarmee is men nu bezig. De Oost-West-tegenstelling wordt gevestigd op de bedreiging die uitgaat van de onderontwikkelde landen. Men laat ze ploeteren in hun miserie, maar men zorgt ervoor dat ze overmoderne wapens en militaire kaders beschikken, men steunt de meest autoritaire regimes en de meest agressieve ideologieën. (3) Kortom, alles wordt in het werk gesteld om de bedreiging van de miserie-landen concrete gestalte te geven, zodat de gedachte gemakkelijker ingang vindt dat enkel een militair antwoord onze veiligheid afdoend kan beschermen.

Dat is de teneur in de USA van het **Ikle-Wohlstetter-rapport**, waaraan o.m. **Kissinger** en **Brzezinski** hebben meegewerkt. Dat is de ideologie die uiteengezet wordt door (het is haast niet te geloven!) **Regis Debray** in zijn boek **Tous Azimuts** (Parijs 1989). Als raadgever van **Mitterrand**, in het raam van diens grootscheeps bewapeningsprogramma, verdedigt Debray de officiële Franse stelling dat de toekomstige strategie zich naar het Zuiden moet richten. **Bush** zegt bijzonder duidelijk dat Amerika in de komende jaren **in heel de wereld** militair moet kunnen ingrijpen „met zeemacht en luchtmacht, met strategische en taktische kernwapens... om Amerika's belangen en idealen” te verdedigen. Het Hooggerechtshof in Washington heeft bepaald dat Ameri-

"DE TIJGER". Zij begonnen met een kind te maken en spreken nu van een huwelijk. De baby is de nieuwe Frans-Duitse gevechtshelicopter die de naam "De Tijger" kreeg. De naam bleek bij beide partners erg in de smaak te vallen. Niemand stoorde zich aan de herinnering van een beruchte pantserwagen van de Wehrmacht die dezelfde naam droeg. Het prototype van "De Tijger" zal

de lucht ingaan in april 1991. Intussen gaan de gelukkige ouders: het Franse Aerospatiale en de Duitse constructeur M.B.B. zich verenigen in een holdingmaatschappij met de naam Eurocopter S.A. Als we u bovendien verklappen dat de zetel te Straatsburg zal gevestigd zijn dan weet u meteen dat men in deze Midden-Europa een warm hart toedraagt.

kanse militairen in het buitenland arrestaties en andere politionele activiteiten mogen verrichten zonder toestemming te vragen aan de autoriteiten van het betreffende land. De beperking die binnen de Verenigde Staten gelden, zijn niet van toepassing daarbuiten. Wat de CIA sinds lang, maar niet openlijk deed, wordt nu gelegaliseerd en uitgebreid tot alle militairen.

In de loop van de XXste eeuw had het Amerikaanse imperialisme reeds meer dan 60 militaire interventies op zijn actief. Lieden als Reagan en Bush zetten die reeks gewoon voort: - de inval in GRENADA, de raid op LYBIE - de inzet van de „contra's" tegen de SANDINISTEN, - de OVERROMPELING van PANAMA onder voorwendsel dat de eigen CIA-agent Noriega drughandel bedrijft.

Stel dat morgen in Oost-Europa, of in de Sovjet-Unie, de overgang naar de kapitalistische structuren al te chaotisch zou verlopen, is het dan niet de verdomde plicht van de NAVO, „faktor van stabiliteit", in die landen „law and order" te gaan herstellen? Derhalve moet de NAVO over genoeg en goed uitgeruste strijdkrachten blijven beschikken. Ontwapening? Vergeet het maar.

Een vredesbeweging die zich van deze toedracht niet bewust is, blijft machteloos, zelfs als ze zich massaal zou manifesteren. In de laatste „Vredeskrant" (februari 1990) van VAKA stelt voorzitter HUGO ONGENA het zo: „Radikaal zijn of niet zijn". Zeer juist. Maar wat betekent dat? Wij lezen: „Wat men jaren geleden in de tijdschriften van de vredesbeweging kon lezen, wordt nu in het grootste weekblad van de wereld geschreven. TIME MAGAZINE heeft het in het eerste nummer van het jaar '90 over het feit dat men al dan niet kwaadwillig tijdens de voorbije jaren de bedreiging uit de Sovjetunie schromelijk heeft overdreven." (4)

„Wat men jaren geleden in de tijdschriften van de vredesbeweging kon lezen..." Maar de tekst die op deze woorden volgt, kon men in de publikaties van VAKA precies NIET lezen.

Hoeveel keren heb ik niet betoogd (ook een paar maal in brieven aan VAKA) niet alleen dat de bedreiging uit het Oosten werd OVERDREVEN, maar dat er GEEN BEDREIGING WAS, dat de Sovjetunie als economische macht en technologisch heel ver ten achter stond, dat ze derhalve ook MILITAIR INFERIEUR was en dus geen bedreiging KON vormen, dat de Sovjetunie overigens zeer ruime door het

Westen afgewezen ontwapeningsvoorstellen deed en dan maar probeerde gelijke tred te houden met het militaire potentieel dat langs onze kant onder leiding van de USA werd opgestapeld.

West-Europa overrompelen? De Sovjetunie kon zelfs Oost-Europa niet in haar greep houden. In 1948 scheurde Joegoslavië zich los, in 1960 Albanië. Berlijn 1953, Budapest 1956, de Muur 1961, Praag 1968, stuk voor stuk waren het DEFENSIEVE ingrepen, ingrepen die het behoud van verworven posities beoogden. (5)

Nooit heeft VAKA - al was het maar een beetje - de zaken in deze zin voorgesteld. In volstrekte eenzaamheid verdedigde ik de stelling: „het komt er voor de vredesbeweging niet enkel op aan te weten VOOR WAT ze strijdt, zij moet ook weten TEGEN WIE de strijd gaat."

Dat heeft VAKA angstvallig vermeden. Zolang de aandacht kon gefixeerd blijven op de raketten uit de omgeving, was massamobilisatie mogelijk. Zolang het Warschau-pakt de indruk gaf nog een macht te betekenen, was het tactisch misschien gerechtvaardigd de schuld tussen Oost en West gelijkelijk aan te wijzen. Nu het Oostblok als macht in mekaar is gestort, nu de bewapenings-WEDLOOP tot het verleden behoort, maar de OVERBEWAPENING in de Westerse alliantie wordt gehandhaafd, moet het niet langer meer aan de overkant worden gezocht. De Westerse regeringen, en zij alleen, zijn verantwoordelijk. Maar niet alle in dezelfde mate.

De kern van de bewapeningsdynamiek bevindt zich in de USA. „Radikaliteit" van

de vredesbeweging blijft een ijdele frase, zolang een radicale stellingname tegen het Amerikaanse imperialisme ontbreekt.

5 maart 1990,
Leo Michielsens.

- (1) De Amerikaanse propaganda verspreidde aan de vooravond van het bekendmaken van het nieuwe budget geruchten over de val van Gorbatsjov. Zulks past in de voorstelling dat, met de uitschakeling van Gorbatsjov, de oude garde in de USSR terug aan het bewind zou komen, wat de vroegere militaire bedreiging zou herstellen.
- (2) Op het grondgebied van de USA wordt de sluiting van 35 bases voorzien. „De overgrote meerderheid van die bases en 99% van de arbeidsplaatsen die door hun sluiting zouden verdwijnen, bevinden zich in de democratische distrikten". (Tom Ronse in „De Morgen")
- (3) Mitterrand verkocht zopas een kerncentrale aan Pakistan, goed wetend dat hij daarmee een bijdrage levert voor de fabricage van nucleaire wapens in dat land. Reagan en Bush leverden wapens aan het Iran van Khomeini (cir. Irangate) en steunden aldus het Islamitisch fundamentalisme. Maar veel aanzienlijker was de steun die het oorlogvoerende Iran bekam uit de met vijf vermenigvuldigde export van petroleum naar de USA.
- (4) Verwezen wordt naar volgende tekst van Strobe Talbott in TIME MAGAZINE: „For more than four decades, Western policy as been based on a grotesque exaggeration of what the USSR could do if it wanted, therefore what it might do, therefore what the West must be prepared to do in response."
- (5) Die vaststelling heeft niets te maken met enige poging tot rechtvaardiging. Ten opzichte van de Hongaren en de Tsjecho's waren genoemde ingrepen agressies.

Mobutu: het einde van een tijdperk

Een gesprek met Ronald Van den Bogaert

De relaties tussen België en Zaïre zijn terug 'normaal' door de akkoorden die op 27 maart in Kinshasa werden ondertekend. Deze akkoorden werden op kritiek onthaald. Ook Ronald Van den Bogaert, in een vorig leven medewerker van de socialistische fractie in het Europees Parlement, verklaarde de oorlog aan deze akkoorden én de Belgische regering. Hij plaatste een advertentie in De Morgen waar hij bijzonder scherp uithaalde naar zijn vroegere broedheren. Een gesprek.

Vrede: In Kinshasa ondertekenden de ministers Eyskens en Geens vijf nieuwe akkoorden met Zaïre, die de samenwerking tussen beide landen een nieuwe grondslag moeten geven. Nieuw daarbij is de verwijzing naar het respecteren van de mensenrechten in Zaïre. Volgens Agalev-kamerlid Magda Aelvoet is deze klausule 'inhoudsloos'. Wat denkt u daarover?

RvdB: Als je de akkoorden leest, is het helemaal niet zo dat er rekening wordt gehouden met de mensenrechten. In de preambule staat het zinnetje: 'beide regeringen drukken hun gehechtheid uit aan het respect voor de fundamentele mensenrechten'. Meer staat er niet in. Dat nietszeggende zinnetje staat ook in de Lomé-akkoorden, maar is nog meer afgezwakt. Je kunt daar andere feiten naast leggen. Het Amerikaans Kongres heeft een wetsvoorstel van de demokraat David Obey goedgekeurd waarin de mensenrechten concreet verbonden worden aan het verlenen van hulp. Daardoor is de militaire hulp afgebouwd van 900 miljoen dollar tot 300 miljoen dollar. De speciale economische hulp is stopgezet en alle verdere hulp moet nu via NGO's verlopen.

Hoe kan je die houding van het Amerikaanse Kongres verklaren?

Ten eerste moet je vaststellen dat het Huis van Afgevaardigden meer progressieve standpunten inneemt dan de Bush-administratie. Dat geldt niet alleen voor Zaïre, maar ook voor andere landen. Ten tweede wordt in de VS hoe langer hoe

meer informatie gegeven over de schending van de mensenrechten in Zaïre. Na het bezoek van Tshisekedi, de leider van de Zaïrese oppositie, eind '87 aan de VS is de belangstelling gegroeid voor de gebeurtenissen in Zaïre. Hij nam contact op met een reeks democratische en republikeinse volksvertegenwoordigers, en ook met vertegenwoordigers van de Amerikaanse zwarten. Ook de Rainbowlobby, die nauw aansluit bij de beweging van zwarte Amerikanen, verricht heel wat lobbywerk rond Zaïre, informeert regelmatig de parlementsleden en de administratie en organiseert ook hearings en betogingen. Ten derde: Mobutu heeft vorig jaar 400 miljoen dollar verduisterd. Deze zaak is niet aan het licht gebracht door een of ander obskuur Zaïrekomitee of een krant zoals De Morgen, maar door het IMF.

Wat is er gebeurd? De koperprijzen zijn gestegen en dat is niet doorgerekend in de officiële Zaïrese documenten en staatshuishouding. Daarmee wordt Mobutu nog elke dag lastig gevallen door het IMF en de Wereldbank. Nu vernemen we dat de Wereldbank elke hulp opschort. Volgens mij is dit een rechtstreeks gevolg van de verduistering. Een vierde reden is de gewijzigde Oost-West relaties. Het Afrikaanse Yaïta-akkoord bestaat niet meer. Vroeger had de SU een aantal landen in haar invloedssfeer, de VS en West-Europa een aantal andere. De SU desengageert zich in Ethiopië, Angola en Mozambique. Zodus wordt het geostrategische belang van Zaïre verminderd. Daardoor wordt Mobutu ook minder gesteund en kunnen de stemmen die respect opeisen voor de mensenrechten meer aan bod komen.

In België blijft zo'n reactie uit. Hoe valt dat te verklaren?

Tja, dat is een zeer spijtige situatie hé. Je had kunnen verwachten dat met de SP in de regering de druk op Zaïre zou toenemen. Vooral omdat de socialisten in het verleden gepleit hadden voor bilaterale druk op het Mobutu-regime. Maar wat zie je nu? De enige regering die Mobutu nog onvoorwaardelijk steunt, is de Belgische. Kijk, ik ben geen driftkikker, ik weet dat je je programma in een coalitie met de kristen-demokraten niet volledig kunt

doordrukken, dat er compromissen moeten worden gesloten. Maar ik had toch gehoopt dat de SP toch enigszins werk zou maken van het Zaïrebeleid dat zij predikte in de oppositie. En dat gebeurt dus niet! Als je deze houding vergelijkt met de Amerikaanse en Franse. Tijdens de Zaïrees-Belgische crisis werd ermee bedreigd dat Frankrijk de rol van België en Zaïre zou overnemen. Ten eerste is het zo dat onze regering van de Fransen de garantie heeft gekregen dat ze dat niet zouden doen. Dat kan je ook uit de praktijk van de Fransen analyseren. Het Franse privé-kapitaal trekt zich terug uit vroegere kolonies zoals Senegal, Ivoorkust en Gabon. En het Franse staatskapitaal richt zich volledig op het IMF. Zodus vanuit Frankrijk komt er geen gevaar.

Heeft dat ook te maken met de ontwikkelingen in Oost-Europa, die nu nieuwe kansen bieden voor het kapitaal?

Dat heeft vooral te maken met economische redenen. Ik zeg niet dat ik het eens ben met dit proces. Zwart Afrika is aan het sterven: economisch, sociaal, politiek... zelfs sanitair met de aids-epidemie. Dat continent heeft gedurende enkele eeuwen gediend om de industriële revolutie in het Westen te financieren. Het is totaal kapot gemaakt en nu heeft men het niet meer nodig. Het Westen heeft nu andere economische mogelijkheden.

Ik ben het niet eens met de filosofie die in verschillende milieus, van Trends tot de SP, wordt verdedigd dat we tot normale relaties met Zaïre moeten komen. Ik ben het daar helemaal niet mee eens! Als Zaïre vandaag in de staat verkeert waarin het verkeert, dan is dat o.a. te verklaren door het Belgische kolonialisme en de steun aan Mobutu na de onafhankelijkheid. En nu Zaïre minder belangrijk wordt voor ons, zegt men dat we met Zaïre betrekkingen moeten onderhouden zoals met alle andere landen.

Kun je als ex-medewerker van de socialistische fractie in het Europees Parlement de gewijzigde houding van de SP t.o.v. het Zaïrebeleid verklaren?

Die vraag moet je aan de SP stellen. Eerlijk, ik het begrijp het ook allemaal niet goed. Maar er zijn verschillende signalen

geweest die de Zaïre-bocht van de SP aankondigden. Een eerste belangrijk signaal was het interview van Van Velthoven (de SP zat toen net in de regering) met De Morgen waarin hij zegt dat het met de mensenrechten in Zaïre beter gaat en dat we naar meer ontspannen betrekkingen met Mobutu moesten streven. Dat was voor mij een complete verrassing. Want op dat ogenblik werden er door het Zaïrese leger moordpartijen aangericht in Noord-Kivu. Van Velthoven was daarvan op de hoogte.

De volgende dag neemt Claes deel aan een privé-diner met Mobutu. Hugo Schiltz was ook uitgenodigd, maar hij heeft geweigerd. Dat was dus mogelijk. Van Velthoven had blijkbaar de opdracht gekregen om naar de publieke opinie toe het etentje tussen Mobutu en Claes aanvaardbaar te maken. Claes is toen teruggetrokken, want de verontwaardiging was groot. Niet alleen in de pers, maar ook bij vele SP-militanten.

Een tweede zeer belangrijk token was toen in maart '89, in volle Belgisch-Zaïrese crisis, Willy Claes in La Libre Belgique oproep voor een kwijtschelding van de schulden. Een paar dagen voordien waren er studentenbetogingen geweest in Zaïre. In Kinshasa alleen al vielen 37 doden. Dat stond te lezen in de Belgische pers. En dan doet Claes die oproep! Het was de eerste keer dat de daur terug op een kier werd gezet. Het feit dat Claes een interview gaf aan La Libre Belgique betekende ook dat de Société Générale die nog steeds belangen heeft in Zaïre, zwaar heeft doorgewogen op bepaalde personen in de SP.

Een derde feit is de manier waarop de crisis tussen België en Zaïre is opgelost. Men zegt dat België een kado heeft gegeven van 11 miljard frank. Dit is niet waar. Het was 20 miljard. Professor De Grauwe van de KUL heeft dit duidelijk aangetoond.

Waarom?

Nog eens, vraag het aan de SP. Ik heb tijdens de crisis gedacht: Mobutu zal deze zaak niet winnen. Als je b.v. Trends, dat toch de opinie van de industriële en financiële kringen in ons land weerspiegelt, las dan merkte je dat ze van Mobutu af wilden. Voor het dynamisch kapitaal zijn er andere mogelijkheden. De editoriaals in Trends waren zelfs agressiever dan die in De Morgen. Het was ondertussen duidelijk geworden dat Zaïre economisch veel minder betekende voor België. In De Standaard kon je lezen dat indien Mobutu de stroom van grondstoffen naar hier zou

„De Generale heeft zwaar doorgewogen op bepaalde personen in de SP“.

stopzetten, dat geen ernstige gevolgen zou teweegbrengen. Ten hoogste een tijdelijke werkloosheid voor een paar honderd mensen in de Metallurgie Hoboken. Dezelfde grondstoffen kunnen geïmporteerd worden uit andere landen. Uit publicaties van Stefaan Marysse van de UIA blijkt, dat wat De Croo jarenlang beweerde, nl. dat Zaïre in België voor meer dan 100.000 werkplaatsen zorgt, helemaal niet waar is. Er is nu sprake van hoogstens 12.500. En tijdens de crisis werd duidelijk dat dit cijfer nog overdreven is. Je kon dus denken, zoals ik dat deed: Mobutu, je bent je laatste liedje aan het zingen, het is afgelopen met jouw chantage. Maar dat is niet gebeurd.

Je had het daarmee over de verontwaardiging bij de SP-militanten. Ik vraag me af of die nu werkelijk wakker liggen van de Zaïre-bocht van hun partijleiders.

Zaïre ligt ver van ons bed hé. Maar je mag toch niet vergeten dat de SP zich gedurende jaren heeft geprofileerd met het Zaïre-dossier. Daarnaast was het Zaïre-dossier samen met de raketten een belangrijk element in de Doorbraakoperatie. Zaïre was belangrijk om de tiermondisten onder de progressieve kristenen aan te trekken.

Ik meen, en dat was ook de leidraad van mijn advertentie in De Morgen, dat de SP een politieke partij is die in haar oppositieperiode telkens wanneer de mensenrechten in Zaïre geschonden werden, voorstelden concrete maatregelen te nemen. Daar is niet één voorbeeld van,

maar tientallen. Het is essentieel dat er concreet in punktuële omstandigheden wordt tussengekomen.

En wat zie je... Op 7 januari grote betogingen in Kinshasa ter herdenking van de moord op Patrice Lumumba. Meer dan 2.000 mensen worden opgepakt en opgesloten, tot op het presidentieel domein van Ensele omdat de gevangenis in Kinshasa overvol zaten. Velen werden mishandeld. Op dat ogenblik onderhandelen in het Egmontpaleis te Brussel de afgevaardigden van de Belgische regering, waaronder de socialisten, met de vertegenwoordigers van de militaire diktatuur. Van de SP kon men toch politieke daden verwachten. Ze konden op zijn minst de onderhandelingen opschorten tot die mensen vrijgelaten waren. En daar komt natuurlijk kritiek op. Er zijn de groenen...

die zich nu profileren met o.a. het Zaïre-dossier...

Terecht brengen zij het in de aandacht, want 'onze' derde wereld is Zaïre. Het is daar waar wij belangen hebben, waar wij een neo-koloniaal regime gesteund hebben en helaas nog altijd steunen. Het is daardoor dat de SP in een contradictorische situatie belandt. Zij steunen enerzijds Mobutu, maar trachten anderzijds naar de publieke opinie toe de indruk te wekken dat ze nog iets doen.

Een andere kritiek op de akkoorden is het feit dat het niet concreet duidelijk is waar de financiële hulp in de toekomst zal voor gebruikt worden.

Ik zou toch eerst een algemene opmerking willen maken om te verhinderen dat we in de ideologie van de projecten zouden verzinken. Wat Zaïre nodig heeft is niet ontwikkelingshulp of -projecten. Als je de Zaïrese bevolking in vrijheid laat leven en werken kan het zoals ieder volk in de wereld tot ontwikkeling komen. Wat dus niet betekent dat in zo'n kontekst een bepaalde ontwikkelingshulp niet nuttig zou zijn; overdracht van bepaalde technologieën, know how, enz...

Dat klinkt allemaal heel mooi. Maar gesteld dat morgen Zaïre een democratisch land is, dan wordt Zaïre toch nog steeds gewurgd door de internationale economische verhoudingen. Ik denk b.v. aan Nicaragua.

Dan is het in de eerste plaats zo dat Zaïre een grote leverancier van grondstoffen blijft. Je kunt de internationale verhoudingen niet veranderen door internationale colloquia te organiseren, maar door de onderhandelingspositie van de Derde Wereldlanden te versterken. Ik meen dat een vrije Zaïrese samenleving, al blijft die koper leveren aan het westen, daartoe kan bijdragen.

Maar om terug te komen op de ontwikkelingshulp. Er bestaat nu enigszins de neiging bij NGO's om te zeggen: 'we houden ons niet langer met politiek bezig, wat de Zaïresen op politiek vlak doen interesseert ons niet'. De Zaïresen noemen dat een nieuwe vorm van paternalisme, d.w.z. Zaïresen zouden niet het recht hebben om hun eigen politieke structuren op te bouwen, politici te hebben die vergissingen begaan of hun kazak draaien, enz. Bon, dat is een moderne versie van de ideologie van de missionarissen tijdens de kolonisatie.

Wat vind je van het kwijtscheiden van de schulden van een diktatoriaal regime?

De welvaart van het westen is gebouwd op de uitbuiting van de Derde Wereld. We hebben dus een historische schuld tegenover de Derde Wereld. Zaïre heeft vandaag zulke schulden omdat er op een onverantwoorde wijze 'witte olifanten' zijn ingeplant. Het gekende voorbeeld is de hydroelektrische centrale van Inha. Eén van de grootste ter wereld, maar ze funktioneert niet omdat er geen vraag is naar elektriciteit.

Mijn antwoord op de idee van de kwijtschelding is duidelijk: de schulden moeten kwijtgescholden worden op voorwaarde dat dit ten goede komt van de bevolking. Maar daarom kom ik terug op wat ik

reeds eerder zei: men doet niks, niks voor de mensenrechten! Het is dus een kwijtschelding ten voordele van een corrupt regime.

Het niet-kwijtschelden van de schuld kan dus een drukkingsmiddel zijn?

Natuurlijk! En dat verwijt ik aan de Belgische regering, dat ze in tegenstelling tot de VS de kwijtschelding van de schulden niet koppelen aan het respecteren van de mensenrechten. Zij moeten niet zeggen dat ze het niet weten. Toen het wetsvoorstel van Obey was goedgekeurd zei Van Velthoven: 'dat zou wel eens een goede inspiratiebron kunnen zijn voor ons toekomstig Zaïrebeleid'. Maar het wetsvoorstel sloot ten dele aan bij wat de SP jarenlang in de oppositie voorstelde. Dat is dus een bijzonder staaltje van hypokrisie van Van Velthoven.

Laten we het eens hebben over de oppositie in Zaïre. Heel wat mensen hebben hun twijfels over een organisatie als het UDPS.

(lacht) Veel Progressieven stellen mij de vraag: 'Die van het UDPS zijn dat marxisten, zijn die wel links genoeg?'. Maar je kunt toch onmogelijk de analyse en de praktijk die toegepast worden in ontwikkelde industriële samenlevingen, zoals de onze of in Latijns-Amerika, transfereert naar zwart Afrika. In zwart Afrika bestaan nergens strijdsituaties zoals in Latijns-Amerika.

Ten tweede wil ik aan al die linkse mensen zeggen dat ze gemakkelijk praten hebben. Zij zeggen dat bepaalde leiders van het UDPS hun kazak gekeerd hebben en verwijzen dan graag naar Ngoeza Karl-I-Bond. Maar hij is nooit lid geweest van het UDPS noch ooit enige militante daad gesteld. Hij is ooit gevlucht naar het buitenland, heeft een paar boeken tegen Mobutu geschreven en heeft daarna vergiffenis gevraagd en teruggekeerd naar Zaïre. Ik vind hem geen politikus, maar een burokraat die in de politiek is geroepen door Mobutu.

Je mag natuurlijk kritiek hebben op de oppositie, maar het is nogal gemakkelijk vanuit je comfortabele positie hier. Kibasi Mariba, vroegere voorzitter van het UDPS en nu lid van het Centraal Comité van de Eenheidspartij (MPR) van Mobutu, heeft zeven jaar in binnenlandse ballingschap doorgebracht. Zo'n situatie heeft niet alleen betrekking op het individu zelf, maar op de hele familie; dat betekent geen inkomen, kinderen kunnen niet studeren,... Een heel moeilijke situatie dus.

Hoe moeten wij ons de oppositiestrijd van het UDPS voorstellen?

Volgens mij is het UDPS, ik weet niet of alle UDPS-leden het er mee eens zullen zijn, niet op de eerste plaats een politieke partij, maar een beweging voor mensenrechten, voor politieke vrijheid en voor de heroprichting van de civiele maatschappij. Zij organiseren nu en dan betogingen, richten klandestiene wijkcomitees op. Maar zij manifesteren zich ook. Zij zijn dus meer dan klandestien. Ze hebben daar een hoge prijs voor betaald.

En de volksraadpleging

De volksraadpleging is belachelijk. Het is in het kader van de filosofie die Mobutu ontwikkelt: il y a un mariage mystique entre moi et mon peuple. Er kan slechts sprake zijn van een echte consultatie als de bevolking zich kan informeren en organiseren, en verschillende alternatieven voorhanden zijn. Maar wat gebeurt er nu? Mobutu gaat naar de grote steden en de mensen worden uitgenodigd om hun mening te zeggen. In aanwezigheid van de veiligheidsagenten. Het is in ieder geval zeker dat reeds tientallen mensen werden aangehouden die gesproken hebben tijdens de volksraadpleging.

Maar deze volksraadpleging heeft zich ook tegen Mobutu gekeerd. De mensen hebben memoranda geschreven waarin zijn vertrek werd geëist. In Sele heeft men een minuut stilte in acht genomen voor alle mensen die onder het bewind van Mobutu gestorven zijn in de gevangenschappen. Er is het memorandum van de bisschoppen... Bon, de doos van Pandora is geopend en men zal de politieke energie die is losgekomen niet kunnen stoppen.

De vraag rest wat hierna zal gebeuren. Mobutu kan zich volgens mij geen harde repressie veroorloven wegens de druk van de Amerikanen. Veertien dagen geleden heeft James Baker Mobutu ontmoet en gevraagd om een meer-partijen systeem in te voeren. Baker dreigde met een zelfde behandeling als Marcos en Duvalier. Mobutu heeft zich bij deze ontmoeting daartoe bereid verklaard indien het volk dat zou willen. Ik hoop op een oplossing à la Oost-Duitsland, niet op een Roemeense. Nep-opposanten zouden partijen kunnen oprichten. Er is nog geen enkele diktator die vrijwillig de macht heeft afgestaan.

Jo Van Hoecke
Foto's: archief Rode Vaan
11 april 1990

De veranderingen in Oost-Europa

Deel 1: Hoe het was

In 1961 schreef nobelprijwinnaar Samuel Beckett zijn anti-roman 'Comment c'est', waarin hij de zekerheden van het menselijke bestaan beperkte tot afval, stift, eenzaamheid en doellose rondzwerven. Voor wie tot voor kort in het marxisme-leninisme (1) geloofde en het (bestaande) socialisme (2) tegen de stroom in bleef verdedigen moet een even existentiële schok ondergaan hebben bij de jongste veranderingen in Oost-Europa als de figuren in Becketts roman. Naast de duidelijke ervaring in historische tijden te leven stellen heel wat progressieven en (ex-) links-dankenden zich inderdaad vragen bij de Oosterse metamorfose en de Westerse reactie erop. Wie de niet-aflattende stroom van berichtgeving uit die landen wil begrijpen en niet meehullen met de euforie van de conservatieve bewindsul en media in het westen heeft meer dan ooit nood aan een analyse. Niet in het minst de vredesbeweging, voor wie spanning en bewapening in Europa toch steeds een belangrijk thema geweest is. Niet deze reeks wil Vrede haar bijdrage leveren in dit al even historisch debat.

Voorafgaande noten om elkaar goed te begrijpen:

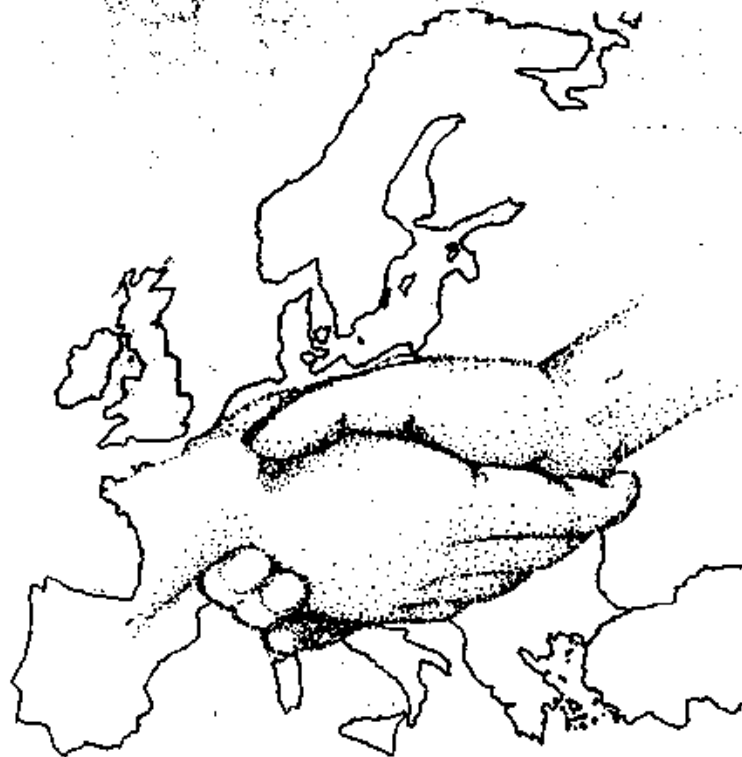
- (1) Onder marxisme-leninisme begrijp ik het historisch en dialectisch materialisme door Marx uitgewerkt als ideologie en onderzoeksmethode en haar praktisch-politieke toepassing door Lenin naar en in de eerste proletarische revolutie en een beginnend socialisme, om historische redenen in één staat (de Sovjetunie = SU). Zowel Marx als Lenin hebben steeds gewezen op het historisch gebonden en niet-dogmatische karakter van hun geschriften en verwezenlijkingen.
- (2) Onder socialisme versta ik die staatsorganisatie die toelaat of nodig is om enerzijds op binnenlands vlak

de produktiemiddelen, en dus de produktie van de meerwaarde, in gemeenschapshanden te houden (tegenover het privé-kapitalisme), en anderzijds op buitenlands vlak de economische, politieke en militaire druk te beantwoorden. Socialisme is dus niet in sé een eenpartijstelsel en ook niet vrij van klassenstrijd, zowel intern als naar buiten, maar een (overgangs?) vorm die het staats- en klassenloze kommunisme poogt naderbij te brengen.

Een nieuwe werkelijkheid

Toen Gorbatsjov in 1988 zijn perestrojka (hervormingen) en zijn glasnost (openheid) lanceerde dachten velen aanvankelijk dat hij enkel de zoveelste Sovjet-facelift of campagne inzetten, die vooral naar de westerse media en bevolking gericht zou zijn, maar aan de konkrete Sovjet-werkelijkheid weinig zou veranderen. Te meer daar zijn beleid al eerder vlot gepaard ging met de bekende oriëntatie van vredes- en ontspanningsvoorstellen te

genover een vastgeroeste tegenspeler die berucht handig was in het bespelen van de media, zijnde cowboy Reagan. Na 2 jaar kan niemand nog bezwaarlijk verkondigen dat het hem enkel om nep-talk of mooie woordenkramen ging. In de SU zijn de politieke gevangenen vrij, is er een ander, presidentieel regime waarin partij gescheiden is van parlement en regering en staat de invoering van het (bederft) privé-bezit van produktiemiddelen voor de deur. Internationaal hebben de Sovjet-troepen zich teruggetrokken uit Afghanistan, plannen ze dat te doen uit de Warschau-paktlanden binnen een eenzijdige afslanking van het leger, zowel materieel (chemische, nukleaire en konventionele wapena) als op manschappen, en wordt die landen de vrijheid gegeven politiek hun eigen gang te gaan. In de meeste Oosteuropese landen zelf is men radikaal van politiek veranderd. De meesten kennen nu niet enkel een meerpartijensysteem, maar sterven duidelijk af naar een kapitalistische ekonomie, wel of niet met sociale (en dus niet „socialistische“) (2), aanpassingen. Dat ook de be-

volking van de DDR voor een kapitalistische vereniging met de Bondsrepubliek koos, bevestigt niet enkel de definitieve afbraak van het ijzeren gordijn, met de Berlijnse muur als dikste gedeelte, maar ook hoe fundamenteel veranderd Europa wel is.

Het is hier niet onze taak deze veranderingen te evalueren door op alle negatieve gevolgen van een kapitalistische economie (werkloosheid, hogere prijzen, enz.) of een dito politiek (opgang van extreemrechts en rechts-nationalisme bijvoorbeeld) te wijzen. Wij kunnen hier enkel nagaan welke gevolgen en benden deze diepgaande metamorfose heeft op polemologisch en internationaal, politiek vlak. Dat zijn tenslotte de terreinen die tot het studie- en aktieveld van een vredesbeweging behoren. Het valt trouwens op hoe de veranderingen ook op militair en buitenlandse vlak rechtstreekse gevolgen hebben. Is het niet op het vlak van de kernbepanning (in Europa) dat Gorbatsjov zijn eerste duidelijke voorstellen formuleerde en zijn eerste resultaten boekte? Wij denken hierbij uiteraard aan het al even historische INF-akkoord, en aan de nieuwe of meer begeesterde konferenties van Wenen op konventioneel vlak en van Genève, op nukleair en chemisch vlak. In het begin werd trouwens door niet weinigen beweerd dat Gorbatsjov die successen op internationaal vlak broodnodig had om de weerstand tegen zijn ingrijpende hervormingen op binnenlands vlak te kunnen overwinnen.

Een nieuwe taal

De samenhang tussen binnelandse en buitenlandse politiek kan ons trouwens niet verwonderen. Zowel de marxistische als burgerlijke politologen onderkennen het verband tussen de politieke bestuuring en de defensie van een moderne staat. Wat echter niet altijd aanvaard wordt, is de relatie tussen de politieke bovenbouw en de economische onderbouw. Wanneer men in het westen een woord als „demokratie“ in de mond neemt, dan wordt meestal de „burgerlijke demokratie“ bedoeld, de staatsvorm historisch ontstaan uit de privé-economie en de burgerlijke, politieke revolutie. Niet iedereen ziet dat verband of wil het duidelijk maken. Het woord „socialisme“ wordt dan ook meestal - verkeerdelijk - vereenzelvigd met „een eenpartijstelsel waarin partij, staat (en dus burokratie) en economie duidelijk van bovenaf gedingeerd worden“. Slechts weinigen zien in „socialisme“ een „staatsvorm waarin het onmo-

gelijk gemaakt wordt rijk te worden op de rug van de arbeid van anderen“. Vandaar de sinds enige tijd in onmin gevallen omschrijving van „diktatuur van het proletariaat“.

Ook in Oost-Europa blijken momenteel de (meeste) mensen op het woord „socialisme“ te reageren als een stier op een rode lap. Ook zij vereenzelvigden het historisch gegroeide en bestaande met de oorspronkelijke betekenis (2), waaraan wij ons in alle duidelijkheid willen houden. Hieruit blijkt trouwens eens te meer hoe de verhouding tussen de politiek-ideologische, kulturele bewustzijnsbovenbouw en de economische onderbouw niet deterministisch als een spiegelbeeld van elkaar mogen beschouwd worden. De relatie tussen de twee is veel ingewikkelder, dialektischer en veel meer historisch-kultureel bepaald dan meestal aangenomen wordt. Ook mensen die in een socialistische economie leven en werken worden politiek-ideologisch door de media en hun individuele receptie beïnvloed. Wanneer in hun bewustzijn het kapitalisme rijkdom en vrijheid voorstelt en het socialisme produktenschaarste, burokratie

en onvrijheid, dan zullen zij ook zo stemmen. De jongste gebeurtenissen leveren daartoe het bewijs.

Uitgaande van de hier gehanteerde, marxistische definities blijkt nogmaals hoe fundamenteel en historisch de jongste veranderingen en/of opties in Oost-Europa zijn. Wanneer daar niet enkel een historisch (mis) gegroeide staatsorganisatie, niet noodzakelijk overeenkomend met de oorspronkelijke definitie van „socialisme“, afgevoerd wordt, maar ook

voor een andere economische organisatie en eigendomsvorm geopteerd wordt, dan zijn die keuzes niet meer te herleiden tot een loutere naamsverandering van een partij. In onze analyse van de veranderde (Oost) Europese werkelijkheid moeten we het dus niet enkel hebben over de militaire en buitenlandse politiek, maar ook over de economische onderbouw. Vrede heeft die band tussen het militaire, het politieke en het economische trouwens steeds beklemtoond, zowel in onze analyses van de (vroegere) socialistische politiek als in ons doorlichten van het westers militair-industrieel kompleks (MIK).

Daarbij willen we bij voorbaat alle kritiek ondervangen die louter zou gebaseerd zijn op definities van gevoelsgeladen, politieke woorden. Voor ons bestaat er wel degelijk een onderscheid tussen de mandatische terminologie, zoals die oorspronkelijk gedefinieerd werd, en haar politiek gebruik naar een historische, en dus voorbijgaande werkelijkheid, gehanteerd zowel in oost als west. Deze bijdrage pretendeert trouwens niet te evalueren, maar te analyseren en van daar uit krachtlijnen en verbanden te beschrijven.

Hoe het economisch was

Om duidelijk te zien hoe fundamenteel de werkelijkheid wel veranderd is, is het goed eerst na te gaan hoe ze vroeger was. Het verlaten van het eenpartijstelsel (voortopig nog niet in de SU) en het afzien van een algemene staats-economie met een centrale planning door het toelaten van een privé- en/of gemengde economie, hebben we boven reeds aangestipt. Hoe die overgang of invoering van het privé-bezit van produktiemiddelen, welke produktiemiddelen en in welke mate konkurentie, eventueel ook onder staatsbedrijven en/of koöperatieven zal plaatsvinden is nog een groot vraagteken. Later kunnen we daar iets uitvoeriger op ingaan met prof. Akoelinin en ekonomisch raadgever Aganbegjan. (3)

Duidelijk is alvast dat niet alles zo eenvoudig is als wel eens voorgesteld of gehoopt wordt. De micro- en macro-economische gevolgen en problemen zijn even fundamenteel als de ommekeer van de onderbouw zelf. Denken we maar aan de totaal andere drijfveer van de produktie, nl. privé-winst, waardoor het vrije marktprincipe van vraag-en-aanbod niet enkel de prijzen en lonen, maar ook de werkgelegenheid bepaalt, en dat dan niet enkel op binnenlands vlak of volgens de vroeger evenzeer geplande afspraken binnen de

COMECON, maar eveneens binnen een kapitalistische wereldproductie waarin alles reeds veel sterker op marktdeelverovering ingesteld is. De wankelende waarde van de DDR-markt is slechts een voorbeeld van hoe de Oosteuropese landen die kiezen voor een (hoofdzakelijke) kapitalistische economie, zonder begeleidende maatregelen, in een klap bankroet zouden kunnen verklaard worden en slechts als de zoveelste vazalstaten van het internationale kapitaal het statuut van derde-wereldland zouden kunnen krijgen. Welke sociale gevolgen zo iets zou kunnen hebben, zien we momenteel reeds vooraf geschaduwd in de hollende inflatie en dus blijven prijverhogingen en muntontwaarding, en de toenemende werkloosheid in het Polen van Solidarnosc.

Laten we er meteen aan toevoegen dat ook op dit (economische) vlak het (vroeger) genoemde socialisme een aantal variaties in de economische organisatie kende. Zo was, en is, er enerzijds het Joegoslavische model, waarin de coöperatieve onafhankelijk, weliswaar binnen nationale richtlijnen, zo ver ging dat de ene zelfbeheerde fabriek de andere (arbeiders) nog kon wegkonkureren. Aan de andere kant staat de zegenrijke planning in een land als Albanië. Tussen deze 2 uitersten, beiden socialisme genoemd, bestaan en bestonden heel wat tussenvormen, zowel op het vlak van de eigendom van de produktiemiddelen als op het vlak van de medeparticipatie en besluitvorming of beheer. Bij het eerste denken wij bijvoorbeeld aan het verschil tussen de Sovjetkolkhoze, het wijens, zelfbeheerende landbouwkollectief, en de sovkhoe, die staats eigendom is. Hierbij hoort ook de reeds voor Gorbatsjev bestaande „joint-ventures“ tussen staatsbedrijven en buitenlandse, kapitalistische ondernemingen. Bij het tweede denken we aan de verschillende (organisatie) vormen van inspraak, zowel op lokaal vlak (samenstelling en verkiezing van de bedrijfsdirectie en de arbeidenscontrole) als nationaal (o.a. via de vakbond). Toch blijft het moeilijk vermijdbaar dat een centrale planekonomie heel wat administratie vergt. Eens die administratie zelf macht gaat uitoefenen wordt ze een logge bureaucratie, die zowel in de feiten (objectief) als in het bewustzijn van de mensen (subjectief) het eigen initiatief, en dus de werklust, en de soepelheid en aanpasbaarheid (bijvoorbeeld aan tijdelijke vraag) sterk beknoot.

Tenslotte is het ook bekend, bijvoorbeeld voor wie het Polen voor Solidarnosc

ekonomisch doorlichtte, dat ook in het (vroegere) genoemde socialisme uitgebreide en belangrijke sectoren, zoals de Poolse landbouw of een bepaalde distributie, nog privé bleven. Dit gegeven ligt trouwens méé aan de oorsprong van de voedselschaarste en de stijgende prijzen, waartegen Solidarnosc opgericht werd. (4)

Het hoeft dus weer niet zo te zijn dat „socialisme“ synoniem staat voor een „alles van bovenaf gedirigeerde, bureaucratisch beheerde, centrale planekonomie“. Waar dat zo was heeft men te doen met historische uitwassen van een socialistische economie, waarin door middel van het kollektieve bezit van de produktiemiddelen geen uitbuiting meer van de menselijke arbeid en de door haar gecreëerde meerwaarde mogelijk geacht werd. Hoe zulk een gemeenschapbezit georganiseerd wordt is een concreet-historisch, praktisch en dus variërend gegeven. Op die manier zijn de bureaucratische misgroeiën in Oost-Europa trouwens een vernieuwende les en waarschuwing. Het moet trouwens gezegd dat binnen de korte geschiedenis van het bestaande socialisme, naast de economische varianten hoger vermeld, ook reeds heel wat economische hervormingen en herstructureringen doorgevoerd werden, zowel om de produktie, en dus werklust, te vergroten als rechtvaardiger te maken. Denken we maar aan de Nederlandse (economische) P(olitiek), ingevoerd in de jaren '20, en de economische hervormingen van de jaren '80, beide in de Sovjetunie. Er mag dus niet beweerd worden dat de (economische) problemen niet onderkend werden. Noch Marx, noch Lenin, hebben trouwens blauwdrukken van een socialistische economische organisatie uitgegeven, maar zich hoofdzakelijk gehouden aan een kritische analyse van het bestaande kapitalisme.

Volledigheidshalve moet hier eveneens vermeld worden dat ook het westerse kapitalisme en haar burgerlijk-democratische staatsvorm een uitgebreide bureaucratie kennen, die al even ondemocratische gevolgen aflevert. Wie denkt aan de wijdverbreide praktijken van het sociaal dienstbetoon of de vriendjespolitiek, omdat zij die zetelen de weg kennen" of aan de Europese, geldverslindende mastodonten, heeft even goede voorbeelden van macht uitoefende bureaucratie gegeven.

Ook de keuze voor eerst de zware en basisindustrie uit te bouwen hoeft niet per sé synoniem te zijn voor „socialisme“, maar is opnieuw eerder een historische

noodzaak geweest. Toen de jonge Sovjet-staat niet enkel militair, maar (nog langer) ook economisch door het omsingeld kapitalisme geïsoleerd werd kon ze moeilijk anders dan voorgang geven aan de basisindustrie (ontginning van energiebronnen, staal en machinebouw enz.) om het socialisme in één staat enige kans op overleven te geven. Gelukkig was, en is, de SU zo rijk aan basismaterialen, anders zou men in de jaren '20 reeds toestanden en gebeurtenissen gekend hebben zoals in 1973 met Allendes koper, of met het socialistische Cuba en Vietnam, tot en met het hedendaagse Nicaragua of wat gebeurt op de Londense teemarkt, waar landen (en hun bevolking) die een onafhankelijke koers durven te varen economisch gewurfd worden.

Het is pas nadat de andere socialistische landen het Sovjetmodel overgenomen hadden (of verplicht werden over te nemen) dat de voorrang voor de zware industrie duidelijk negatieve gevolgen had op de produktie van consumptiegoederen. Toen moesten binnen de COMECON andere economische afspraken (werkverdeling) kunnen gebeurd zijn, waarbij de consumptiegoederen niet uitgespeeld werden tegen de basisindustrie. Het feit dat er binnen de Oosteuropese landen een schaarste van consumptiegoederen was, en is, kent echter ook andere oorzaken. Zo werkte de bureaucratie alles behalve de werklust aan of verkochten de nog vrije boeren hun producten liever aan hogere prijzen op de vrije of zwarte markt dan de staat kon betalen.

Dit alles om maar duidelijk te maken dat een tegenwoordig vaak gehoorde uitspraak als „het socialisme heeft haar economisch faliet moeten toegeven“ op zijn minst met een korrel zout moet genomen worden. De hier gehanteerde, oorspronkelijke definitie van „socialisme“ zegt ten eerste weinig over de concrete organisatievorm en opties van de economie. Ten tweede moet per economische variatie, en dus per land, uitgemaakt worden waarom er een „schaarste“ was en in welke consumptiegoederen die bestond. Zo zou men wel eens tot het besluit kunnen komen dat die schaarste precies in de hand gewerkt werd door de nog resterende „vrije“ sektor (Polen). Tenslotte moet ook erkend worden dat in landen als de DDR er een andere „schaarste“ heerste (auto's b.v.), dan in de SU (elektrische apparatuur) en Polen (voedsel).

Verder dient nog afgewacht of die schaarsten enkel door een terugkeer naar een kapitalistische economie kunnen opge-

lost worden. Het voorbeeld van Polen laat het ergste vermoeden. Zo kan men de jongste stembusuitslagen in verschillende Oosteuropese landen ten voordele van een kapitalistische economie niet louter rationeel-economisch begrijpen. In een land als de DDR, waar minder uitgesproken schaarste in basisbenodigdheden heerste, is de kiesuitslag duidelijk meer politiek-subjectief gekleurd. De leugenachtige beloftes van Kohl, niet eens een kandidaat, laat staan een inwoner van het land (!), over de kapitalistische rijkdom die haar intrede in de DDR met de kristendomokratie zou doen, tonen duidelijk aan dat hier eerder een vals bewustzijn gekreëerd werd, ingeënt op een internationaal, egocentrische tijdsgeest.

De economie van de wapens

Deze uitgebreide economische inleiding is niet enkel nodig om de termen van het debat duidelijk te formuleren. Zowel in het kapitalisme als in het socialisme bestaat er een verband tussen de economie, de politiek en de defensie. Wapens blijven trouwens hoedanook economische producten, die net als andere waren door loonarbeiders gemaakt worden. Wapens zijn in de eerste plaats staatsaangelegenheden. Zij zitten dus in een staatsbegroting die politiek-economisch bepaald wordt. Zowel binnen het kapitalisme als het socialisme is het aanschaffen van wapens een uitgavepost die op de sociale uitgaven weegt.

Het fundamentele verschil tussen het kapitalisme en het socialisme zit hem opnieuw in het bezit, privé of staats, van de wapenproductie. In het kapitalisme worden wapens gemaakt, niet meer om zich te verdedigen (want daarvoor telt men er objectief reeds decennia teveel), maar om privé-winst te maken. Hoe meer en hoe duurder wapens, hoe hoger de winst van de eigenaars. Daarom moesten de politieke besluitvormers, en hun achterban onder de bevolking, steeds warm gemaakt worden om wapens aan te kopen. Daarom werd steeds ook een (fictieve) militaire vijand gekreëerd of opgeblazen. De privé-winst ligt dus aan de oorsprong van het bestaan van een militair-industrieel kompleks (MIK).

In het socialisme kent men dat niet. De productie van elk wapen kostte enkel haar kostprijs (infrastructuur, materiaal en lonen voor onderzoek en productie), daar de staat zelf eigenaar is van de wapenindustrie. Winst moet er dus niet op gemaakt, laat staan dat de winst de motor

zou zijn van de wapenproductie in het socialisme. Elk wapen is er een rechtstreekse, dubbele verliespost. Ten eerste is het een produktiekost die aan de gemeenschap niets oplevert, behalve een mogelijke, want diskussieerbare, betere veiligheid. Ten tweede is het een uitgave op de staatsfinancies, die in de socialistische economie precies de omvang van de burgerlijke productie en de talrijke sociale voorzieningen bepaalt.

Die socialistische (economische) realiteit zou wel eens aan de grondslag kunnen liggen van Gorbatsjovs vroege ontwapeningsoffensief. Het vertrekpunt van zijn openheid en zijn hervormingen ligt namelijk in de erkenning van de onvrede die onder de Sovjet-bevolking leefde en leeft. Ook die onvrede had o.a. economische grondslagen. Het tekort aan consumptiegoederen kon niet zo lang meer politiek verantwoord worden. En ook de organisatorische ondermijning van de individuele werkdust (of men veel of weinig werkte, nauwkeurig of niet, de lonen waren gelijk, er waren enkel morele stimuli, zoals de „helden van de arbeid“) kreëerde onvrede bij die lagen die zich precies nog wilden inzetten. Het is dan ook niet verwonderlijk dat Gorbatsjov zowel zijn eenzijdige ontwapeningsstappen als zijn behaalde internationale ontwapeningsakkoorden onmiddellijk economisch vertaalde in enerzijds nieuwe arbeidskrachten uit het afgeslankte Sovjet-leger en anderzijds in een ombuiging van de wapenfabrieken in civiele productie van consumptiegoederen. Dat gebeurt trouwens niet zonder tegenkanting en moeilijkheden, zoals uit vroegere (5) en volgende bijdragen blijkt. Hoe men het ook draait of keert, elke wapenproductie is in sé asociaal en onproductief. Niet enkel om de staatsuitgaven, maar ook omdat eens aangekocht het wapen (hopelijk) tot niets meer dient, behalve een denkbeeldige afschrikking tegenover een al dan niet even ingebeelde vijand. Een wapen is dus noch een consumptiewaare, noch een produkt dat verder in de productie van andere waren kan gebruikt worden.

De fundamentele tegenstelling

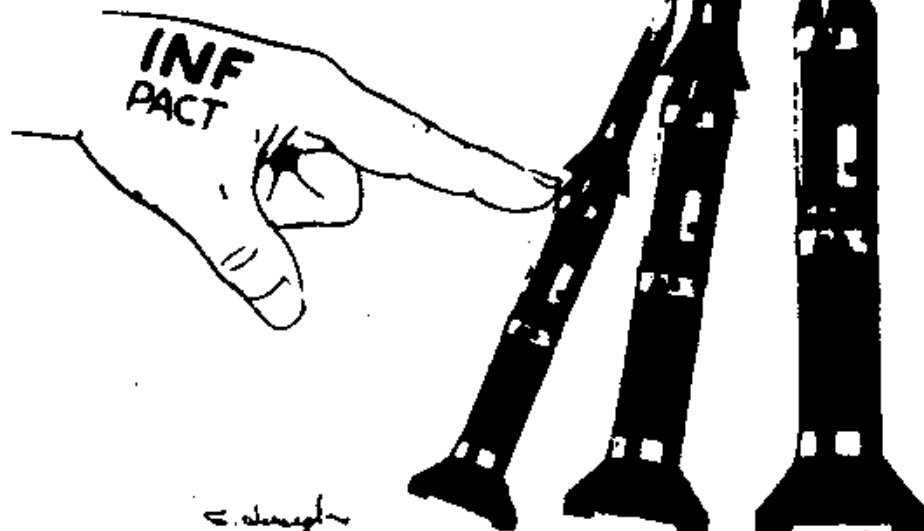
Zowel het feit dat een wapen een economisch (onnuttig) produkt blijft, als het inzicht van het traditionele marxisme dat de basistegenstelling in de economische onderbouw die tussen arbeid en kapitaal is, verbinden economie en politiek. In haar buitenlandse en defensiepolitiek vertrok de SU, en met haar het Oosteuropese Warschau-pakt, van die fundamentele te-

genstelling tussen arbeid en kapitaal. Lange tijd werd dit op een tamelijk eenzijdige en deterministische wijze op internationaal vlak vertaald. Alles wat uit het westen kwam werd meteen achterdochtig als een aanvalspolitiek van het kapitaal geïnterpreteerd. De politiek van het kapitalisme was per definitie in alles tegengesteld aan die van het socialisme, en alles werd dan ook vanuit dit overgesimplificeerd dogma onderzocht en beantwoord.

Dat alles in het eigen voordeel politiek verwoord wordt is normaal, zowel in het kapitalisme als het socialisme. Het vergde echter diepgaander onderzoeken, en dus enige tijd, voordat de tegenstellingen binnen de kapitalistische buitenlandse politiek onderkend werden. Het is in dit opzicht niet verrassend dat academische instituten, zoals de befaamde over de Verenigde Staten van Amerika en Canada van Zagladin, een niet onmiskenbare rol gespeeld hebben in het proces en de verwoording van een soepelere politiek. Zo zijn er in de eerste plaats tegenstellingen binnen de kapitalistische klasse zelf, zowel internationaal als nationaal. De belangen van het Westeuropese of Japanse grootkapitaal liggen niet noodzakelijk altijd in het verlengde van die van de Amerikaanse multinationals, zeker niet op korte termijn. Maar ook binnen de Amerikaanse topklasse zelf bestaan er economische en politieke tegenstellingen. Zo leunt het oudere financieelkapitaal van de Oostkust (Rockefeller b.v.) eerder aan bij de internationale monopolies en handelaars van burgerlijke produkten, die een ontspannen verhouding met de socialistische landen voorstaan, om op die manier zowel hun afzet in de wereld als hun penetratie in het onafhankelijke en socialistische deel te vergroten. Het jongere produktiekapitaal dat zich vooral concentreert in de high-tech en wapenbedrijven in Californië rekent meer op kortetermijnwinst en vond haar direkte afzet in de Star-Warsprojecten en de opgedreven bewapening van Reagan.

Daarbij komt nog dat ook binnen de burgerlijke democratieën, en zeker in de Westeuropese regeringskoalities de stem en soms ook de stempel van de bevolkingseisen zichtbaar is. Dat werd in de jaren '80 zeer duidelijk i.v.m. de defensiepolitiek. Onder publieke druk van de vredesbeweging werden de Pershing en Cruise in West-Europa ongewenste kinderen, die voor verschillende regeringen meer dan een heet hangijzer vormden. Het was voor hen dan ook een verademing toen, precies mede dankzij de acties

van de vredesbeweging en het gepast reageren van Gorbatsjov, het INF-akkoord ondertekend werd (8.12.88) Gorbatsjov erkende echter niet enkel de kapitalistische tegenstellingen en het feit dat zelfs de meest uitgesproken anti-socialistische regeringspolitiek niet door het hele land gedragen werd. Het duidelijkste voorbeeld van het laatste is zijn overname van de eis van de brede vredesbeweging om de SS-20 mee in reke-

ning te brengen tegenover de nieuwe NAVO-raketten. Hij slaagde er daarenboven ook in een nieuwe, vergaande politiek te formuleren waarin de eigen, binnenlandse problemen en (klasse) tegenstellingen vervat zaten. Met Gorbatsjov staan we dus ver af van een monolithisch antwoord op de voortdurende bewapeningsrondes van het kapitaal, dat als een (te) rechtlijnige praktijk uit het ideologisch dogma van de tegenstelling arbeid-kapitaal herleid werd.

Toch moet gezegd dat die tegenstelling inderdaad bestaat, niet enkel in de lokale of nationale klassenstrijd, maar ook op internationaal vlak. En daarbij bedoel ik dan niet de al even simplistische en laagbijde-grondse propaganda vanuit radio Free Europe en dergelijke. Het gaat hem hier ook niet enkel over het bewust of onbewust ophangen van een illusie van rijkdom en vrijheid in het kapitalistische westen. Wie er de burgerlijke media op navolgt, en zeker de verkiezingen in het land dat zichzelf zo graag afschildert als de belichaming van haar eigen (Amerikaanse) droom, weet dat zulk een beeld ook hier voorgespiegeld en veelal geloofd wordt. Ik heb het hier eerder over de politiek van het echte grootkapitaal, internationaal verstrengd. Haar reactie op de

veranderingen in Oost-Europa spreekt hierover boekdelen. De jongste gebeurtenissen rond de DDR-mark staven nogmaals mijn vroeger geuite vrees (5) dat het internationaal kapitaal van tactiek veranderd is en nu de (economische en politieke) hervormingen in Oost-Europa slechts wil steunen op uitdrukkelijke voorwaarde dat zij zich tot het kapitalisme bekeren en zo hun investerings-, productie- en consumptiemarkt open stellen voor haar winsthonger.

Gorbatsjov ging echter nog verder in zijn nieuwe politiek. Hij erkende niet enkel de eigen en de kapitalistische tegenstellingen, maar het sluitstuk van zijn „nieuw denken“ is dat het socialisme en het kapitalisme samen (een) gemeenschappelijke vijand(en) hebben. Wie, wat of hoe bespreken we in onze volgende aflevering.

Hoe de militaire vergelijkingen er vroeger uitzagen

De vroegere oversimplificatie van de (bestaande) tegenstelling tussen arbeid en kapitaal vertaalde zich op internationaal en militair vlak op een viertal punten, die

nu duidelijk tot het verleden behoren. Zoals hoger reeds vermeld werd vanuit de SU elke nieuwe bewapeningsronde, die begrijpelijk vanuit de westerse winsthonger van de wapenfabrikanten vertrok, met gelijke munt beantwoord. De jaarlijkse SIPRI-jaarboeken tonen duidelijk aan hoe de SU elk nieuwsoortig wapen enkele jaren later zelf opstelde. Deze blijvende inspanning vergde uiteraard een grote economische, sociale en wetenschappelijke inspanning. De westerse wapenproducenten wreven zich in de handen, niet enkel omwille van de gouden eieren die de opeenvolgende westerse regeringen hun betaalden, maar ook bij de gedachte dat op die manier het socialisme ook anders dan militair verzwakte. Sommige polemologen menen zelfs dat precies dat de eerste politiek-economische drijfveer was voor de blijvende bewapening.

Toch moet ook hier erkend worden dat ook onder Brezjnev de militaire antwoorden niet steeds identiek aan de westerse uitdagingen waren. Zo heeft ook hij steeds verklaard dat de SU nooit een militair ruimteschild over haar grondgebied zou spannen, en dus haar antwoord niet enkel goedkeper, maar ook anders zou zijn.

Dit Sovjet-beantwoorden met gelijke peemunt was niet enkel terug te vinden in de feitelijke bewapening, maar ook in haar ontwapeningsvoorstellen en dito antwoorden op de westerse voorstellen. Vooreerst dient opgemerkt dat de SU sinds haar ontstaan als jonge socialistische, maar ook geïsoleerde, zwakke staat een vredespolitiek gevoerd heeft, waarin compromissen, ook in eigen nadeel, niet geschuwd werden. Zo kunnen de vrede van Brest-Litovsk (1918) en zelfs het niet-aanvalsakkoord met Hitler (1939) als een uiting van zwakke gezien worden, waarin de SU voorlopige toegevingen deed tot ze economisch en/of militair sterker stond. Met de opgang van de zware en militaire industrie tijdens en na wereldoorlog 2 ging ze veel sneller de westerse bewapeningsvoorsprong inhalen. Vanaf de SALT-akkoorden (1972) werd dan ook uitgegaan van een globale gelijke bewapeningsstand. Toendertijd dacht men in de SU dat het dankzij deze inhaalmaneuvers was dat het westen tot wapenbeheersingsakkoorden, zoals de SALT, besloot. Men onderschatte echter schromelijk de politieke dimensie (ook de binnenlandse) in de formulering van de buitenlandse politiek van het westen. Het Brezjnev-tijdperk werd dan ook gekenmerkt door een symmetrische bena-

dering van bewapening, akkoorden en voorstellen. Het is dan ook symptomatisch dat er in die periode enkel wapenbeheersingsakkoorden afgesloten werden en geen ontwapeningsverdragen. Ook Brezjnevs voorstellen vertrokken van en waren geïnspireerd op een symmetrische bewapening tussen Oost en West, zowel kwantitatief als kwalitatief. Het is de periode waarvan de meeste lezers zich nog wel herinneren dat terecht steeds aangevoerd werd dat de SS-20s een antwoord waren op de westerse kernonderzeeërs en dus niets met de pas fin 1979 beeloten NAVO-raketten te maken hadden.

Toch moet toegegeven worden dat ook toen een bereidheid tot (kleine) eenzijdige toegevingen bestond (de eenzijdige bevrizing van een aantal SS-20s b.v.) en het oor ook bij de westerse bevolking gelogd werd. Zo nam Breznev het fameuze bevrizingvoorstel over van de Amerikaanse, massale freeze-beweging. Laten we niet vergeten dat het westen en hun reactie op internationale gebeurtenissen zoals Afghanistan en Polen op zijn minst even verantwoordelijk was voor het uitblijven van enig akkoord toen. In 1985 stond Reagan reeds tegenover Gorbatsjov in Reikjavik en is het precies omwille van zijn Star Wars dat er (nog) geen interkontinentale nucleaire halvering uit de bus kwam.

De vroegere militaire frontlijnen

Uitgaande van de tegenstelling tussen arbeid en kapitaal werden de frontlijnen in alle scherpste parallel daarmee getrokken. De wereld werd ook militair verdeeld in socialisme en kapitalisme. De recente gebeurtenissen in Nicaragua indachtig lijkt die realiteit niet zo ingebeeld, ook al was Nicaragua nog geen socialistisch (economisch) land. Maar sinds Viëtnam en de andere de (neo) kolonisatiestrijden wisten zowel de VS (hun dominotheorie indachtig) als de SU wel beter.

In de tijd dat de economische en politieke organisatie in de SU als enig zaligmakend model naar voren geschoven (en door velen aanvaard) werd, kwam de SU ook militair tussenbeide, ook al lag de frontlijn tussen arbeid en kapitaal buiten haar grenzen. De militaire aanwezigheid van de Sovjetroepen werd, vooral in Oost-Europa, niet langer als een daadwerkelijke solidariteitsakcie gevoeld, maar als een vooruitgeschoven verdedigingslijn van het socialistische moederland, net

zoals de Amerikanen trouwens hun „Forward Based Systems“ in West-Europa hebben als vooruitgeschoven verdedigingslinie van het westers kapitalisme en de bijhorende burgerlijke „vrijheid en democratie“. Het „ijzeren gordijn“ was niet enkel een economische grens, maar ook, en niet in het minst, een militaire en politieke.

Maar die militaire Sovjetaanwezigheid kreeg met Berlijn '53, Hongarije '56 en Tsjecho-Slovakije '68 ook een andere rol. Uit de recentste gebeurtenissen in Oost-Europa blijkt meer dan ooit dat deze troepen een socialistisch model moesten in stand houden dat door grote delen van de bevolking, niet in het minst grote delen van de arbeidersklasse zelf, niet (meer) aanvaard werd. Of die politieke keuze een gevolg was van een vals (politiek) bewustzijn, medegekreëerd door de kapitalistische droomfabriek, of een positief-kritische reflex op historische misgroeiingen van het socialistisch (uto-pisch?) ideaal, laten we hier buiten beschouwing. Feit blijft dat de Sovjet-troepen niet enkel een bufferzone voor het vaderland verdedigden, maar ook een bepaald socialistisch model en de daaruitvloeiende economische organisatie en politieke staatsvorm. Zowel de huidige, overdreven emotionele reacties van de desbetreffende volkeren, als de jongste bekentenissen van de Sovjettop lijken deze these te bevestigen.

Toch moet opgemerkt worden dat ook hier zwart-wit denken onjuist is. De Sovjetroepen hebben in 1980 in Polen niet ingegrepen. En uit de jongste evolutie blijkt dat Jaruzelski zomaar niet als een Sovjet-marionet mag afgeschilderd worden. Anderzijds moet toegegeven worden dat een keuze tussen een met fouten beladen socialistische poging en een diktatuur van het kapitaal niet gemakkelijk is, vooral tegenover een konstante economische en militaire druk vanuit het westen. Het spijtige voorbeeld van Nicaragua ligt daarbij nog fris in het geheugen. Tenslotte werden de frontlijnen niet enkel in Europa vooruitgeschoven. De Sovjet-unie liet zich inderdaad niet onbetuigd in daadwerkelijke solidariteit in de derde wereld. Dit gebeurde vooral economisch. Het westen heeft het aan haar eigen kortzichtige isolatiepolitiek te danken dat landen als Cuba en Viëtnam lid werden van de Comecom. Ook militair kwamen de Sovjetroepen tussenbeide. In Cuba en Indochina werden de uiterste grenzen tussen arbeid en kapitaal verdedigd. In Afghanistan verdedigden ze een binnenlands beton-socialisme dat dringend aan

een humanere politiek toe was. Zowel in Europa als in de derde wereld luidde Gorbatsjov een nieuwe politiek praktijk in. In volgende aflevering willen we het precies over dit „nieuwe denken“ en deze nieuwe politiek hebben vooral op buitenlands en militair vlak. Ook hier willen we het economische motief en de fundamentele problemen niet uit de weg gaan.

L. Bollaert, 14.04.'90

Noten:

- (3) Abel Aganbegjan, "De Toekomst van de Perestrojka" (Revolutie in de Sovjet Economie), 1989.
- (4) L. Bollaert, "Polen doorgelicht", Vrede mei 1983.
- (5) L. Bollaert, "Ontwapeningsdoorbraak op alle fronten?" Vrede, november 1989.

Opnieuw 2de handsbeurs ten voordele van Vrede

Zaterdag 26 mei van 10 - 17 uur
en van 28 mei tot 1 juni
elke dag van 14 - 17 uur

In de Knokkestraat 44
9000 Gent

Jimmy Carter en Afrika

Jimmy Carter, de gewezen president van de Verenigde Staten, ontdekte zo pas dat er iets fundamenteel mank loopt in de verhoudingen met de derde wereld.

Tijdens een colloquium te Brussel (4/4 90) verklaarde hij dat in de voorbije twintig jaar het aantal kalorieën waarop een Afrikaan per dag kan rekenen telkens met drie per jaar verminderde. Zo zijn ze aldaar reeds zestig kalorieën armer geworden.

Een aantal jaar geleden, voegde hij eraan toe, ging er jaarlijks 30 miljard dollar netto van de rijke landen naar de ontwikkelingslanden. Nu gaat het echter in omgekeerde richting en 35 miljard dollar van het arme zuiden naar het rijke noorden, zodat de mogelijkheden van de schuldenlanden verder verzwakken om hun levensmogelijkheden te verbeteren. Na deze ontdekking veronderstellen we dat de gewezen president de verantwoordelijken voor deze situatie aan de kaak zal stellen en zal ijveren om aan deze toestand een einde te stellen.

De V.S. steit zijn wetten

De grootste Amerikaanse sigarettenproducenten - Philip Morris, R.J.R. Nabisco, American Brands en Loews - zijn verontrost over hun verkoop in eigen land en in Europa. Vorig jaar daalde de verkoop met 1,5 procent wat toch nog een omzet betekende van 32,5 miljard dollar (1.100 miljard B.fr.). Intussen steeg de verkoop in de ontwikkelingslanden niettemin met 2,1 procent. De tabakproducenten hebben dus al hun krachten ingezet om zich nog beter in de derde wereld in te plantten en willen hierbij in bijzonder hun aandacht schenken aan de 98 procent vrouwen die nog niet roken. Thailand blijft hierbij het eerste doelwit te zijn maar de regering van dit land heeft een tabakimport ingevoerd om dit te verhinderen. Een woordvoerder van het Ministerie van Buitenlandse handel van de V.S. dreigt als tegenmaatregel tarieven te heffen op alle import uit Thailand indien dit land de belemmeringen voor tabakimport uit de V.S. niet opheft tegen 25 november e.k.

Kort geheugen?

Na het onderhoud Chevornadze - Bush-Baker enkele dagen geleden in Washington verklaarden deze laatste bezorgd te zijn over de ontwikkeling in en rond Litauen. Beiden verklaarden voorstander te zijn van het zelfbeschikkingsrecht en zich onvoorwaardelijk te verzetten tegen het gebruik van geweld. Of ze gelijk hebben? Verzelfsprekend maar... ze blijken een zeer kort geheugen te hebben want over Grenada en Panama, om slechts deze twee te noemen, blijken ze niets af te weten.

Armoede in Europa

De E.G. heeft een nieuwe definitie vastgelegd voor wat betreft "armoede" in Europa. Voorteen werd door de E.G. als arm beschouwd "diegene die uitgeeloten was van een minimaal aanvaardbaar levenspatroon van de lidstaat waarin hij of zij woonde".

Volgens dit nieuw criterium waren er halverwege de jaren '80 ongeveer 38,6 miljoen armen in Europa. Nu zijn er reeds 44 miljoen. Een miljoen onder hen is dakloos. De armoede statistieken van de E.G. tonen nieuwe tendenzen: steeds meer jonge en steeds minder bejaarde armen; het aantal langdurige werklozen neemt bestendig toe; gehandicapten en vluchtelingen zijn nieuw ontdekte groepen. Met "Armoede 3", een derde E.G.-programma voor kansarme groepen, gaan 39 projecten gefinancierd worden op het vlak van de armoedebestrijding. Vroegere initiatieven hebben spijtig genoeg geen fundamentele resultaten opgeleverd.

In eer en geweten

Koning Boudewijn heeft, gekweld door zijn geweten, de door Kamer en Senaat met grote meerderheid gestemde wet voor zwangerschapsonderbreking niet willen ondertekenen. Het is niet onze opdracht hierover een oordeel te vellen. Men zal ons zeker wel toelaten ons vragen te stellen over het feit dat de vorst geen problemen met zijn geweten bleek te hebben toen hij, onder de dictator Franco, zijn verlof doorbracht in Spanje of toen hij gekende dictators, die dagelijks met de mensenrechten een loopje nemen, in zijn

kasteel ontving of de hand drukte. We denken hier aan Mobuto van Zaïre, Suharto van Indonesië, de koningen van Nepal en Thailand, de overleden Keizer van Japan, enz., enz., enz.

Steeds groter

Het Anglo-Nederlandse Unilever kraait victorie. Sinds 1984 heeft de groep een niet te miskennen kuls in zijn omgeving gehouden met de opslorping van 160 bedrijven voor een globale waarde van 400 miljard B.fr. Voor 1989 is het ritme van de opslorpingen, met het inslijmen van vijftig ondernemingen, nog toegenomen. Als een spin worden de zwakkeren "in het net gelokt en afgemaakt". Unilever bevestigde zo zijn heerschappij in de voedingssector, cosmetica, detergents, parfums en noem maar op. Een nieuwe aanwinst in het jaar 1990: de Franse kaas Boursin.

Organenzwandel

Te Londen werd een bekend chirurg, Dr. R. Crocket, levenslang en twee van zijn medewerkers tijdelijk geschorst voor een door hen opgezette nierzwandel tussen Turkije en Groot-Brittannië. Vier Turkse boeren werden eind 1988 naar Londen gelokt.

Aldaar werd hun in een privé-kliniek een nier uitgenomen die onmiddellijk op een rijke patiënt werd overgeplaatst. De Turken ontvingen sommen gaande van 144 tot 190.000 B.fr. terwijl de ontvanger de operatiekosten, 1.500.000 B.fr. betaalde. Drie van de Turken waren op de hoogte van de ingreep maar verklaarden dit geld nodig te hebben om hun gezin te voeden en te verzorgen. De vierde had niet begrepen wat hem overkwam. Men had hem werk beloofd in Engeland maar hem gezegd dat hij zich vooraf aan een volledig onderzoek moest onderwerpen. Toen hij bij bewustzijn kwam werd hem medegedeeld dat hij dringend geopereerd werd voor een appendixitis. De zaak kwam uit toen hij ziek zijnde terug naar Turkije ging. In Groot-Brittannië werd in juli 1989 een wet gestemd waarbij het afstaan van organen slechts vrijwillig en kosteloos mag plaats hebben. Gezien de feiten vooraf gebeurden zullen de hogergenoemde wettelijk niet vervolgd worden. Zijn dergelijke praktijken niet onrustwekkend?

Vechten voor degelijke informatie

In het perspectief van Europa 92 en de ontwikkelingen in Oost-Europa is een ware oorlog uitgebroken tussen de persmagnaten Maxwell, Murdoch, Berlusconi, Springer, Benedetti, Hersant e.a. om hun macht uit te breiden. In de landen van Oost-Europa kopen ze kranten op en proberen posities te verwerven in vrije radio's en TV-stations. In onze contreien streven ze naar grotere concentraties door de kleinere bladen in te palmen. „De Morgen“ is daar een voorbeeld van. Informatie is dus een koopwaar geworden waarmee sommigen steeds meer winst nastreven. Terzelfdertijd trachten ze echter via een geleide informatie de openbare opinie te beïnvloeden.

Het bestaan van onafhankelijke tijdschriften zoals VREDE is voor de progressieven dan ook van kapitaal belang. Gezien deze niet over ontzaglijke financiële bronnen beschikken en tevens weinig of niet op advertenties kunnen rekenen is de steun van de lezers van een ontzaglijk belang.

Vandaar dat we ons veroorloven u op te roepen alle mogelijke steun aan VREDE te verlenen. Enerzijds door het winnen van nieuwe lezers, anderzijds door het storten van een bijdrage in het vredesfonds. En... indien enigszins mogelijk, via uw financiële instelling, met een Bestendige Opdracht een vast bedrag (om het even hoeveel) op de prk. 000-0956015-80 van Vrede te laten overschrijven.

Bijgaand formulier kunt u desgevallend aan Vrede laten geworden.

Met onze oprechte dank bij voorbaat!

Uit "Le Monde"

- Springer komt ons opkopen.
- Mij niet!
- Ik behoor tot Rupert Murdoch.

Een permanente opdracht voor VREDE

Ondergetekende

Adres:

verzoek mijn financiële instelling (naam en adres):

via een bestendige opdracht maandelijks het bedrag van Fr. over te

schrijven van mijn rekening op volgende rekening:

prk. 000-0956015-80 van Vrede vzw, Knokkestraat 44, 9000 Gent.

Datum: Handtekening:

Pers en objectiviteit

Twee Franse tijdschriften „Media Pouvoirs“ en „La Croix“ organiseerden voor het derde opeenvolgend jaar een opiniepeiling over de media- en de persmensen. Hieruit blijkt dat gemiddeld de helft van de geraadpleegden wantrouwig staat tegenover de media.

Een grote minderheid gaat er van uit dat deze niet of weinig geloofwaardig is.

Slechts 55 % der ondervraagden oordeelt dat de pers de zaken („echt“ of „ongeveer echt“) voorstelt zoals de feiten zich hebben voorgedaan.

Opvallend is wel dat met 47 % de Fransen het meest vertrouwen stellen in de politieke informatie die door de T.V. wordt gebracht t.o.v. 19 % voor de radio, 19 % voor de kranten en slechts 7 % voor tijdschriften en weekbladen.

Interessant was de reactie van de ondervraagde journalisten. Hiervan gaat 59 % er van uit dat ze niet onafhankelijk hun taak kunnen vervullen, d.w.z. dat ze niet kunnen weerstaan aan de druk van politieke partijen, de overheid en de financiële machten.

Vredesfonds

F.V. Gent: 2 x 500; A.D.S. Oostende: 2 x 100; H.B. Antwerpen: 2 x 500; P.K. Wilrijk: 75; V.H.S. Oostende: 2 x 100; F.V.Z. Bornem: 2 x 100; J.G. Nieuwkerken: 2 x 100; B.N. Zemat: 2 x 200; L.V.B. Wilrijk: 2 x 100; M.V. Pollare: 2 x 200; R.M. Oostende: 2 x 150; P.V.C. Maldegem: 2 x 200; A.D.M. Gent: 100; W.L.E. Mechelen: 2 x 100; R.N. Keerbergen: 2 x 250; S.L. Oostende: 2 x 100; L.B. Kortrijk: 2 x 200; J.V.C. Antwerpen: 2 x 100; W.D.R. Gravenwezel: 2 x 250; M.C. Oostende: 2 x 100; J.D.L. Aalst: 2 x 100; E.V.H. Zemat: 2 x 300; V.C. Oostkamp: 2 x 100; M.V.W. De Pinie: 2 x 200; F.D. Zedelgem: 2 x 200; D.S. Brugge: 2 x 250; M.M. Rosseleare: 2 x 100; C.D.S. Aalst: 2 x 100; A.D.B. Oostende: 2 x 50; F.L.H. Gent: 2 x 250; L.M. Drogen: 2 x 500; L.V. Brugge: 2 x 100; E.V. Antwerpen: 2 x 500; E.D.M. Veldegem: 2 x 100; G.R. Kortrijk: 2 x 100; L.V. Gent: 2 x 100; C.V. St-Niklaas: 2 x 100; R.V.N. Ranst: 2 x 100; R.W. Brugge: 2 x 50; X.G. Hoevenen: 2 x 100; B.P. Oostende: 2 x 200; H.D.S. Brugge: 2 x 100; L.V. Antwerpen: 2 x 200; A.C. Gent: 2 x 200; E.D.B.: 2 x 100; M.T. Zwalm: 2 x 500; J.C. Oostakker: 2 x 100; J.E. Gent: 2 x 50; M.T. Brussel: 2 x 200; C.D.S.: 2 x 100; W.W. Kortrijk: 2 x 100; E.M. Gent: 2 x 100; K.L. Gent: 2 x 100; A.L. Gent: 2 x 100; M.D. Gent: 2 x 100; G.R. Kortrijk: 2 x 100; F.D. Oostduinkerke: 2 x 100; A.M. Dilbeek: 2 x 200; D.D. Besselaere: 2 x 200; F.V. Gent: 2 x 50; E.D. Wilrijk: 3 x 50; W.W. Ruiselede: 2 x 500; P.V. Assebroek: 2 x 100; J.C. Zoersel: 2 x 100; J.D.S. Gent: 2 x 100; E.F. Oostende: 2 x 150; F.D. Assebroek: 2 x 100; L.V. Gent: 1.000.
Totaal: 24.300 frank.

El Salvador: naar ernstige onderhandelingen?

Mark Ingelbrecht vertrok eind 1980 naar El Salvador.

Hij werkte er als dokter voor het FMLN, het verzetsleger.

11 november 1989, acht uur 's avonds. Het Salvadoraanse verzet, het FMLN, begint het grootste offensief van haar geschiedenis. Vijf departementshoofdsteden worden aangevallen en gedeeltelijk ingenomen. Verschillende volkswijken van San Salvador, San Miguel en Zacatecoluca vallen in handen van het verzet. De bevolking draagt haar steentje aan het offensief bij. Eten klaar maken, water verdelen, loopgrachten graven, barrikades optrekken, gewonden afvoeren en verzorgen, en sommigen nemen zelfs de wapens op.

Het platteland komt vrijwel geheel onder controle van het verzet nadat het regeringsleger haar troepen terugtrekt om ze in te zetten in het heroveren van de steden.

16 november 1989.

Na vijf dagen heeft het offensief reusachtige afmetingen aangenomen. Het FMLN blijft z'n controle over volkswijken, plattelandsgedebieden en de strategische hoofdwegen uitbreiden. Het leger, de regering en de Amerikanen zijn de wanhoop nabij. Die nacht van 16 november valt het leger alle lokalen en woonplaatsen van syndicalisten, leiders van volksorganisaties en oppositiefiguren binnen. Alleen de zes Jezuïeten van de Centraal-Amerikaanse Universiteit werden thuis aangetroffen en... vermoord. Tegelijkertijd voeren tientallen straaljagers en helicopters, enkele bestuurd door VS-piloten, massale nachtelijke en totaal willekeurige bombardementen uit op de volkswijken.

Het resultaat is huiveringwekkend. Zo'n drieduizend burgers gedood, nog eens duizenden gewonden, heelder volkswijken plat gebombardeerd.

Naar onderhandelingen

Maar ondanks de zware tol wist het verzetsoffensief het beoogde doel te bereiken. Het verzet roept al sedert 1981 op voor een politieke oplossing. Het was duidelijk dat de VS, de regering en het leger er van uitgingen dat het verzet steeds maar zwakker was geworden. Ze

namen de onderhandelingen helemaal niet ernstig. Hun enig voorstel was de onvoorwaardelijke overgave van het verzet dat zich daarna kon inlijven in het „demokratische systeem“.

De toenemende onderdrukking van alle volksorganisaties, en vooral de moorddadige bomaanslag op het vakbondsklokaal van FENASTRAS waren de vonk aan de lont. Het offensief, dat al heel lang gepland was als antwoord op de weigering van het leger om ernstig te onderhandelen, werd na de bomaanslag onvermijdelijk.

Na dit offensief, dat uiteindelijk van 11 november tot 23 december heeft gelopen, was het voor iedereen duidelijk dat het uitgangspunt van een zwak FMLN compleet verkeerd was. Ook de regering, het leger en de VS zagen dat in. De opperbevelhebber van het zuidelijk kommando van de VS-troepen zei in het Congres dat het leger onmogelijk het FMLN militair kan verslaan. Een onderhandelingsoplossing werd dus noodzakelijk.

Maar niet alleen het offensief deed de conjunctuur veranderen. Ook de gebeurtenissen in Oost-Europa, de invasie in Panama en de verkiezingsoverwinning van de Nicaraguaanse oppositie kwamen de kaarten in Centraal Amerika herschudden.

Voor de VS werd El Salvador nu minder prioritair. En de vier miljard dollar waarmee ze gedurende 10 jaar de oorlog hadden gesponsord, waren nu veel meer nodig om in het Oostblok te investeren. Ze schakelden van „low intensity conflict“ over naar „low intensity negotiation“. Cristiani en het leger werden onder druk gezet om te onderhandelen. Het afzetten van generaal Bustillo van de luchtmacht en het zwart schaap voor de bombardementen, evenals de vervolging van kolonel Benavides, zwart schaap voor de moord op de Jezuïeten, waren nodig om Cristiani wit te wassen. Men aanvaardde Perez de Cuellar van de UNO pas als onderhandelaar na zware druk vanuit de VS.

Ook het FMLN draaide z'n militaire activiteit op een lager pitje en zette een politiek-diplomatiek offensief op gang. Het deed een groot aantal toegevingen om de

onderhandelingen te vergemakkelijken. Na de gebeurtenissen in het Oostblok, de interventie in Panama en de situatie in Nicaragua werd het duidelijk dat een overwinning van de revolutionaire krachten geweldig moeilijker was geworden. Een land en een nieuwe samenleving opbouwen tegen een gewapende kontra, zonder economische hulp van buitenuit, is op dit moment bijzonder moeilijk te verwezenlijken.

Voorstellen

Konkreet wil het verzet volgende punten om een wapenstilstand en de FMLN-deelname aan de verkiezingen mogelijk te maken.

1. Een zuivering van het regeringsleger. Dat betekent het op pensioen stellen van alle officieren die betrokken zijn bij massamoorden, verdwijningen, martelingen en activiteiten van de doodskaders. Dus eigenlijk het ganse opperbevel.
2. Democratisering zodat de syndikaten, de volksorganisaties en oppositiepartijen zonder gevaar actief kunnen zijn.
3. Een vrije en democratische verkiezingscampagne mogelijk maken, naar Nicaraguaans voorbeeld.

Intussen heeft de regering de eis dat het FMLN eerst de wapens moet neerleggen ingetrokken. Wapenstilstand en omvorming van het leger (ontbinding van het FMLN-leger en inlijving in een nieuw) worden nu onderdeel van de onderhandelingen.

De grote vraag is of de fascistische vleugel van de regering en het leger, geleid door D'Aubuisson als vertegenwoordiger van de agrarische oligarchie, dit alles zal toestaan. Uiteindelijk stellen zij dat de beste manier om de oorlog te beëindigen, de totale vernietiging van het FMLN en haar sociale basis is.

Het is koffiedik kijken als men zich aan voorspellingen waagt. Net zoals in Nicaragua, zal de capaciteit van het volk en haar voorhoede, het FMLN, de voornaamste factor zijn om in deze moeilijke situatie de overwinning van de revolutie mogelijk te maken.

Mark Ingelbrecht
23 april 1990

Chili: op weg naar de democratie?

Op 14 december werden er in Chili voor het eerst in 19 jaar weer presidentsverkiezingen gehouden. Op 11 maart 1990 nam de Christendemokraat Patricio Aylwin de macht over van diktator Pinochet; hoewel niet rechtstreeks: de ceremonie bestond uit twee delen. Aylwin weigerde immers de presidentssjerp van de diktator te ontvangen zodat Pinochet zich verplicht zag de oude aan zijn raadsman te geven, waarna Aylwin er een nieuwe ontving uit handen van Gabriel Valdes, de nieuwe voorzitter van de Senaat. De plechtigheid werd bijgewoond door tal van buitenlandse presidenten en ministers.

In zijn eerste toespraak tot de bevolking, riep Aylwin iedereen op hem te helpen bij zijn historische taak. De nieuwe regering zal inderdaad heel wat moeilijkheden te verwerken krijgen. Een analyse van de voorbije verkiezingen en de huidige krachtsverhoudingen maakt dit al vlug duidelijk:

Vrije verkiezingen

De presidentsverkiezingen van 14 december werden zoals voorzien een overwinning voor de kandidaat van de oppositie. De kristendemokraat Aylwin behaalde 55,2 % van de stemmen. De kandidaat van Pinochet, Hernan Büchi, 29,4 % en de rechtse ondernemer, Francisco Javier Errázuriz 15 %. Er was dus geen tweede ronde nodig en Patricio Aylwin kon op 14 maart 1990 de macht als president opnemen.

Op parlementair vlak zijn de resultaten echter minder rooskleurig. Het kiessysteem dat de diktatuur zorgvuldig heeft uitgedokt om de linkerzijde buiten spel te zetten, heeft zijn functionaliteit bewezen.

Zetten we de theorie nog even op een rijtje:

- voor de senaat werden 38 vertegenwoordigers verkozen in 19 kiesregio's en 8 werden aangeduid door Pinochet.
- voor de kamer werden 120 afgevaardigden verkozen in 60 kiesdistrikten.

De regio's en distrikten werden geografisch samengesteld, en niet volgens bevolkingsaantal. Dat wil zeggen dat Santiago net zozeer twee senatoren mocht kiezen als bijvoorbeeld de regio Arica, terwijl in Santiago zes keer zoveel mensen wonen. Bovendien werden de regio's en distrikten samengesteld aan de hand

van de resultaten van het referendum van vorig jaar, dit om te voorkomen dat de oppositie een tweederde meerderheid zou behalen, nodig om de twee vertegenwoordigers voor het distrikt weg te kapen. De nieuwe kieswet stelt immers dat de twee zetels per distrikt of regio gaan naar de kandidaten die het hoogste aantal stemmen behalen, maar op verschillen-

de lijsten. Enkel wanneer een lijst meer dan tweederde van de stemmen behaalde, kreeg ze de twee vertegenwoordigers. Indien een lijst slechts 65 % van de stemmen behaalde, ging de tweede plaats automatisch naar een andere lijst. Zo werd in Santiago Jaime Guzman (UDI = pro-Pinochet) verkozen met 244.000 stemmen, terwijl Ricardo Lagos, (PPD) tweede op de oppositielijst, met 399.408 stemmen niet verkozen geraakte. Zo zijn er nog tal van voorbeelden aan te halen. Bovendien is de linkerzijde van de oppositie totaal ondervertegenwoordigd uit de verkiezingen gekomen, doordat hun kandidaten zelden op de eerste plaats van de lijst stonden. Hoewel ze toch ± 23 % van de stemmen behaalde, heeft ze slechts weinig vertegenwoordigers die naar het parlement gaan (26 in de Kamer en 6 in de Senaat). De grootste slachtoffers van dit kiessysteem werden de Kommunistische Partij en de MIR: Ondanks goede scores kregen ze geen enkele vertegenwoordiger in het parlement; zelfs niet de Kommunistische Partij die toch 15,8 % van de stemmen behaalde (*vergelijk dit even met de VU en de PVV bij ons, die ondanks een*

gelijkaardig resultaat toch in het parlement vertegenwoordigd zijn en zelfs regeringsfuncties opnemen).

De verkiezingen leverden uiteindelijk volgende resultaten op:

- van de 120 vertegenwoordigers in de Kamer zijn er 49 Pinochet-getrouwen en 71 of 59 % van de oppositie, waarvan 40 kristendemokraten (deze stonden steeds op de eerste plaats van de lijst).
- voor de Senaat werden 38 vertegenwoordigers gekozen, 16 zijn Pinochet-getrouwen en 22 of 57,8 % van de oppositie. Hier worden nog 8 senatoren aan toegevoegd die aangeduid worden voor het leven door Pinochet. Dit brengt het totaal op '6, zodat de oppositie met haar 22 vertegenwoordigers, hier zelfs geen gewone meerderheid meer heeft.

De erfenis

De moeilijkheden voor Aylwin liggen dus voor de hand, vermits hij zal moeten regeren met een minderheidskabinet. De rechtse partijen behielden, dank zij het kiessysteem en de aangewezen senatoren een meerderheid in de senaat en ook in de kamer heeft de concertacion slechts 59 % van de stemmen. In alle opzichten te weinig om een grondwetswijziging door te voeren want hiervoor is een tweederde meerderheid nodig. Het wordt dus onderhandelen met de rechtse partijen en de vraag is tot hoever de toegevingen hier zullen reiken.

De toekomst ziet er voor de nieuwe regering dan ook niet al te rooskleurig uit. Om te beginnen blijft Pinochet hoofd van de strijdkrachten en voorzitter van de Nationale Veiligheidsraad en heeft hij de leger-top onlangs nog vernieuwd met getrouwe aanhangers die zullen waken over de toepassing van de militaire grondwet. Pinochet staat dus nog helemaal niet op een zijspoor.

De nieuwe regering heeft niet alleen de opperbevelhebbers van het leger overgeërfd (die niet kunnen worden afgezet), maar ook de ganse administratie van het vorige regime. Zo kunnen de nieuwe ministers wel hun kabinetschef benoemen, maar niet de sekretarissen.

Sociaal-ekonomisch

De begroting voor 1990 werd nog vastgesteld door Pinochet en is vooral gesitueerd in de eerste drie maanden van het jaar: Aylwin erfde in maart een lege schatkist.

Door de autonomie die de Centrale Bank onlangs verwierf, verliest de regering het beleid over de buitenlandse schuld. En het Parlement heeft vrijwel geen bevoegdheden op socio-ekonomisch gebied. Het toekomstig ekonomisch beleid wordt uitgestippeld door een uitvoerende raad, waarvan Pinochet de leden heeft benoemd vóór maart 1990. Deze raad zal 10 jaar geldig zijn.

Het is duidelijk dat Aylwin een president is waarvan de bevolking erg veel verwacht, maar die door de huidige grondwet en de aanwezigheid van de militairen, aan handen en voeten gebonden ligt. Het zal voor de volksorganisaties een harde dobber worden om hun stem te laten horen gezien de zwakke verdediging in het parlement. En hoe zal de regering de sociale problemen aanpakken waarrond de volksorganisaties reeds zolang actief zijn? Door het Plan Laboral wordt aan de arbeiders en hun vakbonden nog steeds weinig speelruimte gelaten. En hoe zal de nieuwe regering de strijd aanbinden tegen de extreme armoede en de ondervoeding waaronder ruim 1/3 van de bevolking lijdt? Hoe de gezondheidszorg weer „gezond“ maken? En een oplossing vinden voor de woningnood (ruim 1 miljoen woningen tekort). Hoe het minimumloon tot een menswaardig levensminimum optrekken en doen naleven? Enz., enz...

Mensenrechten

De politieke politie CNI is terug opgenomen in het leger. De archieven werden verbrand. De sporen die naar de schuldigen van de schending van de mensenrechten zouden kunnen leiden zijn dus uitgewist en de schuldigen lopen nog op vrije voeten, bekleden nog steeds dezelfde functies. De Mensenrechtenorganisa-

ties hadden geëist dat deze archieven aan het Hoog Gerechtshof zouden overdragen worden om later de schuldigen te kunnen achterhalen. De anti-terroristenwet blijft nog steeds van kracht, zo staat het in de Grondwet. Extreem-rechtse paramilitaire doodsekaders steken her en der de kop op.

Van de 468 politieke gevangenen op 1 januari 1990, zijn er 43 door een tunnel ontsnapt eind januari. Einde maart kwamen er 40 vrij door de eerste presidentiële gratie van Aylwin: het ging hier om politieke gevangenen die reeds veroordeeld waren, en niet onder de Antiterroristenwet vallen. 85 % van de politieke gevangenen is echter nog niet veroordeeld, of heeft nog 1 of meerdere processen hangende. Voor hen is geen presidentiële gratie mogelijk. De nieuwe regering heeft nu een projekt opgesteld om de Antiterroristenwet te wijzigen en de processen over te hevelen van militaire naar burgerlijke rechtbanken. Bij een herziening van de processen zou men dan rekening houden met ondergane foltering en de slechte gevangenisomstandigheden, de jarenlange opsluiting zonder enige vorm van proces. Hierdoor zou de meerderheid van de politieke gevangenen moeten

kunnen vrijkomen. De vraag is echter op welke termijn? Op dit moment wordt het voorstel besproken in de parlementaire commissies; daarna volgt een stemming in de Kamer en de Senaat, indien de rechtse partijen akkoord gaan met de wijzigingen kan er dus binnen enkele maanden begonnen worden met de eerste herzieningen.

Ondertussen blijven de mensenrechtenorganisaties alvast ijveren voor de veroordeling van de schuldigen van de schendingen van de mensenrechten, en de onmiddellijke vrijlating van alle politieke gevangenen. Want hoe wil men van democratie spreken als de meest consequente vertegenwoordigers hiervan, diegenen die zich tot het uiterste hebben ingezet om te komen tot de toegevingen die men nu heeft bereikt, van deze prille overgangsdemocratie zouden verstoken blijven.

Al bij al, er is iets veranderd in Chili, maar er is nog geen reden tot blinde euforie. Dus blijft de oproep tot steun en solidariteit met de volksorganisaties in hun strijd voor sociale rechten en voor de vrijheid van alle politieke gevangenen meer dan ooit noodzakelijk.

Rita Couppens

Cuba: De Laatste der Mohikanen?

Op dinsdag 27 maart 1990 begonnen de Verenigde Staten vanuit Miami programma's uit te zenden speciaal voor Cuba bestemd: vijf jaar na radio-Martí hebben we nu ook TV-Martí.

De BBC-verslaggeving wijst op de betrokkenheid van Noordamerikaanse legerkringen bij deze onderneming. Wel, wel. Naar verluidt wordt uitgezonden op de golfengte die bij internationale overeenkomsten aan de Cubanen werd toegewezen.

Uiteraard verstoort Cuba de uitzendingen van TV-Martí, maar Margaret Tutwiler, regeringswoordvoester van de Bush-administratie, heeft al gemeld met alle middelen de goede ontvangst in Cuba te willen verzekeren.

Vraagje: zoekt men de stoorzender uit te willen schakelen? Met een gelijkaardige raid als tegen Libië?

Alle registers worden opengetrokken in de aanval op Cuba.

Fidel Castro wordt voorgesteld als de laatste vertegenwoordiger van het duivelse marxisme, nu Oost-Europa volop voor de vrije markt kiest.

Scherpe aanvallen tegen Cuba op het vlak van de mensenrechten springen uit de debatten in de verschillende internationale fora.

Associaties met de Noordamerikaanse narcotica-politie op verdenking van het transporteren van drugs. Het resultaat van een onderzoek hieromtrent, namelijk nul over de ganse lijn, wordt slechts in mineur behandeld door de internationale pers. Of ... het klimaat om Cuba verder te isoleren wordt volop voorbereid.

En Europa ... kijkt uiteraard de andere kant op. Da's korterbij en interessanter?

Somber economische toekomst

Het ogenblik is anders uitstekend gekozen.

De veranderingen in Oost-Europa hebben rechtstreeks invloed op de relaties van deze landen met Cuba.

Kort na het omverwerpen van het bewind van diktator Battista gingen de Verenigde Staten en de andere Westerse landen over tot een politieke en economische blokkade van Cuba. Dat land heeft zich toen volledig op de uitbouw van de rela-

ties met de landen van het Comecon gericht. Dank zij lange-termijn contracten aan vaste, goede prijzen vond Cuba een interessant afzetgebied voor een aantal van haar producten, en kreeg anderzijds steun en leveringen uit die landen.

Dit alles komt nu versneld op de helling te staan.

Hongarije heeft reeds eenzijdig bepaalde contracten gewijzigd en de prijzen van haar producten verhoogd. Uit de DDR dreigt een inkrimping van de leveringen. De Sovjetunie honoreert in principe haar contracten, maar hier stelt zich nu een probleem qua transportmogelijkheden en -prijzen.

Met andere woorden, Cuba krijgt het economisch zwaar te verduren, op een ogenblik dat de "vrije" wereldmarkt de ruitvoet verder nadelig doet evolueren voor alle landen uit het Zuiden.

Het geschikte moment dus om de Cubaanse bevolking te trachten te bewerken. Economische problemen brengen ontevredenheid onder de bevolking met zich mee. Deze ontevredenheid nu politiek kanaliseren in een anti-Castro houding is de taak die TV-Martí zich stelt.

Dit is geen politieke fictie.

Het wordt met zoveel woorden zwart op wit gesteld door de VS-autoriteiten. De steun vanuit het kongres laat er evenmin twijfel over bestaan.

Low Intensity Conflict

Dit scenario is trouwens niet echt nieuw. Het is wel de konkretisering van de nieuw omschreven strategie van Low Intensity Conflict.

Het gaat om een oorlog, die nooit officieel wordt verklaard. Een oorlog die zich op alle deelreinen van de maatschappij afspeelt. Op politiek vlak, militair, economisch, cultureel-religieus, op het vlak van hulp- en kredietverlening, de media... Het element lage intensiteit situeert zich enkel bij het inzetten qua tijdsduur en omvang van Noordamerikaanse troepen. Militaire interventies als Grenada 1983 en Panama 1989 zijn zowat de maximale uitdrukkingen van deze strategie.

Cuba wordt allang door de VS belaagd. De economische blokkade, eerst en vooral. Verder de pogingen om militair te ageren, herinneren we ons nog de inval van

de Varkensbaal? De zoveel keren dat geprobeerd werd Fidel Castro uit de weg te ruimen, te vergifigen. Het binnenbrengen op het eiland van ziektes die de veestapel moesten aantasten, enz. De tientallen miljoenen dollars die radio-Martí in de vijf jaar al heeft gekregen.

Een aantal elementen zouden er kunnen op wijzen dat men naar een voorwendsel zoekt om Cuba militair aan te pakken. Precies om aldus de verdedigingsinspanningen van het land omhoog te drijven. En de economie verder naar af te doen glijden. In naam van de vrijheid.

Alleen deinst men niet terug voor verdachtmakingen, foutieve of vertrokken informatie, leugens...

Alleen stoort men zich helemaal niet aan internationale overeenkomsten...

Alleen is ook dit weer het verhaal van de splinter in het oog van de andere...

Een kniesoor die zich daar aan stoort.

Georges Spriet

Namibië, de geboorte van een staat

Na meer dan een eeuw van vreemde overheersing, zeg maar kolonisatie, had op 21 maart 1990 de officiële proclamatie plaats van de onafhankelijkheid van Namibië. Dit land wordt de 160e staat, lid van de Verenigde Naties. Daarmee is de laatste kolonie van Afrika opgedoekt. Maar eerst toch zijn lijdensweg op een rijtje.

1884: De conferentie van Berlijn verklaarde Zuid-West-Afrika tot Duits territorium.

1915: Het einde van de eerste wereldoorlog maakte een einde aan de Duitse bezetting. Zuid-Afrika koloniseerde op zijn beurt dit land.

1920: Begin van het conflict tussen de Verenigde Naties en de Zuid-Afrikaanse autoriteiten, die welgerden het grondgebied onder internationale voogdij te laten plaatsen.

1966: De 26e augustus ontketende de SWAPO, d.i. een volksorganisatie van Zuid-West-Afrika, de gewapende strijd tegen de bezetter. Op 27 oktober stelde de Verenigde Naties officieel een einde aan het mandaat van Pretoria en plaatste het territorium onder haar rechtstreekse verantwoordelijkheid. Zuid-Afrika legde zich daar echter niet bij neer.

1971: Het Internationaal Gerechtshof in Den Haag verklaarde dat Zuid-Afrika onwettig aanwezig bleef in Namibië, de eigenlijke naam van dit reusachtig land.

1978: Pretoria lanceerde op grote schaal raids in het Zuiden van Angola. Als officiële reden werd opgegeven dat dit nodig was om de basissen van de SWAPO te vernietigen. Vooral het kamp van Cassinga werd zwaar getroffen, want er vielen bijna 1000 slachtoffers. De Verenigde Naties namen daardoor de resolutie 435 aan, die de modaliteiten vastlegde om de onafhankelijkheid te bewerkstelligen na een overgangperiode van één jaar.

1982: Pretoria maakte van de terugtrekking van de Cubaanse troepen uit Angola een voorafgaande voorwaarde om de resolutie 435 in werking te stellen.

1985: Zuid-Afrika zette een multiraciale interimregering op poten in Windhoek, maar waaraan de SWAPO niet wenste deel te nemen.

1988: In Londen begonnen de onderhandelingen tussen Cuba, Angola en Zuid-Afrika om te trachten een regeling te treffen voor Namibië. Er kwam uiteindelijk een akkoord tot stand tussen Pretoria, Luanda en Havana en dit met de goedkeuring van de USA en waarbij onmiddellijk een staakt het vuren werd voorzien tussen Angola en Namibië. Enkele maanden later werd er een verdrag ondertekend te New York door de zuidelijke Afrikaanse staten, dat de weg vrij maakte voor de onafhankelijkheid van Namibië. Gelijktijdig ermee zullen de 50.000 Cubaanse soldaten geleidelijk teruggetrokken worden, wat op 1 juli 1991 dient voltooid te zijn.

1989: Er werden verkiezingen gehouden voor een Grondwetgevende Vergadering van 72 leden, belast om een grondwet op te stellen en aan te nemen. Het SWAPO behaalde 57 % van de stemmen. De troepen van Pretoria verlieten definitief het grondgebied.

1990: Op 21 maart werd de onafhankelijkheid van Namibië uitgeroepen.

Wat nu?

In een ontwikkelingsland, een derdewereldland, als Namibië, ligt de economische macht praktisch uitsluitend bij de blanken, wat voor de hand ligt na ruim een eeuw van kolonisatie. De SWAPO-leiders hebben dan ook als eerste en belangrijkste taak het wantrouwen bij de blanke bedrijfsleiders, technici en zakenlieden weg te nemen. Deze vrezen immers dat hun bedrijven zullen genationaliseerd worden. Onlangs publiceerde het SWAPO een document over de Nieuwe Economische Politiek, waarin verklaard werd dat de economie gemengd zal zijn, zodat zowel de privé als de staat aan hun trekken zullen komen. Dat is dus helemaal in tegenspraak met wat Zuid-Afrika jarenlang heeft gepropagandeerd. Namibië zou immers wegzinken in de verschrommeligste chaos tengevolge de nationalisaties, zodat zelfs niemand nog een eigen huis of wagen zou mogen bezitten. Kortom, men pakte uit met de gekende boeman.

Als men beseft dat Namibië zo groot is als Frankrijk en de Bondsrepubliek samen en slechts bewoond wordt door amper 1,5 miljoen inwoners, dan weet men al bij voorbaat dat zo'n uitgestrekt land niet gemakkelijk te besturen valt. Daarbij komt nog de verpaupering van de bevolking door de jarenlange koloniale uitbuiting en oorlogvoering. Zowel wat opleiding als wat de fysische conditie, betreft scoort de bevolking zeer laag. Het ligt dan ook voor de hand dat de nieuwe regeerders voor een grote uitdaging staan. De verkiezingen hebben aan de SWAPO niet de verwachte twee derde-meerderheid bezorgd. Toch nam 96 % van de kiesgerechtigden deel aan de verkiezingen, waarvan 40 % analfabeten! Toch behaalde de bevrijdingsbeweging SWAPO 58 % van de stemmen waardoor ze 41 van de 72 zetels kreeg. Sam Nujoma werd op 16 februari '90 de eerste president van Namibië.

Wie is Sam Nujoma?

Een natuurlijke stugheid die gecamoufleerd wordt door een brede glimlach, tekent deze wijskrachtige persoonlijkheid en onvermoeibare vrijheidsstrijder. Toen hij de 1e maart 1960 verplicht werd zijn

land te ontvluchten, werd hij de advocaat voor de onafhankelijkheid van zijn land. Niettegenstaande zijn lage opleiding, hij was toch maar steward aan de spoorwegen, lukte hij daar meesterlijk in. Dertig jaar lang doorkruiste hij de wereld in alle richtingen als pleitbezorger voor zijn land. Deze boerenzoon, geboren in 1929, kreeg het toch maar gedaan dat zijn bevrijdingsbeweging SWAPO door de Verenigde Naties in 1976 erkend werd als de enige en authentieke vertegenwoordiger van het Namibische volk!

Wat ook opmerkelijk is, is het feit dat hij steeds gepoogd heeft om geweldloos zijn doel te bereiken. Het is pas in 1966 toen hij naar zijn geboorteland wenste terug te keren, wat hem door Zuid-Afrika belet werd, dat enkele maanden later het SWAPO besliste de wapens op te nemen. Officiële cijfers geven aan dat er 12.000 slachtoffers vielen in het kamp van de bevrijdingsbeweging. Toch lukten ze er niet in enig terrein te veroveren. Het moderne leger van Pretoria was te sterk. Sam Nujoma is niet alleen de eerste president, maar de bewerker van de nationale verzoening. Wat een gezond boerenverstand zoal vermag!

Een klimaat van algemene eendracht

In het stadion van Windhoek werd op die woensdag de 21e maart op het middernachtelijke uur de onafhankelijkheid van Namibië uitgeroepen. Een twintigduizendtal personen hadden reeds vroeg in het stadion plaatsgenomen, waaronder enkele honderden buitenlandse genodigden, waarvan vijftien staatshoofden! In de handen van de secretaris-generaal van de UNO, Javier Perez de Cuellar legde Sam Nujoma als eerste president van Namibië de grondwettelijke eed af, terwijl de Namibische vlag gehesen werd en de Zuidafrikaanse werd gestreken. Toch was ook Frederik De Klerk aanwezig naast Nelson en Winnie Mandela. Deze werden triomfantelijk toegejuicht door de duizendkoppige menigte. Yasser Arafat, de Amerikaanse dominee Jessie Jackson, de ministers van Buitenlandse Betrekkingen Baker en Chevachnadze waren eveneens van de partij. Immers alle lidstaten van de UNO waren geïnviteerd, behalve Israël tengevolge zijn politiek in de bezette gebieden. Het zou te ver leiden om in dit korte bestek verder in te gaan op deze emotionele onafhankelijkheidsdag van Namibië.

René Van Nerum

BEWAPENING: De Franse en Britse ministers van defensie, J.P. Chevènement en Tom King hebben zich half april akkoord verklaard om samen een nieuwe nucleaire lucht-grond raket te vervaardigen. De industrieën uit beide landen die met de studie gelast zijn voorzien reeds op het einde van de zomer een eerste rapport klaar te hebben. De ASMP-raket met een reikwijdte van 100 tot 300 km zal in het kader van dit project aangepast worden om een afstand te bereiken van 1.000 km. De Franse minister Chevènement verklaarde, met instemming van zijn Britse collega, als besluit van deze Brits-Franse onderhandelingen: "we moeten in staat zijn aan Duitsland de garantie te geven van veiligheid en doeltreffendheid in het belang van het behoud van het evenwicht in Europa". Intussen is duidelijk dat met de uitvoering van dit project het INF-verdrag zal overtreden worden. En... zo wordt de bewapeningswedloop verder gezet.

KORTOM

COLOMBIA: Eind maart werd in de luchthaven van Bogota Bernardo Jaramillo, de Colombiaanse presidentskandidaat van de Patriotische Unie (U.P.), de 1.044ste militair van de Coördinatie van linkse groeperingen, vermoord. De moordenaar Andres Arturo Gutierrez, die aangehouden werd, is 15 jaar. Het is het vierde kind uit een arme familie van Medellín, het centrum van de drugmafia. De knaap maakte deel uit van een van de 85 groepen beroepsmoordenaars die de streek onveilig maken. Gekwetst en aangehouden na zijn misdaad erkende hij een "opleiding" te hebben gekregen in een boerderij en tweemaal naar Bogota te zijn gekomen om zijn misdaad voor te bereiden. Bij zijn laatste bezoek ontving hij een foto van Jaramillo en een voorschot van 25.000 B.fr. De mitraillette waarmee hij "zijn" opdracht uitvoerde ontving hij in de luchthaven, maar zijn opdrachtgever bewaarde hij niet te kennen. Eens te meer blijkt hier hoe uiteindelijk de drugmafia, de rechtse groepen en zekere militairen de handen in elkaar slaan om met brutaal geweld de linkse krachten uit de weg te ruimen.

EUROPA: Onze Westerse regeringen geven graag lessen in democratie. Inmiddels moet men vaststellen dat de Europese Gemeenschap een instelling is met een indrukwekkende bureaucratie die buiten iedere parlementaire controle functioneert.

Het Europees Parlement heeft namelijk geen enkele doorslaggevende inspraak, laat staan controle. Het blijft de door de regeringen aangestelde commissie en de raad van ministers die het beleid bepalen. De volkeren van de EEG-lidstaten hebben er wel een andere mening over. Dit kwam tot uiting in een recent gehouden opiniepeiling waarbij de vraag werd gesteld "bent u met het oog op Europa 1992 voor of tegen een door het Europees Parlement gecontroleerde regering?". Gemiddeld kwam hierop het volgende antwoord: voor de ganse EEG: 56 %. Voor België 60 %, Frankrijk 66 %, BRD 45 %, Groot-Brittannië 45 %. Contra: gemiddeld EEG 17 %. Voor België 9 %, Frankrijk 13 %, BRD 23 %, Groot-Brittannië 23 %. Wanneer zullen de regeringen van de lidstaten met dit democratisch standpunt van de volkeren rekening houden?

VERENIGDE STATEN: In ons vorig nummer wezen we er op dat de V.S., in het perspectief van een akkoord over konventionele ontwapening, deze wapens naar de derde wereld uitvoert. Als voorbeeld citeerden we de levering van 700 gevechtstanks M 60 die, na uit Europa te zijn getrokken, aan Egypte zullen geleverd worden. Intussen is bekend geworden dat de V.S. ook de levering van dergelijke tanks voorziet aan Marokko, Tunis, Jordanië, Pakistan, Oman en Thailand. Zo zou de V.S. het bedrag van 3,5 miljard frank die ze als bijstand aan de Filippijnen heeft toegezegd betalen met wapens die uit Europa worden teruggetrokken.

Rekening houdende met de aan de gang zijnde onderhandelingen verminderde het Pentagon zijn bestelling van M 1 Tanks bij General Dynamics maar dit bedrijf ziet zijn bestellingen echter toenemen met 555 van dergelijke tuigen aan Egypte, 315 aan Saoedi Arabië en 20 aan Koeweit. Aan Zuid-Korea gaat de V.S. 120 F 18 gevechtsvliegtuigen en 120 B 1 U.H. helikopters leveren. De Verenigde Emiraten voorzien de aankoop van 40 F. 18 en Patriotluchtafweergeschut voor een bedrag van 60 miljard dollar. Israël bestelde van zijn kant 5 AWACS Radar vliegtuigen en pantservoertuigen voor een bedrag van 23 miljard dollar. Ondanks de op gang komende détente en de ontwapeningsbesprekingen voor Europa en Wenen wil de V.S. de wapenwedloop naar de derde wereld overhevelen.

Over zachte en harde technologie

De mens en de maatschappij van de meeste industrielanden worden gedomineerd door de huidige technologie. De mens wordt in één bepaald denk- en leefpatroon gedwongen, waarmee hij meestal kritiekloos vrede neemt. Het materieel comfort dat de technologie hem biedt heeft hem de ogen gesloten voor dieper en belangrijker tekorten van sociale, psychologische en politieke aard van de maatschappij. De milieuvervuiling en de uitputting van de grondstoffen van de aarde zijn gekende gevolgen van de huidige manier van produceren. Het kapitaalsintensief karakter en de complexiteit van de technologie en de concentratie van macht en kennis hebben vervreemding van het werk voor arbeiders en bedienden voor gevolg.

Bovendien is het systeem zeer kwetsbaar voor terrorisme en technische ongevallen. Wij hebben de laatste tijd, helaas, al meer dan één voorbeeld gehad van rampen met noodlottige afloop. Er waren de kernaccidenten en -rampen, met als uitschieters die van Harrisburg en Tsjernobyl; er waren de rampen met chemische fabrieken zoals die van Seveso en Bhopal. Van kleinere omvang waren - en zijn - er de mammoettankers, die op zee in twee braken; de tankwagens met gas of een ander gevaarlijk scheikundig produkt, die ontploffen, of kantelèn, of lek slaan... Omdat een massaal vervoer langs de kortste - d.w.z. de snelste, maar meestal niet de veiligste - weg ook een massale en snelle winst met zich brengt. Dit systeem leidt tevens gemakkelijk tot misbruiken op grote schaal o.a. voor oorlogsdoeleinden. Vooral in de grootste en meest ontwikkelde industrielanden - de V.S.A., Japan, de Duitse Bondsrepubliek, - waar door het militair-economisch complex, een stevige binding bestaat tussen industrie en wapenning, tenslotte nog heeft dit systeem een vernietigende uitwerking op elke vorm van cultuur, zowel hier als in de Derde Wereld. Omdat in de consumptiemaatschappij de mens het denken en het creatief zijn verliest: alles wordt hem opgedrongen en voorgeschoteld; al wat hij te doen heeft is te kijken, te aanvaarden, te slikken.

Deze „hard“ genoemde technologie is een uitvloeisel van de kapitalistische structuur van de industrielanden. Omdat het financieel rendement primeert boven alles, boven nut, degelijkheid, veiligheid of wat ook. Zowel voor de privé-ondernem-

ming als voor de staat, - die vaak genoeg optreedt als behartiger van de belangen van de privé-onderneming. Dit gebeurt ten koste van de rest van de samenleving, die van vandaag en die van morgen. Aan de toekomst wordt er trouwens gewoon niet gedacht. Vandaag kopen, morgen betalen is de leus. Een voorbeeld. De wegverpakking drukt de kostprijs voor de ondernemer, maar de gemeenschap blijft nog lang zitten met de vuiligheid, terwijl de kosten voor de opruiming betaald worden uit de zakken van de belastingbetaler.

Deze harde technologie en de maatschappijvorm, waarvan ze de uitdrukking is bieden geen perspectieven tot overleving van de aarde en de mensheid. Willen we onze toekomst verzekeren, dan moeten we zo snel mogelijk overgaan tot de vervanging door een aangepaste technologie. De vraag is natuurlijk of die vervanging binnen het kader van de huidige maatschappij met haar structuren en de daarbij horende mentaliteit, wel mogelijk is en of er niet eerst en vooral dient gestreefd te worden naar een verandering, een aanpassing én van de samenlevingsstructuren én van de mentaliteit. Alleen een verandering van de samenleving in heel haar opzet kan de oplossing brengen. Het is een illusie een andere levens-

wijze en een andere mentaliteit te willen bereiken zonder aan de maatschappijstructuren te raken.

Het onderzoek in deze richting, het zoeken naar een nieuwe levenswijze en het uitdiepen van alternatieve technische oplossingen voor de behoeften van de gemeenschap is dus een opdracht van levensbelang.

Versillende mensen en groepen zoeken naar een technologie, die hen minder afhankelijk maakt van grote eenheden, een aangepaste technologie op kleine schaal in plaats van te blijven dansen naar de pijpen van de technokraten. Ze willen een technologie op maat van de mens en die terzelfdertijd ook de natuur respecteert.

De zachte technologie stelt zich op tegen het destructief karakter van de harde technologie. Ze betekent dus vooral een ingesteldheid van de mens en de samenleving. We spreken van harde en zachte porno, van „soft“ en „hard“ drugs, een tegenstelling, die zowel slaat op de kwaliteit als de kwantiteit van de uitwerking, maar omdat het woord „zacht“ met betrekking tot de technologie niet voldoende de betrokkenheid op de maatschappij uitdrukt, gebruikt men nu meer en meer het uit Amerika overgenomen begrip „radical technology“. Deze ingesteldheid houdt rekening met de beperktheid van de aarde, met de waarden en noden van elke mens. Ze redeneert niet op korte termijn en in een enge ruimte, maar denkt aan de toekomst en verenigt de hele wereldsamenleving.

Aan de technologie worden vanuit deze ingesteldheid een aantal eisen gesteld. Ze moet zijn: niet vernietigend en milieuvriendelijk, goedkoop en arbeidsintensief, begrijpelijk voor iedereen en verzoenbaar met de inheemse culturen; ze mag niet vervreemdend zijn, maar bevrijdend en niet vatbaar voor misbruiken en de toepassing van deze technologie mag evenmin gebeuren ten koste van de grondstoffen.

Door het opsommen van deze eisen wordt het duidelijk, dat technologie een morele activiteit is en, zoals elke menselijke bezigheid, altijd wel ergens zal tekortschieten in morele volmaaktheid. Elke mens heeft hierin zijn verantwoordelijkheid. De ingesteldheid van de zachte technologie moet dus verspreid worden over de bevolking en is een opdracht van bewustmaking.

Jan Van Calsteren

Wereldvredesraad op nieuwe wegen

In 1989 vierde de Wereldvredesraad zijn veertigjarig bestaan. Sinds zijn oprichting in 1949 heeft deze internationale vredesbeweging een uiterst belangrijke rol gespeeld.

De strijd tegen de atoomdreiging o.m. met de succesvolle actie rond de Oproep van Stockholm tegen de atoombomproeven die door 500 miljoen mensen ondertekend werd; de blijvende inzet voor ontwapening en détente o.m. met de bijdrage tot de bijeenroeping van de Konferentie van Helsinki voor Europese Veiligheid en Samenwerking, de acties voor internationale solidariteit in het kader van het dekolonisatieproces, de steun aan de volkeren van de derde wereld, kortom op alle vlakken was de Wereldvredesraad present en nam initiatieven om de openbare opinie voor vrede en rechtvaardigheid te sensibiliseren en te mobiliseren. Dat de Wereldvredesraad hierbij kon, en kan, rekenen op vredescomitees uit honderdvijfveertig landen en op talrijke internationale organisaties mag hierbij zeker onderstreept worden.

Vanzelfsprekend zijn er, in het verleden ook fouten en tekortkomingen geweest o.m. een te groot centralisme waardoor in sommige regio's de band met de brede volksbeweging verbroken werd.

Met het dank zij de strijd van de vredesbeweging, op gang gekomen ontwapeningsproces en de hieraan verbonden gewijzigde internationale toestand was het sinds geruime tijd duidelijk dat hervormingen moesten doorgevoerd worden.

Sinds ongeveer drie jaar was in de schoot van de Wereldvredesraad, in het kader van de internationale en regionale ontmoetingen een grondige democratische discussie op gang gekomen om de beweging aan de huidige vereisten aan te passen.

Ook Vrede heeft door teksten en tussenkomsten hieraan een bijdrage geleverd. Tijdens het recente Wereldvredeskongres dat van 6 tot 11 februari te Athene doorging en waaraan 400 afgevaardigden van vredesbewegingen uit de vijf continenten deelnamen werden uit dit

voorbereidend werk de nodige conclusies getrokken. Zo werden een nieuw Charter en nieuwe structuren goedgekeurd die, veel meer dan in het verleden, aan de nationale vredesbewegingen een determinerende rol toekennen.

Voortaan zal een executief comité, bestaande uit vertegenwoordigers van 40 nationale comitees, jaarlijks een voorzitter en een permanent comité van 9 personen verkiezen.

Te Athene werden als leden de vertegenwoordigers van de vredesbewegingen uit Congo, Cuba, Egypte, Finland, Frankrijk, India, USA, USSR, Griekenland verkozen. Romesh Chandra, die jarenlang het voorzitterschap waarnam, wordt erevoorzitter met als bijzondere opdracht de relaties met de Verenigde Naties en zijn aanverwante organisaties.

Basis van de nieuwe Wereldvredesraad zijn echter de zes regionale raden (Azië, Afrika, de Arabische landen, de Pacific, Latijns-Amerika en de landen vervat in het Helsinki proces (Europa en Noord-Amerika)), die elk in hun midden een coördinator verkiezen die tevens lid is van het wereldomvattende executieve comité.

Ter ondersteuning van het geheel van deze nieuwe aanpak werden, als een soort representatieve adviesraad, een aantal vice-voorzitters verkozen. o.w. Ex-President Maarschalk Costa Gomez (Portugal), Jacques Denis (Frankrijk), Karl Derksen (Nederland), Mikis Theodorakis (Griekenland), André De Smet (België), Genrik Borrovik (USSR), e.a. zoals tevens een financiële commissie.

Het internationaal sekretariaat zal eveneens afgeslankt worden tot een vijftal sekretarissen, een executief sekretaris en schatbewaarder.

Dit wordt dus voor de Wereldvredesraad een nieuwe start. Met het nieuwe charter, waarin de strijd tegen de kernwapens en voor ontwapening een centrale plaats hebben, en de aangepast nieuwe structuren moet het ongetwijfeld mogelijk zijn, samen met alle andere vredeskrachten nieuwe resultaten te boeken.

De wereldvredesraad heeft een nieuwe voorzitter ... Evangelos Maheras

Op het laatstgehouden kongres van de Wereldvredesraad dat plaatsvond in Athene van 6 tot 11 februari werd als opvolger van Romesh Chandra, Evangelos Maheras tot nieuwe voorzitter gekozen. Het engagement van Maheras in de vredesbeweging gaat terug tot 1955 toen hij samen met enkele anderen het "Griekse Komitee voor Internationale Ontspanning en Vrede" oprichtte.

De kersverse voorzitter was ook lid van het Griekse verzet en verder actief als journalist en advocaat. Zo verdedigde hij vrijheidsstrijders tegen de junta voor de militaire rechtbanken. Maheras noemt zichzelf in het algemeen "een strijder voor democratie en sociale vooruitgang, politiek onafhankelijk - we kunnen zeggen een onafhankelijk socialist".

Wat de toekomst betreft meent hij dat "de mensen nog steeds willen participeren in de vredesstrijd, maar dat het er op aan komt om nieuwe wegen, methodes en de nodige verbeeldingskracht te zoeken om de strijd voor vrede te combineren met de strijd voor mensenrechten, milieu, vredesopvoeding, economische en sociale vooruitgang en de rechten van de armen. Mensen vragen niet alleen om vrede, zij willen ook een veilig en kwalitatief leven".

Europese vredesbijeenkomst

Op 28 en 29 april vergaderden te St.-Ouen (Parijs) de bij de Wereldvredesraad aangesloten Europese vredesbewegingen. Afgevaardigden uit vijftien landen namen aan deze bijeenkomst deel.

De deelnemers onderhielden zich over de problemen met betrekking tot het Duitse vraagstuk en bespraken de verschillende aspecten van de op gang komende acties voor de vermindering van de militaire uitgaven.

Namens ons land namen J. Verstappen en Dr. J. Lemaire voor Rencontre pour la Paix en A. De Smet en J. Provost voor Vrede vzw aan deze samenkomst deel.

Dialogoavonden voor de Vrede

GENT:

Dinsdag 15 mei om 20 uur in Clubzaal "Vooruit"
Gesprek met jongeren uit de D.D.R.
Org.: Vrede-Gent.

OOSTENDE

Vrijdag 8 juni om 20.00 uur in "Het Bakken".
De info-avond die op 16 maart niet kon doorgaan gezien H. Passtoors in het buitenland verbleef zal op hogervermoemde datum plaats hebben.
"De toekomst van Zuid-Afrika"
Spreker: Hélène Passtoors.
Org.: Vrede - Oostende met de steun van de Culturele Centrale, Liga voor Mensenrechten, Masereelfonds, Het Bakken, Volkshogeschool, Oxfam W.W., Pegasus en Graffiti Jeugdendienst.
Ingang: 60 fr. - leden en begunstigen: 40 fr.

Frankrijk: neen aan de Hadès

Op zondag 18 maart organiseerde de Franse vredesbeweging te Suippes (Chalons sur Marne) een protestmanifestatie tegen de aldaar voorziene plaatsing van de nieuwe Franse Hadès-kernraketten. Achtduizend personen, o.w. vertegenwoordigers van de Oost- en Westduitse vredesbeweging namen aan deze bijeenkomst deel. Bij die gelegenheid werden 110 bomen geplant d.w.z. hetzelfde aantal als de Hadèsraketten die te Suippes zullen geplaatst worden. Volgens de Franse defensie-minister zouden dergelijke raketten ook in Luneville en Mailly kunnen opgesteld worden.

De Hadèsraketten, waarmee de Franse regering (ondanks het INF-verdrag) de vroeger Plutonraketten wil vervangen, maken deel van een programma waarvan de totale kostprijs meer dan 100 miljard B.fr. bedraagt. De Hadès heeft een reikwijdte van 480 km en de kernkop een vernietigingskracht die gelijk staat met vijf maal Hiroshima.

Rekening houdende met het INF-verdrag, de gewijzigde situatie in Europa, de onderhandelingen te Genève en de reikwijdte van de Hadès kan ieder redelijk mens dit project slechts als waanzinnig beschouwen. Slechts de wapenindustrie heeft er baat bij ... en wie nog?

Zaire

Door Wereldwijd werd in een speciale uitgave van de Wereldbrief de integrale tekst gepubliceerd van het Memorandum van de Bisschoppen van Zaire aan President Mobutu.

Hierin wordt de nadruk gelegd op het feit "dat de voornaamste oorzaak, die aan de wortels ligt van de verlamming van de nationale instellingen en van de crisis van de staatsstructuren, wijst op een onafhankelijk politiek systeem".
Prijs 60 B.fr. - te bestellen bij Wereldwijd - A. Goemaerelei 69, 2018 Antwerpen.
Tel. (03) 216 29 35.

ANTWERPEN

Samenkomst Grote Markt
Zaterdag 12 mei om 14.00 uur
Betoging voor "Nooit meer fascisme"
Org.: Anti-fascistisch Front.

GENT

Zaterdag 19 mei om 20.30 uur
in zaal "Vooruit"
15 jaar Oxfam - Wereldwinkel - Gent.
Orkest: Bula Sangoma.
Ingang: 180 fr.

NOTEER REEDS

OOSTENDE

Zaterdag 17 augustus

vanaf 17 uur

Jaarlijkse

VREDESBARBECUE

ten voordele van het tijdschrift

VREDE

10 mei 1940 - 10 mei 1990
50 jaar geleden viel het 3de
Rijk België binnen

UITNODIGING

voor een
herdenkingsbijeenkomst
op initiatief van Vrede en Rencontre
pour la Paix, in samenwerking met het
Onafhankelijkheidsfront e.a.

WOENSDAG 9 MEI 1990
vanaf 18.30 UUR

Weerstandsmuseum
Van Lintstraat 14
1070 Brussel

PROGRAMMA

- 18.30 u. Bezoek aan het museum.
- 19.30 u. Toespraak Jacques Timmermans SP-voorspreekwoordiger (commissie voor defensie).
- 20.15 u. "Welk Duitsland in welk Europa?" door dhr. Cahen, staatssecretariaat Europa 92.
- 21.00 u. Fakkeltocht naar het Monument van de Weerstand.

Vredesbibliotheek

VREDE vzw heeft voor zijn lezers, belangstellenden en verantwoordelijken van organisaties een uitgebreid documentatiecentrum (± 100 kranten en tijdschriften uit de ganse wereld) en een gespecialiseerde bibliotheek (± 1.800 boeken en brochures) ter beschikking.

Openingsuren van 13 tot 17 uur.
Bijkomende inlichtingen: (091) 21 18 39.
Vrede, Knokkestraat 44, 9000 Gent.

ANTWERPEN

12de FESTIVAL VAN DE IMMIGRANT
Zaterdag 9 juni 1990
Theaterplein van 11 tot 14.15 uur.
Wapper van 14 tot 16.30 uur.
Wilde Zee van 13 tot 18 uur.
Groenplaats van 14 tot 18 uur.
Ingang gratis.
Stadsfeestzaal - Meir (250 fr.) van 17.30 tot 24 uur.
Org. Kontaktorgaan Internationale Solidariteit, tel. (03) 239 06 08.

➔ **DE VREDESBEWEGING STEUNEN ZONDER
EEN FRANK VERLIES** ←

**INTEKENFORMULIER MERCURIUS-SPAREN
TEN VOORDELE VAN vzw VREDE**

Geld: het eeuwige probleem

VREDE vzw heeft nood aan financiële middelen die haar in staat stellen verder de vooropgestelde informatie opdracht en akties te realiseren. Alleen een gezonde financiële basis maakt het mogelijk hiervan degelijk werk te maken.

MERCURIUS-SPAREN

De ASLK en vzw MERCURIUS hebben een eenvoudige en moeiteloze spaarformule opgezet waarbij een extra bonus van 0,6 % op het totaal spaartegoed van aangebrachte ES-spaarders toegekend wordt aan maatschappelijk waardevolle initiatieven w.o. VREDE vzw. Gestart in oktober 1987 hebben we voor vorig jaar toch al een bonus van ± 24.000 Fr. ontvangen.

SPAARDERS GEZOCHT

Deze spaarformule kan voor VREDE een grote steun betekenen als ook U meewerkt op één van de volgende manieren:

- Als u een ES-rekening (035-...) bij de ASLK hebt volstaat het bijgaande intekenformulier in te vullen en ons terug te bezorgen.
- Hebt u een spaarboekje bij de ASLK dan kan u zonder verlies van uw interest en getrouwheidspremie uw spaargeld laten overschrijven op een ES-spaarrekening.
- Ook een Kangoeroe-rekening komt in aanmerking voor MERCURIUS-SPAREN. Een nieuwe spaarrekening kan moeiteloos geopend worden in het dichtstbijzijnde ASLK-kantoor.

De ASLK en vzw MERCURIUS garanderen u volledig bankgeheim. Aan de begunstigde organisatie wordt alleen het aantal en de naam van de spaarders en de toegekende bonus bekendgemaakt. Voor vragen en onduidelijkheden kan u gerust contact opnemen met

VREDE vzw
Knokkestraat 44, 9000 Gent
Tel. (091) 21 18 39

Ik, ondergetekende
Naam en voornaam

Adres

Postnummer en gemeente

Telefoon

Datum en plaats van geboorte:
wens aan Mercurius-Sparen te doen bij de ASLK op deze ES-rekening
..... (nieuwe rekening)
..... (bestaande rekening)

De titularis van vermelde ES-rekening (alleen in te vullen indien naam en/of adres van de titularis van de ES-rekening niet overeenstemt met die van ondergetekende)

Naam en voornaam

Adres

Ik wens dat de bonus die jaarlijks dank zij mijn spaartegoed wordt uitgekeerd aan vzw Mercurius volgende bestemming krijgt: VREDE vzw.

Vrijblijvend:

Ik wens als financieel toemaatje mijn eigen interest als gift af te staan aan bovengenoemd initiatief via de vzw Mercurius ten belope van:

☐ de gehele interest	☐ 25 % van de interest
☐ 75 % van de interest	☐ 10 % van de interest
☐ 50 % van de interest	☐ geen interest afstand

Ik geef volmacht aan vzw Mercurius-fonds voor Maatschappelijke Vernieuwing om bovenvermelde ES-rekening te raadplegen met betrekking tot de interestberekening waarbij vzw Mercurius zich verbindt tot volstrekte vertrouwelijkheid.

Nummer identiteitskaart

Handtekening en datum

In te vullen door de verantwoordelijke van vzw Mercurius

De ondergetekende verzekert dat bovenstaande inlichting over de intekenaar en zijn handtekening overeenstemmen met de desbetreffende aanduidingen op zijn identiteitskaart nr.

Handtekening en stempel van vzw Mercurius

➔ **Gefleuve dit formulier ingevuld terug te sturen naar
vzw VREDE, Knokkestraat 44, 9000 Gent. Tel. (091) 21 18 39.**

GAKKO

VOORTAAN ÉÉN BEDRIJF:

MARNIX/GAKKO

St.-Pieternieuwstraat 107 9000 Gent

MARNIX: *Wetenschappelijke en literaire boekhandel
Penguin shop
Modern antiekwarenaat
Bestelafdeling*

GAKKO: *Zaibediening in papierwaren
Fotocopies
Pasfoto's
Labojassen en toebehoren*

Doorlopend geopend van 8 u 30 tot 18 u.

Maandag: tot 20 u.

Zaterdag: gesloten

 (091) 25 10 92

**VLAAMS
MARXISTISCH
TIJDSCHRIFT** **1**

Het VMT nieuwe stijl is verschenen!

Bijdragen van Rudolf Boehm, Ernest Mandel, Filip Delmotte,
Wolfgang Ruge (DDR), Sonja Lavaert en André Mommen

Over de crisis in Oost-Europa
84 p., 150 fr.

Abonnementsvoorwaarden

* **Jaarabonnement:** 550 fr.

(losse nummers: 150 fr.),

instellingen en bibliotheken 650 fr.,
te storten op

ASLK 001-0579148-37 van IMAVO,
Stalingradlaan 10, 1000 Brussel met vermelding
Abo-VMT

gentse

offsetdrukkerij

Pijndersstraat 28

goff

9000 GENT

- Affiches
- Brochures
- Tijdschriften
- Boeken
- Omslagen, Briefhoofden...

Snelle en verzorgde afwerking !

Tel. (091) 25 02 59

ELECTROS SKOORT 3 MAAL

KWALITEIT

alleen grote merken : PHILIPS - AEG - ACEC -
BAUKNECHT - ELECTROLUX - TOSHIBA

PRIJS

de laagste prijzen voor elektrische huishoudtoestellen

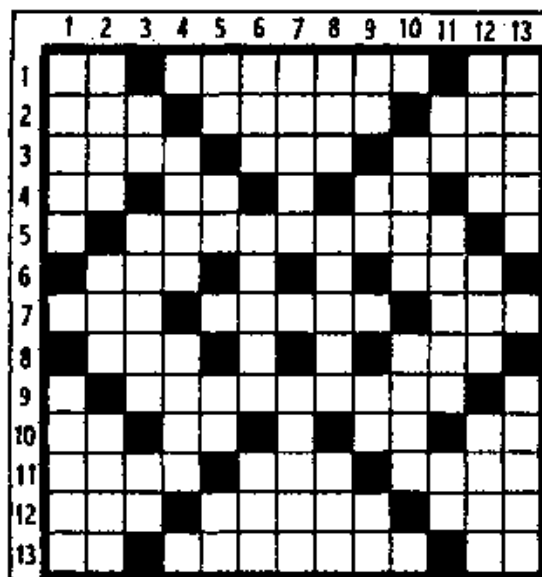
SERVICE

eigen gespecialiseerde technische dienst,
gegarandeerde herstelling van alle merken.

Kleuren-TV
Hifi & Stereo
Huishoudtoestellen

Electros

de specialzaak
aan het stadhuis
van Oostende
059/50.38.23

Horizontaal:

1. Langspeelplaat - Europees project v. mil. techn. onderz. (Vrede maart '90) - vertrek; 2. Primaat - dierlijk produkt - hoofddeksel; 3. Kalm, rustig - nachtkleed - vrouw; 4. Boom - ruimte in hospitaal - symb. v. chroom - de oudere; 5. Verbrand hout; 6. Geen nacht - keelziekte bij vogels; 7. Danspartij - boete - deel v.d. boom; 8. Velletje - lidw.; 9. Beroep in de luchtvaart; 10. Voor de middag - aanlegplaats - muzieknoot - geblaas; 11. Dichtregel - stadje in DDR - Spaans surreaal. schilder; 12. 'n Zekere - het puik - noodsein; 13. Gegroet lezer - parlement v. Israël (Vrede maart '90) - stoomschip.

Vertikaal:

1. Electromagnetische straling - president v. Tsjechoslowakije (Vrede maart '90); 2. Klap met hand - vallei - homo sapiens; 3.

Ludolfiaans getal - naderbij brengen - muzieknoot; 4. Bijterde vloeistof - traag en lui; 5. Ajuin - achterste - vanaf (afk.) - voegw.; 6. Vlaamse pol. partij - allen samen (muz.) - Engels bier; 7. Beroep in de scheepvaart - fijne stukjes; 8. Geladen atoom - Australisch buideldier - sierstuk; 9. Dokter - symb. v. kobalt - Turkije (op auto's) - dubbele klinker; 10. Lekkernij uit zoethout - hoofddeksel; 11. Muzieknoot - inhoudsmaat - plaatsje in Limburg; 12. Klippeit - schaakterm - gelaatskleur; 13. Inwoners v. Azerbaidjan (Vrede maart '90) - auteur v. „Het Onderzoek“ (Vrede maart '90).

N.B.: de ij telt voor één letter.

Oplossing van ons vorig Kruiswoordraadsel:

P	A	B	T	E	N	P	O	E	T	S	-	T
R	R	L	R	G	A	D	B	V	O	I	N	M
E	H	K	H	A	D	K	M	E	R	A	S	E
R	E	O	E	L	E	E	O	O	B	S	A	R
E	E	M	S	E	S	N	A	A	B	P	P	E
R	E	E	T	T	O	O	A	A	L	B	E	E
S	E	N	K	O	P	R	O	O	R	I	R	E
I	E	R	O	K	F	O	N	M	U	D	B	E
E	R	N	O	K	O	R						

De volgende deelnemers stuurden een foutloze oplossing in: I. Goeman uit Sinaai, R. Giesberts uit Lanaken, E. Zwaenepool uit Koekelare, P. Antoine uit Deume, G. Frederix uit Gellik, M. Willems uit Hasselt, G. Syts uit Drongen, P. De Caster uit Deume.

Het boek gaat naar M. WILLEMS

Stuur uw oplossing vóór 1 juni 1990 aan Leo Oostvogels, Oude Heirbaan 143 te 3760 Lanaken.

25 jaar geleden in vrede

En nu ... machtige 8 mei-akties

De grootse anti-atoommars ligt ons nog vers in het geheugen en reeds staat 8 mei voor de deur.

Dit jaar zal 8 mei een bijzondere betekenis hebben. Niet alleen, gezien de kritieke toestand in Vietnam de vrede eens te meer aan een zijden draad hangt, maar tevens omdat 8 mei 1965 de twintigste verjaardag is van het einde van de oorlog waarin niet minder dan 55 miljoen mensen het leven lieten.

Het zal tevens een verjaardag zijn van de overwinning op het fascisme dat zoveel leed over de wereld bracht. Dit is geen

reden om 8 mei 1965 tot een eenvoudige herdenkingsplechtigheid te herleiden. Integendeel, het moet een grote strijd worden voor de vrede.

Wat ons onbegrijpelijk is, en door de openbare mening geenszins aanvaard wordt, is het initiatief door het Nationaal 8 Mei-Komitee genomen om op 8 mei te Brussel een nationaal colloquium te organiseren met als sprekers ministers Lefèvre, Spaak en volksvertegenwoordiger Van Offelen. De vredeskrachten begrijpen niet hoe het 8 Mei-Komitee op enkele weken van de verkiezingen, het gevaar

wil lopen deze grote vredesmanifestatie tot een soort kiesmeeting te laten uitgroeien.

Bovendien moet onderlijnd worden dat de politiek van genoemde sprekers, wat hun argumentatie ook zijn kan, sinds jaren in tegenspraak is met de openbare mening van ons land, die met reden vanwege regering concrete vredesinitiatieven eist, vermindering van de militaire uitgaven, waaraan deze tot heden nog geen gevolg gegeven hebben.

mei 1965

Vakantie in India

DELHI / JAIPUR / AMBER

SANGANER/ BHARATPUR / FATHEPUR SIKRI
AGRA / LUCKNOW / CALCUTTA / BHUBANESVAR

KONARAK / PURI / DELHI

VAN 11 TOT 26.08.'90

Prijs: 85.500 fr.

*Volpension inclusief visumkosten, B.T.W. en
luchthaventaksen*

ZOMERVAKANTIES IN TSJECHOSLOVAKIJE

VLIEGREIZEN

3 WEKEN - PRAAG & BRNO & LUHACOVICE
VAN 30.6 tot 21.7.90 - **35.850 fr.**

2 WEKEN - PRAAG & TATRAGEBERGTE
VAN 14.7 tot 28.7.90 - **29.750 fr.**

2 WEKEN - MARIANSKE LAZNE & PRAAG
VAN 28.7 tot 11.8.90 - **27.750 fr.**

TOURINGCARREIS

2 WEKEN - MARIANSKE LAZNE & PRAAG
VAN 14.7 tot 28.7.90 - **22.750 fr.**

*VOLPENSION & INCLUSIEF VISUM-KOSTEN en
LUCHTHAVENTAKSEN -
PRIJSKORTING voor KINDEREN*

Flight with **CSA**

INLICHTINGEN & INSCHRIJVINGEN:

WORLDOVER/VOLKSTOERISME NAT. FED. M. Lemonnierlaan 117 - 1000 BRUSSEL - (02) 512 86 12
VERGUNNING: CAT A 1480

BELEG IN OBLIGATIES ZONDER GRENZEN.

Wereldwijd beleggen ligt nu binnen handbereik. Daarvoor zorgen twee SICAV'S (*) naar Luxemburgs recht: het ES-Bond Fund en het ES-Bond Capital Fund, opgericht door de ASLK en de Caisse d'Epargne de l'Etat du Grand-Duché de Luxembourg. De beide SICAV'S beleggen hoofdzakelijk in obligaties, internationaal gespreid. Een investeringscomité, bestaande uit ervaren specialisten, zal bij de samenstelling van de beleggingsportefeuille vooral oog hebben voor het beperken van wisselrisico's en het bereiken van een hoog rendement. De intekenprijs voor een aandeel van het ES-Bond Fund of het ES-Bond Capital Fund is gelijk aan de inventariswaarde, vermeerderd met 3% uitgiftekosten en de beurstaks. De waarde wordt uitgedrukt in ECU.

Kiest u voor het ES-Bond Fund dan krijgt u jaarlijks een dividend uitbetaald. Het ES-Bond Capital Fund daarentegen kapitaliseert uw inkomsten; op de meerwaarde die zo ontstaat betaalt u geen belasting. Neem nu inlichtingen in uw ASLK-agentschap.

(*) SICAV: Société d'investissement à capital variable
beleggingsmaatschappij met veranderlijk kapitaal

ASLK

Vuurvliegjes

David Morell

Een vijftienjarige jongen sterft aan de gevolgen van een ernstige ziekte. Zijn vader, de bestsellerauteur David Morell, beschrijft hoe zijn zoon ruim een half jaar lang vecht tegen zijn ziekte. Hij beschrijft het verdriet en de onderlinge liefde van het gezin, de moeilijke maar ook de mooie momenten.

Uitgeverij Luitingh - 198 blz. - 495 fr.

Weegschaal

Don Delillo

Een geromantiseerde speculatie over de gebeurtenissen die geleid hebben tot de moord op J.F. Kennedy met Lee Harvey Oswald als antiheld.

Een mengeling van feiten en fictie gesitueerd in een wereld van veteranen van de Varkensbaai-invasie van Cuba, slinkse agenten, rechtse fanatici en maffiagangsters.

Uitgeverij Bert Bakker - 402 blz. - 990 fr.

Op eigen hand

Notities van vrouwen over zichzelf.

Een bundel van dagboekfragmenten van o.a. Renate Dorrestein, Hannes Meinke, Ariane Amsberg, Mariam de Jong enz.

Veen, uitgevers.

Een reis door Spanje

Jozef Israëls

Een uitgave in de reeks „Op Schrijvers Voeten“ over de reis die de schilder Jozef Israëls in mei 1984 door Spanje en Noord-Afrika maakte.

Veen, uitgevers - 190 blz.

De onderkoning van Ouidah

Bruce Chatwin

Begin vorige eeuw zette een blanke Braziliaanse slavenhandelaar koers naar het koninkrijk Dahomey (inmiddels Benin) in West-Afrika, waar hij verzeild raakte in bizarre verikkelingen met plaatselijke vorsten, een enorm fortuin en een fabelachtige machtspositie verwerfde maar ten slotte straatarm stierf. Bruce Chatwin is deze eigenaardige geschiedenis niet zonder problemen ter plaatse gaan onderzoeken, met dit boek als resultaat.

Uitgeverij Bert Bakker - 148 blz. - 395 fr.

Met de muziek mee

Fay Weldon

Een tweeënveertigjarige succesvolle astronome verlaat op een avond haar echtgenoot, een vooraanstaand advocaat, voor een volslagen onbekende trompettist en trekt met hem mee op tournee door Frankrijk.

Fay Weldon beschrijft de personen en hun drijfveren op een scherpe, geloofwaardige manier.

Uitgeverij Bert Bakker - 248 blz.

Voor alles een dame

Renate Dorrestein

Een merkwaardig en meeslepend boek over het verband tussen Schwarzwälder Kirschtorte, literatuur en moeilijk opvoedbare meisjes. Het is een luchtige mengeling van roman, kalender, essay, almanak en slagroom en honderden mooie en leuke aforismen.

Uitgeverij Contact - 365 blz. - 550 fr.

Kinflickx

Lisa Althers

Het verhaal van een vrouw die op dertigjarige leeftijd teruggaat naar haar geboortestadje in het zuiden van de VS omdat haar moeder in het ziekenhuis opgenomen is. In de maand waarin haar moeder langzaam sterft en vanaf de rand van het ziekbed krijgt de lezer via flashbacks een uniek portret van de jaren zestig en alle dilemma's van die periode. Een plezierig geschreven en meeslepend boek.

Uitgeverij Bert Bakker, pocket - 479 blz. - 295 fr.

Het Trevayne verraad

Ludium

Top-industrieel Andrew Trevayne wordt door de Amerikaanse regering benaderd: hij moet een rapport opstellen over de maatschappijen die contracten hebben met het ministerie van Defensie.

Vanaf het moment dat hij zich concentreert op Genessee Industries is zijn leven in gevaar. Langzamerhand beseft Trevayne dat de macht van Genessee niet alleen reikt tot het Pentagon, maar ook tot de gerechtshoven, de vakbond, het Congres en zelfs tot het Witte Huis ...

Uitgeverij Luitingh - Sijthof - 380 blz. - 540 fr.

Nieuwe uitgaven van de vzw Vrede

Kansen en noodzaak van conventionele ontwapening in Europa

Werkdokument met de tussenkomsten van G. De Keersmaeker, NAVO-Generaal Berkhof en Warschaupakt Generaal Makarevsky op de studiedag over hogergenoemd thema op 30 sept. 1989.

Prijs: 50 fr. + 15 fr. port.

Vierentwintig positieve trends in Israël sedert de Intifada

Een brochure met een uitgebreide beoordeling over het Israëliisch-Palestijns geschil door de Noorse polemoloog Galtung.

Prijs: 50 fr. + 15 fr. port.

In voorbereiding

Twee jaar intifada

Een gedetailleerde beschrijving van de ontwikkelingen in de bezette gebieden sedert het begin van de Palestijnse opstand. De vertaling van een uniek document van de Jeruzalem Media Communication Centre.

Prijs: 100 fr. + 31 fr. port.

De ordehandhavers aan de orde

In dit werkdokument neemt onze medewerker Jan Van Calsteren enkele pijlers van de ordehandhavers (leger, rijkswacht en politie) onder de loep en stippelt enkele wegen uit om "orde op zaken" te zetten.

Prijs: 50 fr. + 15 fr. port.
Deze uitgaven zijn te bekomen door overschrijving op Prk 000-0956015-80 van Vrede vzw - 9000 Gent.

Tentoonstellingen

"Ontwapenen om te ontwikkelen"

Foto's, grafieken en teksten op 25 panelen rond volgende thema's: militaire uitgaven, wapenwedloop, bewapening en tewerkstelling, technologie, derde wereld en milieu, enz.

Begeleidende tekst is beschikbaar.

Huurprijs:

- Weekend 1.500 fr.
- Week 2.500 fr.

Hiroshima en Nagasaki

Panelen met kleurfoto's over de bombardementen op de beide Japanse steden in 1945.

Met begeleidende tekst en Japanse video-opnamen.

Huurprijs:

- Weekend 1.500 fr.
- Week 2.500 fr.

● Een niet onaanzienlijk aantal Hongaren blijkt het "beloofde land" te hebben ontdekt. Erg kieskeurig zijn ze echter niet want hun keuze is gevallen op Zuid-Afrika. Na een aankondiging in een lokale krant trokken in januari en februari reeds dagelijks 1500 personen naar de Zuidafrikaanse ambassade in Wenen. Half maart maakte deze ambassade bekend in acht dagen tijd 18.000 Hongaren te hebben ontvangen die naar Zuid-Afrika wensen te emigreren. De woordvoerder voegde er aan toe de hoop te hebben dat "...de toeloop wel zou verminderen naarmate men zou inzien dat slechts uiterst gekwalificeerde arbeiders gezocht worden". De vroegere regeringskrant "Nepszabadsag" maakte intussen eveneens bekend dat veel Hongaren hun inboedel reeds verkocht hadden in afwachting van hun vertrek. Wordt dit de zo lang verwachte vrijheidsdroom van veel Hongaren? Nu de Hongaarse leiders zich eveneens bezorgd beginnen te maken dat heel wat bekwaame vakmensen willen uitwijken zullen ze zich wellicht herinneren destijds een handje te hebben toegestoken om de emigratiestroom van vakmensen van Oost naar West-Duitsland op gang te brengen. 't Kan verkeren zei Bredero...

● Sinds geruime tijd heeft het bestuur van de metro van Tokyo "stoere mannen" ingehuurd om tijdens de spitsuren het maximum van reizigers de treinstellen in te stampen. Dit volstaat nog niet. Sinds 12 maart worden op sommige lijnen wagens ingezet zonder stoeltjes, of tenminste stoeltjes die tijdens de spitsuren elektrisch kunnen opgeklapt worden. Zo gaat men nu in plaats van 154 reeds 162 reizigers in één wagen kunnen stampen. Met vier per vierkante meter zal het er prettig reizen zijn...

● De opperste revolutionaire raad van Irak heeft op 28 februari j.l. een decreet uitgevaardigd om de moraal van de bevolking aanzienlijk te verbeteren. Zo zullen mannen die vrouwelijke familieleden, betrap op overspel, gedood hebben, niet langer meer gestraft worden. De maatregel is van toepassing voor iedere man die, die onder genoemde omstandigheden, zijn moeder, dochter, zuster, tante zou gedood hebben. Het decreet maakt geen melding van het recht van de vrouw t.o.v. de ontrouwe echtgenoot ... Waanzinnig.

● Uit de Franse havenstad La Rochelle vertrok begin maart het radioschip "Godin van de Democratie" richting China. Het is de bedoeling om vanaf dit schip, eind april, vanuit de internationale wateren voor de kust van China propaganda uitzendingen te starten naar dit land. Het

vaartuig, een voormalig Brits oceanografisch schip, is uitgerust met twee radiostudio's en een T.V.-studio.

Deze propaganda-operatie, waarvan de kostprijs zorgvuldig geheim gehouden wordt, is een initiatief dat door achttien persbedrijven in samenwerking met de Chinese dissidentenbeweging "Federatie voor de democratie in China" is opgezet. Prominenten en vertegenwoordigers van de meest verschillende partijen en organisaties - van allerlei slag - waren aanwezig bij het vertrek. Y. Montand, Costa Gavras, A. Glucksmann, Ant. Waechter (woordvoerder van de Franse Groenen), afgevaardigden van de P.S., de R.P.R., de Dalai Lama, Charter 77, de Tsjechische president V. Havel, enz., enz., enz. Kortom een samenraapsel van alle antikommunistische krachten en rechtse middens in Europa en elders. De grootfinancier, die achter de schermen deze operatie patroneert was afwezig. Haar bijzonderste zorg bestaat er in intussen, de handelsrelaties met de Chinese Volksrepubliek in goede banen te leiden.

● Het Hongaars Opperste Gerechtshof heeft de privatisering vernietigd van de hotelketen gekend onder de naam Hungarotels, eigenaar van 47 hotels waaronder de Hilton van Budapest. Sinds december werd Hungarotels omgebouwd tot een naamloze vennootschap waarvan een Zweeds-Nederlandse groep de helft van de aandelen bezit. De vernietiging van de privatisering was het gevolg van de kritiek op de verkoopprijs van de hotelketen. Voor het geheel van de 47 hotels werd namelijk 170 miljoen dollar betaald, terwijl de waarde van de Hilton te Budapest door experts reeds op een minimum van 60 miljoen dollar werd geschat... Kortom een soort uitverkoop waarbij sommigen goede zaken doen...

● Volgens het studiecentrum "Sentencing Project" dat opzoeken doet naar oplossingen voor het Amerikaans gevangenisstelsel, bevinden er zich op dit moment 23 % jonge zwarten tussen twintig en negenentwintig jaar in de gevangenis of onder gerechtelijke controle. Deze gegevens zijn de meest alarmerende die over de gevangenisbevolking in de V.S. gepubliceerd werden.

Marc Mauer, de auteur van de studie, vreest dat een ganze generatie zwarten het risico loopt op die manier uit het actieve leven uitgesloten te worden.

Er bevinden zich namelijk, in dezelfde leeftijdsgrens, meer zwarte jongeren in de gevangenis dan in onderwijsinstellingen. Bovendien moet er op gewezen worden dat zo één zwarte op vier met het gerecht te maken heeft, dit slechts één op tien is voor de Spaanssprekenden en één

op zestien voor wat de blanke jongeren betreft...

● Een jonge Amerikaanse rockmuzikant, Hutchinson Persons, stelde met verbazing vast dat het Groot Centraal Manhattan Station te New York er uitziet als de straten van Calcutta, d.w.z. ontzaglijk veel daklozen die langs de straat gedekt door kartonnen dozen, trachten te slapen. Hiervan uitgaande kwam hij op een zonderling idee. Een krant voor daklozen uitgeven. Medegefinancierd door grote firma's als de Citybank, Mastercard International en de New York Times verschijnt nu tweemaal per maand "Street News". De krant wordt door daklozen in de straat verkocht aan vijftigcenten per exemplaar.

Voor vijfhonderd in de straat verkochte nummers ontvangt de verkoper verder een hoed en een jas en sommigen zouden de kans krijgen een "carrière" op te bouwen als verdeler of "kader". Van het blad, waarin nu ook grote artiesten als Paul Newman, Liza Minnelli, Leslie Caron e.a. artikels publiceren, kunnen ook daklozen tot vijftig dollar voor een bijdrage ontvangen.

De initiatiefnemers blijken nu het experiment met Street News in zestien andere steden van de V.S. te willen starten. Of het probleem van de woningnood hiermede wordt opgelost is een andere vraag.

● Het Opperste Gerechtshof van de Verenigde Staten besliste op 28/2 dat de Amerikaanse autoriteiten het recht hebben - ook bij het ontbreken van een gerechtelijk mandaat - huiszoekingen uit te voeren ten huize van vreemde burgers, ook buiten de grenzen van de V.S.

Een dergelijke praktijk is in de V.S. door artikel vier van de grondwet t.o.v. eigen burgers verboden, maar het Opperste Gerechtshof gaat ervan uit dat vreemdelingen op dit artikel geen beroep kunnen doen en dit voor hen dan ook niet van toepassing is. Het Kongres had reeds voor een paar maanden een wet gestemd die aan vertegenwoordigers van de Amerikaanse autoriteiten de toelating verleent waar ook ter wereld, om het even wie aan te houden die door de Amerikaanse justitie wordt vervolgd. Met de beslissing van het Opperste Gerechtshof is het duidelijk: enerzijds worden de buitenlanders verondersteld te moeten gehoorzamen aan de Amerikaanse wetten en anderzijds gaat de V.S. er van uit dat, zelfs zonder toelating van het betrokken land, aankhoudingen zelfs buiten de V.S. kunnen worden verricht en de betrokkene met geweld naar de V.S. overgebracht. Over arrogantie gesproken...